

Mauritshuis

2010

Colofon

© Mauritshuis, Den Haag, 2011

Samenstelling en redactie

Quentin Buvelot en Edwin Buijsen, Mauritshuis

Eindredactie en productie

Quentin Buvelot, Mauritshuis

Fotografie

Margareta Svensson, Amsterdam

Hannie Verhoeven, Vught

Ontwerp en opmaak

UNA designers, Amsterdam

Lithografie en druk

Albani drukkers, Den Haag

Credits

© Mauritshuis, The Hague, 2011

Compilation and Editing

Quentin Buvelot and Edwin Buijsen, Mauritshuis

Copyediting and Production

Quentin Buvelot, Mauritshuis

Translation

David McKay, The Hague

Beverley Jackson, Amsterdam

Photography

Margareta Svensson, Amsterdam

Hannie Verhoeven, Vught

Design and Layout

UNA designers, Amsterdam

Lithography and Printing

Albani printers, The Hague

Mauritshuis
2010

De missie van het Mauritshuis luidt:
In ons huis delen wij het beste van de Nederlandse
schilderkunst uit de Gouden Eeuw.

Bezoekadres Mauritshuis
Korte Vijverberg 8
Den Haag

Postadres
Postbus 536
2501 CM Den Haag

Bezoekadres kantoren
Lange Vijverberg 12
2513 AC Den Haag

T 070 302 34 56
F 070 365 38 19
communicatie@mauritshuis.nl
www.mauritshuis.nl

Openingstijden Mauritshuis
Dinsdag t/m zaterdag › 10.00–17.00 uur
Zon- en feestdagen › 11.00–17.00 uur
Gesloten op Eerste Kerstdag en Nieuwjaarsdag

Openingstijden Galerij Prins Willem V
Dinsdag t/m zondag › 12.00–17.00 uur
Gesloten op Eerste Kerstdag en Nieuwjaarsdag
Buitenhof 33
Den Haag
www.galerijprinswillemv.nl

Mission statement:
We share the best of Dutch Golden Age painting in
our house.

Visiting Address Mauritshuis
Korte Vijverberg 8
The Hague

Postal Address
P.O. box 536
2501 CM The Hague

Visiting Address Offices
Lange Vijverberg 12
2513 AC The Hague

T +31 70 302 34 56
F +31 70 365 38 19
communicatie@mauritshuis.nl
www.mauritshuis.nl

Opening Hours Mauritshuis
Tuesday to Saturday › 10 am–5 pm
Sundays and holidays › 11 am–5 pm
Closed on Christmas Day and New Year's Day

Opening Hours Prince William V Gallery
Tuesday to Sunday › 12 pm–5 pm
Closed on Christmas Day and New Year's Day
Buitenhof 33
The Hague
www.galerijprinswillemv.nl

Koninklijk Kabinet van Schilderijen

Mauritshuis

Galerij Prins Willem V

2010

Royal Picture Gallery

Mauritshuis

Prince William V Gallery

2010

Subsidiënt
Ministerie van OCW

Begunstigers
BankGiro Loterij
Stichting Vrienden van het Mauritshuis
Stichting de Johan Maurits Compagnie
American Friends of the Mauritshuis

Sponsors
AEGON NV
American Express
Electrabel, groep GDF SUEZ
Gemeente Den Haag
The Michael Marks Charitable Trust
NIBC
Turing Foundation
Rob en Ellen Vellekoop

Operating Grant Provided by
Ministry of Education, Culture and Science

Benefactors
BankGiro Loterij
Friends of the Mauritshuis Foundation
Johan Maurits Compagnie Foundation
American Friends of the Mauritshuis

Sponsors
AEGON NV
American Express
City of The Hague
Electrabel, GDF SUEZ Group
The Michael Marks Charitable Trust
NIBC
Turing Foundation
Rob and Ellen Vellekoop

Inhoud

Voorwoord Raad van Toezicht	6
Voorwoord Directie	11
Mauritshuis bouwt aan de toekomst	19
Heropening Galerij Prins Willem V	25
Adriaen Coorte	28
Unieke serie portretten	30
De jonge Vermeer	32
Restauratie Jan Gossaert	34
Educatieve projecten	36
Nieuwe publicaties	38
Jaarverslag 2010	41

Contents

Foreword Supervisory Board	6
Foreword Directors	11
Mauritshuis Building for the Future	19
Prince William V Gallery reopens to the public	25
Adriaen Coorte	28
A Unique Series of Portraits	30
The Young Vermeer	32
Jan Gossaert Conservation Treatment	34
Educational Projects	36
New Publications	38
Annual Report 2010	41

Voorwoord

Raad van Toezicht

Raad van Toezicht Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis

Ir. A.W. Wynaendts Voorzitter

Mr. W.L.J. Bröcker Penningmeester

Prof. dr. J.W. Winter Secretaris

Mevrouw mr. L.Y. Gonçalves-Ho Kang You

Mevrouw L.C.E. van Tets-van Tienhoven

Mr. R.J. Hoekstra

J.M.N. Leighton

6

Foreword

Supervisory Board

Supervisory Board Royal Picture Gallery Mauritshuis

Mr A.W. Wynaendts Chair

Mr W.L.J. Bröcker Treasurer

Professor J.W. Winter Secretary

Ms L.Y. Gonçalves-Ho Kang You

Ms L.C.E. van Tets-van Tienhoven

Mr R.J. Hoekstra

Mr J.M.N. Leighton

De Raad van Toezicht van het Mauritshuis kijkt terug op een succesvol jaar. De positieve resultaten zijn toe te schrijven aan een stijgend aantal bezoekers aan de vaste collectie, de twee tijdelijke tentoonstellingen en twee presentaties, en aan de Galerij Prins Willem V. Bijna 240.000 personen werden ontvangen, onder wie een toenemend aantal jongeren in het kader van educatieve projecten. Het museum heeft het jaar met een positief financieel resultaat afgesloten.

De twee bouwprojecten van het museum hebben grote vooruitgang geboekt. In september werd de Galerij Prins Willem V na enige jaren van sluiting feestelijk heropend door

ZKH de Prins van Oranje (afb. p. 26). De Galerij deelt een ingang met het naastgelegen Museum de Gevangenpoort. Beide instellingen profiteren hiervan. De Raad is verheugd met het prachtig gerenoveerde gebouw waaraan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap evenals de Rijksgebouwendienst (RGD) hebben bijgedragen.

Voor het project *Mauritshuis bouwt aan de toekomst*, de ondergrondse verbinding naar en betrekking van Plein 26, werd in de zomer van 2010 het Voorlopig Ontwerp goedgekeurd en vervolgens het taakstellende budget voor het Definitief Ontwerp. De aansturing van dit project voert het museum zelfstandig uit. Hiertoe werd een

The Supervisory Board can look back on a successful year. The positive results can be attributed to a growing number of visitors to the permanent collection, two major exhibitions and two smaller displays, and to the Prince William V Gallery. In all, some 240,000 people visited the Mauritshuis and the Prince William V Gallery, including a growing number of young people in connection with educational projects. The museum showed a financial gain at year's end.

Great progress was made with the museum's two construction projects. His Royal Highness the Prince of Orange reopened the Prince William V Gallery, which had been

closed for several years, in September (fig. p. 26). The Gallery now shares an entrance with the adjacent Museum de Gevangenpoort, an arrangement that benefits both institutions.

The Board is delighted with the superbly renovated building, which was supported both by the Ministry of Education, Culture and Science and by the Government Buildings Agency (RGD).

Plans for the project *Mauritshuis Building for the Future*, which will connect the museum to Plein 26 by means of an underground foyer, also forged ahead. The preliminary design was approved in the summer of 2010, as well as the budget for the final

overeenkomst gesloten met de RGD, eigenaar van het pand Mauritshuis. Het is de eerste keer in de museale sector dat de verbouwing van een pand dat rijkseigendom is, op deze wijze plaatsvindt (zie pp. 19-24).

Ondanks alle succesvolle activiteiten spreekt de Raad van Toezicht zijn zorgen uit over een aantal ontwikkelingen. Dit betreft de verdere stijging van de kortingen op subsidies vanuit de overheid en het in mindere mate beschikbaar zijn van mogelijkheden voor bedrijfs-sponsoring. Deze situatie legt een grotere druk op de organisatie om de exploitatie sluitend te krijgen. Het ondernemerschap en de creativiteit

van de organisatie ziet de Raad als kansen om deze ontwikkelingen positief te keren.

In het verslagjaar kwam de Raad van Toezicht vier maal bijeen in vergadering met de directie. Daarnaast hebben diverse vergaderingen met de directie en individuele leden van de Raad van Toezicht plaatsgevonden. De door de directie opgestelde jaarrekening over 2009 is in het verslagjaar ter goedkeuring aan de Raad voorgelegd. Mede op basis van het door de accountant opgestelde accountantsverslag en bijbehorende verklaring werd deze jaarrekening goedgekeurd.

Op 17 maart 2010 is de heer mr. W.L.J. Bröcker toegetreden tot

design. The museum is overseeing the project independently, and in order to do so has reached agreement with the Government Buildings Agency, which owns the Mauritshuis premises. This is a first for the museum sector: no building that is the property of the state has been renovated on these terms before (see pp. 19-24).

Notwithstanding all the successful activities, the Supervisory Board is concerned about a number of developments. One is the further reduction in government subsidy and the reduction in corporate sponsoring. This situation places more pressure on the organisation to keep operational costs down and to

maintain a healthy financial balance. The Board sees these developments as an opportunity for the organisation to demonstrate its entrepreneurship and creativity and to turn the situation to its own advantage.

The Supervisory Board met with the directors four times in the year under review. Several additional meetings took place between the directors and individual members of the Supervisory Board. The annual accounts prepared by the management for 2009 was submitted to the Board, which has taken the opinion and report issued by the auditors into account and has given its approval.

de Raad van Toezicht. Hij volgt dr. A.H.E.M. Wellink op als penningmeester. Per jaar ultimo is de heer ir. A.W. Wynaendts toegetreden als voorzitter van de Raad. Hij volgt de heer A. Burgmans op. De Raad dankt de heren Burgmans en Wellink voor hun doorlopende ondersteuning en inzet gedurende vele jaren voor het Mauritshuis.

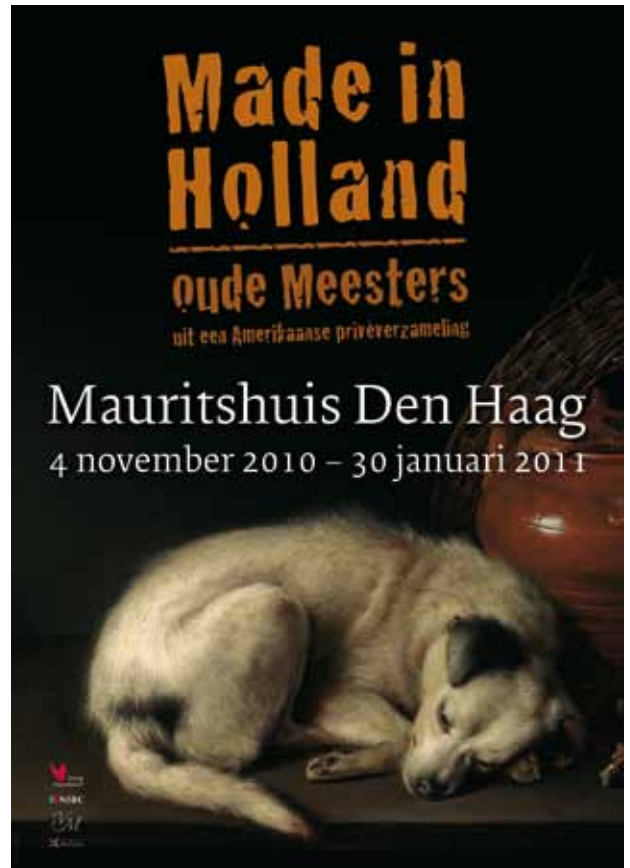
Directie en medewerkers hebben in het verslagjaar grote inzet en veel enthousiasme getoond bij het uitvoeren van alle werkzaamheden. De Raad dankt hen en allen die het mogelijk hebben gemaakt om het succes te verwezenlijken. In zijn dank betreft de Raad ook de vele bezoekers

aan het museum die zo getuigden van hun belangstelling voor de georganiseerde activiteiten.

Mr W.L.J. Bröcker joined the Supervisory Board on 17 March 2010. He succeeds Dr A.H.E.M. Wellink as Treasurer. Mr A.W. Wynaendts took over from Mr A. Burgmans as Chair of the Board at the end of the reporting year. The Board would like to thank both Mr Burgmans and Mr Wellink for their continuous and dedicated commitment to the Mauritshuis. The directors and staff worked tirelessly and with great enthusiasm in the year under review. The Board would like to express its thanks for this effort.

The Board is grateful to everyone who contributed to the year's success. It also wishes to thank the many visitors who came to the museum,

and who showed such an active and dedicated interest in the activities presented there.

Voorwoord

E.E.S. Gordenker *Directeur*

V.J.E. Moussault *Zakelijk directeur*

Voor het Mauritshuis was 2010 een bijzonder enerverend jaar. Mede dankzij een groot aantal activiteiten was er sprake van een belangrijke groei van het aantal bezoekers. Wij zijn er trots op dat het Mauritshuis en de in september 2010 heropende Galerij Prins Willem V samen bijna 240.000 bezoekers hebben getrokken, een toename van 13% ten opzichte van 2009. Meer activiteiten betekent ook meer werk, maar alle medewerkers zijn met groot enthousiasme aan nieuwe uitdagingen begonnen. De resultaten mogen er zijn en daarom danken wij iedereen voor hun grote inzet.

Het museum organiseerde twee tentoonstellingen en twee presentaties

11

Foreword

E.E.S. Gordenker *Director*

V.J.E. Moussault *Deputy Director*

The Mauritshuis was a whirlwind of activity in 2010. This exceptionally busy year resulted in a significant growth in the number of visitors to the museum. We are delighted to report that the Mauritshuis and the newly reopened Prince William V Gallery attracted almost 240,000 visitors in 2010, an increase of 13% over the previous year. More activity requires more work, but everyone at the Mauritshuis responded with enthusiasm and energy to new challenges. We are proud of their achievements and thank them for their efforts.

The museum organised two exhibitions and two presentations in

in 2010. De tentoonstelling *Kamers vol kunst*, gerealiseerd met tentoonstellingspartner het Rubenshuis in Antwerpen, wierp nieuw licht op een populair genre uit zeventiende-eeuws Antwerpen: de kunstkamers waarop met kunst gevulde interieurs zijn afgebeeld. De tentoonstelling concentreerde zich op drie uitzonderlijke schilderijen van Willem van Haecht, die alle in Antwerpen en Den Haag werden getoond. Het project werd ruimhartig gesponsord door Electrabel en de Stichting Vrienden van het Mauritshuis (zie pp. 43-44).

De tweede tentoonstelling opende in november 2010. *Made in Holland*, met hoogtepunten uit de onvolprezen

verzameling van Eijk en Rose-Marie de Mol van Otterloo, was een bijzonder groot succes. Het echtpaar bracht in minder dan twee decennia een uiterst belangrijke verzameling van Hollandse en Vlaamse schilderijen bijeen. De tentoonstelling vond plaats op de begane grond van het museum, waar de Hollandse schilderijen goed tot hun recht kwamen dankzij de intieme sfeer van de zalen. De verzamelaars gaven zonder aarzeling hun medewerking aan een inleidende film, een audiotour en talloze artikelen in de pers. Bezoekers reageerden niet alleen op de buitengewoon hoge kwaliteit van de schilderijen, maar ook op het echtpaar, dat opmerkelijk toegankelijk

2010. The exhibition *Room for Art*, made in conjunction with the Rubenshuis in Antwerp, shed new light on a genre popular in seventeenth-century Antwerp: the 'kunstkamer' or cabinet picture showing an interior filled with art. The show centred around the exceptional paintings by Willem van Haecht, only three of which are known and which were all on display both in Antwerp and The Hague. The exhibition was generously supported by Electrabel and the Friends of the Mauritshuis (see pp. 43-44).

The Mauritshuis opened its second exhibition in November of this year. *Made in Holland*, which showcased a selection of paintings from

the outstanding collection of Eijk and Rose-Marie de Mol van Otterloo, was an extraordinary success. The couple has assembled a remarkable and important collection of Dutch and Flemish paintings in less than twenty years. The exhibition, held in the intimate rooms on the lower floor of the Mauritshuis, showed Dutch pictures from the collection to great advantage. The owners graciously agreed to appear in a video, the audio guide and in countless articles in the press. Our visitors not only responded to the exceptional quality of their paintings, but also to the accessible and friendly impression that the owners themselves made. We are very

en vriendelijk naar buiten trad. Het Mauritshuis is Eijk en Rose-Marie de Mol van Otterloo veel dank verschuldigd voor hun generositeit en de bijzonder plezierige samenwerking. De Turing Foundation werd in een vroeg stadium bereid gevonden steun te verlenen. NIBC maakte een vernieuwend educatief project mogelijk (zie p. 37). en droeg bij aan de tentoonstelling. Ook de Stichting Vrienden van het Mauritshuis verleende onmisbare steun (zie pp. 45-46).

Naast de twee tentoonstellingen realiseerde het Mauritshuis drie speciale presentaties. Tien portretten van leden van de familie Craeyvanger, die vanaf hun ontstaan tot aan een veiling in

2009 door opeenvolgende generaties van de familie waren bewaard, werden begin februari opgehangen in een van de kabinetten op de bovenverdieping. Dit genereuze bruikleen van een particuliere verzamelaar zou tot begin 2011 blijven hangen. Niet alleen waren de schilderijen zeer aantrekkelijk voor het publiek, maar ook bleek onderzoek nieuwe vondsten op te leveren die zullen worden gepubliceerd in *Oud Holland*. De tweede presentatie bracht de drie vroegste werken van Johannes Vermeer bijeen. Dit project was het resultaat van een samenwerking tussen het Mauritshuis, de Gemäldegalerie Alte Meister, Dresden en de National Gallery of Scotland, Edinburgh. De drie

grateful to Eijk and Rose-Marie de Mol van Otterloo for their generosity and good spirits. The Turing Foundation gave its support to the project at an early stage. NIBC made an innovative education project possible (see p. 37) and contributed to the exhibition. The Friends of the Mauritshuis once again lent their unstinting support (see pp. 45-46).

Aside from the two exhibitions, the Mauritshuis organised two special presentations. Ten portraits of members of the Craeyvanger family, which had been kept together by successive generations of the family from the time of their making until their sale in 2009, all went on display in a cabinet room of the Mauritshuis

at the beginning of February. This generous loan from a private collector lasted a whole year. Not only did the paintings add significantly to the offerings in the Mauritshuis, but research resulted in some important new findings which will be published in a forthcoming issue of *Oud Holland*. The second presentation brought together the three surviving early paintings by Johannes Vermeer. This display was the result of a collaboration between the Mauritshuis, the Gemäldegalerie Alte Meister, Dresden and the National Gallery of Scotland, Edinburgh. The three paintings had never before been seen together in the Netherlands, and recent conservation

schilderijen waren in Nederland niet eerder bijeengebracht; recente restauraties hadden nieuwe informatie opgeleverd. De presentatie werd genereus ondersteund door de stad Den Haag, een novum voor het Mauritshuis (zie pp. 30-33).

Deze vier projecten resulteerden in uiteenlopende publicaties. Artikelen verschenen in het geheel vernieuwde museumbulletin, *Mauritshuis in focus*, dat wordt gesponsord door AEGON (zie p. 39). De tentoonstellingen leidden tevens tot nieuwe educatieprojecten, zoals over verzamelen. Dit programma was speciaal ontwikkeld voor kinderen uit de Haagse binnenstad die niet eerder naar het museum waren gekomen

(zie p. 37). Het aantal jonge bezoekers steeg met 17% ten opzichte van 2009 tot een totaal van 33.800. Dit resultaat onderstreept nog eens het grote belang dat het museum hecht aan educatie én aan het aantrekken van een breder publiek.

Tijdens al deze projecten in het Mauritshuis werd elders een mijlpaal bereikt: in de Galerij Prins Willem V aan het Buitenhof (zie pp. 25-27). Op 1 september werd de Galerij, die nu de ingang deelt met de aanpalende Gevangenpoort, heropend door ZKH prins Willem Alexander. De unieke samenwerking, waarbij de oude gevangenis verenigd is met de nu zeer fraai ingerichte Galerij, heeft geresulteerd in een combinatie-ticket voor ‘de hemel of de hel’. De

treatments had resulted in new findings. The presentation was generously supported by the City of The Hague, a first for the Mauritshuis (see pp. 30-33).

All four projects resulted in important research and publications. Articles about them also appeared in our newly redesigned magazine, *Mauritshuis in Focus*, which is sponsored by AEGON (see p. 39). The exhibitions were also the springboard for new education programmes, for example about collecting, a project created especially for children from inner city neighbourhoods who had never been to our museum before (see p. 37). The number of young visitors to the

Mauritshuis rose by 17% over last year to a total of 33,800. This result demonstrates the museum's commitment to children's education and to reaching a broader audience.

At the same time as the many projects taking place at the Mauritshuis, the organisation reached a major milestone at another location: the Prince William V Gallery (see pp. 25-27). The Gallery, which now shares an entrance with the neighbouring Gevangenpoort, was reopened by His Royal Highness Prince Willem Alexander on 1 September. The collaboration, which unites an old jail-house with the splendidly refurbished Gallery, has earned the moniker,

Galerij, terecht aangemerkt als hemels, toont 150 schilderijen van plafond tot vloer in een achttiende-eeuws interieur. De inrichting is werkelijk adembenemend en trekt beduidend meer bezoekers dan in de jaren voor de sluiting in 2004.

Terwijl het gebouw van de Galerij open is en blijft, wordt ook gewerkt aan de uitbreiding en renovatie van het Mauritshuis zelf. Dit project kreeg een naam: *Mauritshuis bouwt aan de toekomst*, waarbij duidelijk wordt gemaakt dat het plannen betreft rond het gebouw en dat het om een meerjarenproject gaat waarbij het museum voor de komende decennia wordt gemoderniseerd. De voorlopige ontwerpen van architect

Hans van Heeswijk voor de uitbreiding werden in juni met groot enthousiasme ontvangen. Deze plannen werden vervolgens uitgewerkt, waarbij tevens plannen werden geformuleerd voor de periode waarin het Mauritshuis gesloten is in verband met de uitbreiding en renovatie (zie pp. 19–24).

Het is sinds de recessie voor het Mauritshuis moeilijker geworden om bedrijven als sponsor aan te trekken. Desalniettemin konden twee nieuwe sponsors worden aangetrokken, Electrabel en de stad Den Haag, die hierboven al bij de tentoonstellingen werden genoemd. Het Mauritshuis heeft de succesvolle relaties met andere sponsors voortgezet, zoals met NIBC

a ‘combination ticket offering heaven and hell’. The Gallery, which is justifiably characterised as heavenly, shows 150 paintings, hung from floor to ceiling in a rich eighteenth-century interior. The effect is breathtaking and is attracting substantially more visitors than during the years before its closing in 2004.

Having reopened one building, the organisation also carried on with plans for the extension and refurbishment of the Mauritshuis itself. The project was given a name: *Mauritshuis Building for the Future*, which not only expresses the nature of the work to be undertaken, but also the intention to modernise the

museum for the coming decades. The architect Hans van Heeswijk’s preliminary designs for the extension were revealed to great acclaim in June, and work continues to flesh out these plans and to anticipate the period when the Mauritshuis will be closed due to construction and refurbishment (see pp. 19–24).

The ability of the Mauritshuis to attract corporate sponsors has become much more difficult since the advent of the economic recession. Nevertheless, two of the sponsors mentioned above were new: Electrabel and the City of The Hague. The Mauritshuis continues successful relationships with other sponsors,

en AEGON. Het werven van fondsen blijft een uitdaging in het huidige economische klimaat. Met het oog op *Mauritshuis bouwt aan de toekomst* heeft het museum een voltijds fondsenwerver aangenomen die kan bijdragen aan het aantrekken van sponsors en schenkers. Daarnaast heeft het museum enkele nieuwe initiatieven ontplooid, zoals de Dutch Masters Foundation, een vriendenorganisatie in het Verenigd Koninkrijk die niet alleen het Mauritshuis ondersteunt, maar ook het Koninklijk Concertgebouworkest en het Nederlands Danstheater. Daarmee heeft de top van de Nederlandse culturele wereld de krachten gebundeld in een unieke

samenwerking. In december vond de openingsbijeenkomst van Dutch Masters plaats (zie pp. 70-71).

Met al deze activiteiten, openingen en nieuwe initiatieven is het misschien moeilijk voor te stellen dat de kerntaken van het Mauritshuis nog altijd worden uitgevoerd zoals u dat van ons gewend bent. De restauratoren en de conservatoren namen het initiatief tot diverse onderzoeks- en restauratieprojecten, waar nodig werden nieuwe lijsten besteld, diverse schilderijen maakten deel uit van prestigieuze tentoonstellingen, extra veiligheidsmaatregelen werden gerealiseerd bij grote drukte in het museum, en de collectie werd optimaal gepresenteerd,

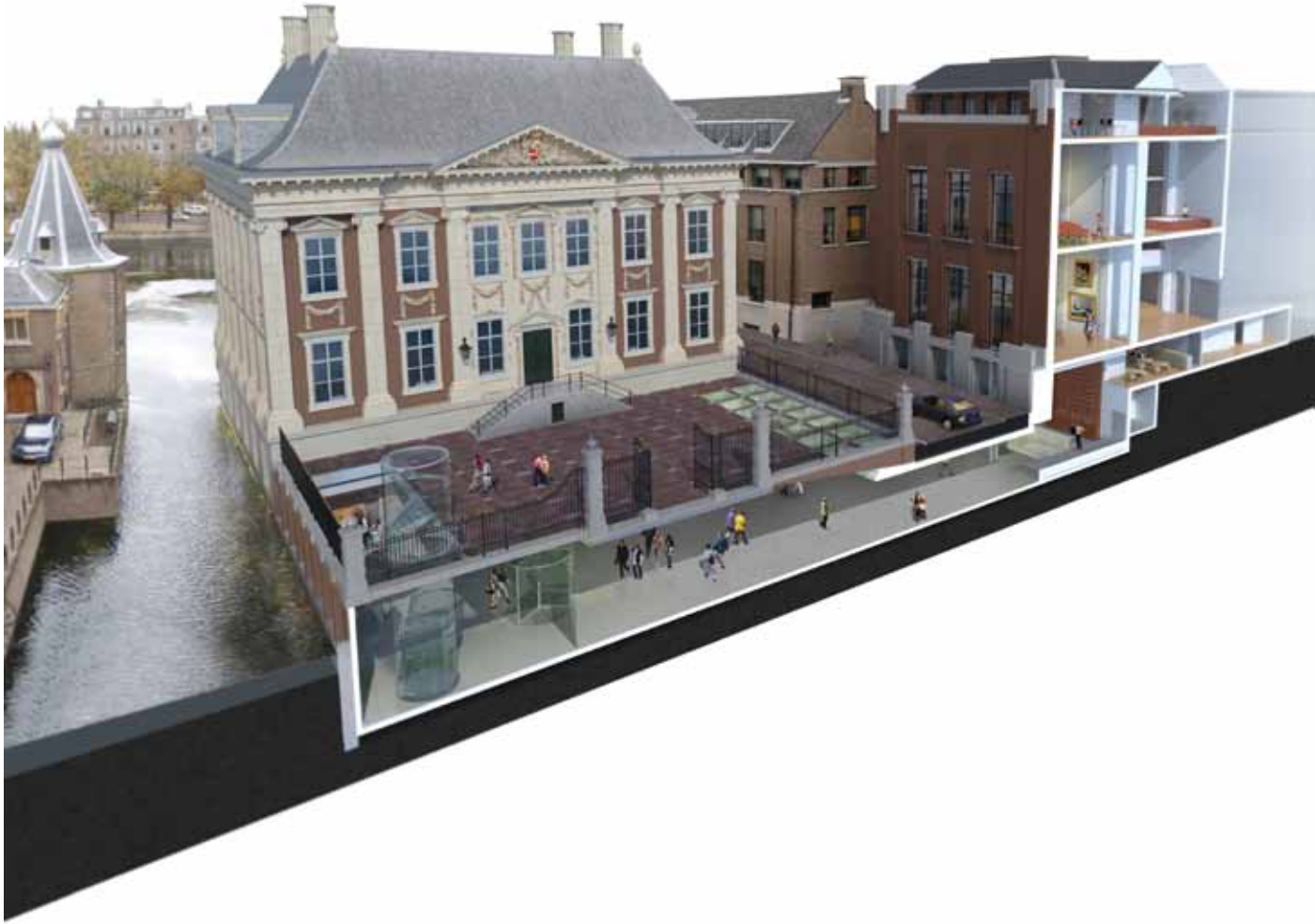
such as NIBC and AEGON. Still, fundraising remains a challenge in this economic climate, so in anticipation of the needs for *Mauritshuis Building for the Future*, the museum hired a full-time specialist who is responsible for generating the funds needed to complete the build and who will establish a professional structure to maintain relationships with sponsors and donors in the future. The museum is also embarking on new and original initiatives, such as the Dutch Masters Foundation, a friends' organisation in the United Kingdom that will support the Mauritshuis, the Royal Concertgebouw Orchestra and the Netherlands Dance Theatre.

In doing so, the top of the Dutch cultural world has joined forces in what we think is the very first attempt at such a collaboration. The Dutch Masters are off to a flying start since launching in early December (see pp. 70-71).

In the midst of so many activities, openings and new initiatives, it is perhaps hard to imagine that the core business of the Mauritshuis continues on the same sound basis as in past years. The conservators and curators embarked on several research and restoration projects, new frames were ordered where necessary, many paintings went out on loan to prestigious exhibitions, extra security was arranged for busy days in the

ook tijdens de vele tentoonstellingen en presentaties. De organisatie is verder geprofessionaliseerd, waarbij allerlei stukken werden opgesteld en aangescherpt, van collectieplan tot personeelsplan. Het kan niet genoeg benadrukt worden dat dit soort activiteiten achter de schermen zeer belangrijk zijn voor het succes dat het Mauritshuis elk jaar weet te boeken.

museum, and the collection was hung and re-hung before and again after every exhibition until it looked its very best. The organisation itself has continued a rigorous programme of professionalisation, tackling everything from a Collection Plan to a guide for personnel. It is easy to forget in the midst of the hustle and bustle that these sorts of quiet activities are no less important to the outstanding achievements that the Mauritshuis books year after year.

Mauritshuis bouwt aan de toekomst

E.E.S. Gordenker

In 2010 heeft het Mauritshuis grote vooruitgang geboekt met de uitbreidingsplannen van het museum. De medewerkers van het museum kwamen zelf met een passende naam voor het project: *Mauritshuis bouwt aan de toekomst*. Deze rake formulering maakt niet alleen duidelijk dat het plannen betreft rond het gebouw, maar ook dat het om een meerjarenproject gaat waarbij het museum voor de komende decennia wordt gemoderniseerd. Meer ruimte betekent meer mogelijkheden voor het museum. Door de uitbreiding zullen zowel de voorzieningen als de programmering van het Mauritshuis gaan voldoen aan de eisen en verwachtingen van de 21ste eeuw. Kunst, educatie en activiteiten zullen alle voldoende ruimte krijgen in het Mauritshuis van de toekomst.

Mauritshuis bouwt aan de toekomst – in 2007 begonnen – heeft inmiddels een herkenbaar uiterlijk gekregen. Architect Hans van Heeswijk maakte een voorlopig ontwerp dat in juni 2010 aan het publiek werd gepresenteerd. Het ontwerp schept ruimte dankzij een vernieuwend plan: de vierkante meters van het museum

19

Mauritshuis Building for the Future

E.E.S. Gordenker

This year the Mauritshuis made great strides in its plans for expansion. The museum's staff together formulated a suitable name for the project: *Mauritshuis Building for the Future*. This phrase not only indicates that the plans are for the building, but it also stresses the intention to modernise the museum for the coming decades. More space offers the museum more possibilities, and the expansion will bring both the facilities and the programming of the Mauritshuis in line with 21st-century requirements and expectations. Art, education and events will all have ample space in the Mauritshuis of the future.

Mauritshuis Building for the Future, which began mid 2007, now has a recognisable form. Architect Hans van Heeswijk completed a preliminary design, which was presented to the public in June 2010. The design creates space with an innovative plan: not only will the museum be twice as large in terms of square footage, it will also gain additional functionality. The Art Deco building across the street from the Mauritshuis, Plein 26, will be incorporated

zullen verdubbelen en tevens zal de functionaliteit van ruimtes enorm toenemen. Het Art Deco gebouw aan de overzijde van het Mauritshuis, Plein 26, zal één worden met het museumgebouw. Een moderne, ondergrondse foyer zal de twee gebouwen verbinden. Een nieuwe toegang in het voorplein zal het Mauritshuis het prestige geven dat past bij de internationale faam van het museum. Hans van Heeswijk zegt hierover, ‘Het ondergrondse plein is meer dan een verbinding: het is een gebouw op zich, waar de bezoeker zich kan oriënteren op zijn route’.

Plein 26 zal ruimte bieden aan faciliteiten die het Mauritshuis op dit moment ontbeert. De nieuwe tentoonstellingszaal betekent meer flexibiliteit bij tijdelijke tentoonstellingen, waarbij het museum niet langer de vaste collectie hoeft te herschikken en verplaatsen. Jonge bezoekers zullen een eigen educatieruimte krijgen waar zij door middel van spel en andere creatieve activiteiten vertrouwd zullen raken met kunst, in het zicht van de museumbezoekers. Het auditorium biedt ruimte aan activiteiten als presentaties, filmvertoningen, conferenties, debatten en officiële recepties. De museumwinkel en het café zullen geheel worden vernieuwd. De uitbreiding zal een wezenlijke verandering van het museum met zich meebrengen, maar de intieme sfeer van de toonzalen zal geheel intact blijven.

into the museum. A modern, underground foyer will link the two buildings. A new entrance in the forecourt will lend the Mauritshuis the prestige that befits its international standing. According to Hans van Heeswijk, ‘The underground passageway provides more than just a link between the two buildings: it is a building in itself where the visitors can orientate themselves during their visit’.

Plein 26 will offer more space for facilities that the Mauritshuis currently lacks. A new exhibition space will offer more flexibility for temporary exhibitions, allowing the museum to organise shows without displacing the permanent collection. Young visitors will have their own education space where they will become more familiar with art through play and other creative activities, in full view of the visiting public. An auditorium will offer space for events such as presentations, film screenings, conferences, debates and official receptions. The museum shop and café will be completely restyled. Although the expansion is substantial, it is carefully calibrated to preserve the intimate atmosphere of the Mauritshuis.

At the same time as the expansion, the city palace will receive a face-lift. The windows and installations for climate control are in need of an upgrade.

De nieuwe foyer
Hans van Heeswijk Architects

21

The New Foyer
Hans van Heeswijk Architects

Tijdens de uitbreiding zal het stadspaleis worden gerenoveerd. Zo moeten de ramen en de klimaatinstallatie worden vervangen. Deze werkzaamheden hebben tot gevolg dat de gehele verzameling, inclusief de schilderijen die in het gebouw zijn ingebouwd, zal moeten worden uitgeplaatst, evenals het restauratie-atelier. Het museum zal de gelegenheid te baat nemen om het interieur te verfraaien en ook de presentatie van de schilderijen aan te passen, onder andere door de verlichting te moderniseren. Hoogtepunten van de verzameling, waaronder Rembrandts *Anatomische les van Dr. Nicolaes Tulp*, Vermeers *Gezicht op Delft* en Potters *Stier* zullen worden getoond in een vleugel van het Gemeentemuseum in Den Haag. Op deze manier blijft het Mauritshuis open voor bezoekers en zullen activiteiten als educatie en rondleidingen ook tijdens de uitbreiding gewoon doorgaan onder de eigen naam, zij het op een andere locatie.

Tijdens de renovatie van het stadspaleis zullen in 2012 bijna 50 topstukken op twee locaties in Japan worden getoond, in Tokio en Kobe. Met het Japanse media-concern Asahi Shimbun werd een overeenkomst aangegaan, zoals in het vorige jaarverslag al werd aangekondigd. Op dit moment worden plannen uitgewerkt voor een tournee van een aantal van de topstukken naar drie locaties in de Verenigde Staten in 2013.

This type of work necessitates the removal of the entire collection of paintings, including those built into the interior, and the conservation studio. The museum will take advantage of the building's closure to improve the appearance of the interior and the presentation of the pictures, for example by modernising the lighting. Highlights of the permanent collection, including Rembrandt's *Anatomy Lesson of Dr Nicolaes Tulp*, Vermeer's *View of Delft*, and Potter's *Bull* will be displayed in a wing of the Gemeentemuseum in The Hague. In this way, the Mauritshuis will remain open for our visitors – under its own name but in a different location – and will continue activities such as education and tours, for the duration of the building project.

While the Mauritshuis is undergoing renovation, almost fifty paintings will be displayed in two locations in Japan – Tokyo and Kobe – in the second half of 2012. An agreement was reached with the Asahi Shimbun last year and announced in the annual report. Plans are now underway for some of these pictures to travel on to three locations in the United States in 2013.

Een voorlopige planning voor Mauritshuis bouwt aan de toekomst:

Juni 2010 Voorlopig ontwerp

Winter 2010–2011 Definitief ontwerp

Zomer 2011 Aanbesteding van de bouw, aanvraag bouwvergunningen

Begin 2012 Begin werkzaamheden

1 april 2012 Stadspaleis sluit voor renovatie

Zomer 2014 Heropening museum

Het Mauritshuis neemt het voortouw in dit project en is verantwoordelijk voor de bouw en financiering ervan, in nauwe samenwerking met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de Rijksgebouwendienst (RGD) en de stad Den Haag. Projectmanager Peter Bakkum, de leden van de Stuurgroep en van het ontwerpteam blijven zich verdiepen in het project. Al deze mensen werken met volle inzet aan het definitieve ontwerp en overleggen uitgebreid met de RGD, de Nieuwe of Littéraire Sociëteit De Witte/Stichting Monument de Witte (de eigenaar van Plein 26) en de stad Den Haag. Tot op heden gaan de onderhandelingen voorspoedig en verloopt het project volgens planning.

The timetable for Mauritshuis Building for the Future is as follows:

June 2010 Preliminary Design

Winter 2010–2011 Final Design

Summer 2011 Tender for construction; planning applications

Begin 2012 Building begins

1 April 2012 City palace closes for renovation

Summer 2014 Reopening museum

The Mauritshuis is the leading partner in the project, taking responsibility for the build and finance in close collaboration with the Ministry of Education, Culture and Science (OCW), the Government Buildings Agency, and the city of The Hague. The Project Manager Peter Bakkum, the Steering Committee and the Design Committee have continued to immerse themselves in the project. These groups are working on the final design and fleshing out agreements with the Government Buildings Agency; the owners of Plein 26, Nieuwe of Littéraire Sociëteit De Witte/Stichting Monument de Witte; and the City of The Hague. To date, the negotiations are positive and moving along according to plan.

De financieringsplannen van het project hebben inmiddels een grote vlucht genomen. Het museum heeft voor het eerst in de geschiedenis een fondsenwerver in dienst genomen, Lydia Harmsen. Samen met de directie ontwikkelt zij plannen voor sponsoring van het project en werkt zij allerhande ideeën uit voor zowel bedrijven als individuele sponsors. Het Mauritshuis is in het verleden reeds vooruit geholpen door een indrukwekkende lijst van weldoeners, zowel in Nederland als daarbuiten, en hoopt dat zij hun steun aan het museum in deze turbulente economische periode zullen voortzetten. Het project geeft het museum een nieuwe impuls en zal zonder enige twijfel steun ontvangen van zowel oude als nieuwe vrienden van het Mauritshuis.

Plans for financing the project have also taken flight this year. The museum hired its first fund-raiser in its history, Lydia Harmsen. Together with the directors, she is devising plans for funding the project and working out offers and naming opportunities for corporate and individual sponsors. The Mauritshuis already has an impressive list of benefactors, both in the Netherlands and abroad, and hopes that they will continue to support the museum in these turbulent economic times. The project will undoubtedly also offer a fresh and modern face that will attract support from long-standing friends as well as new ones.

Heropening

Galerij Prins Willem V

Vanaf 2 september is de Galerij Prins Willem V weer open voor publiek. Het gebouw is gerenoveerd, het interieur is opnieuw gestoffeerd, er zijn ongeveer 150 schilderijen opgehangen en er is een nieuwe entree gecreëerd, samen met Museum de Gevangenpoort. Het nieuwe museumcomplex aan de Hofvijver werd feestelijk geopend door ZKH de Prins van Oranje. In de maanden september tot en met december werden ruim 7500 bezoekers in de Galerij ontvangen.

De Galerij hangt net als in de achttiende eeuw vol schilderijen: symmetrisch gerangschikt, lijst aan lijst en van plafond tot plint. Twee nieuwe vitrines naar ontwerp van Donald Janssen bieden ruimte aan werken op klein formaat. De schilderijen, waaronder werk van Rubens, Steen, Potter en Van Ruisdael, zijn voor het grootste deel afkomstig uit de collectie van het Mauritshuis, aangevuld met enkele bruiklenen van het Rijksmuseum. Om wegwijs te worden in deze overvloed ligt voor bezoeker de ‘catalogus’ ter inzage waarin alle schilderijen

Prince William V Gallery

Reopens to the Public

The Prince William V Gallery reopened on 2 September. The building has been renovated and its interior refurbished, the walls have been hung with some 150 paintings, and the Gallery has a new entrance, which it shares with Museum de Gevangenpoort. The festive opening of the new museum complex overlooking the lake known as the Hofvijver was performed by His Royal Highness, the Prince of Orange. The Gallery welcomed over 7,500 visitors in the months September to December.

Today, as in the eighteenth century, the Gallery is full of paintings: they are arranged symmetrically, closely packed together, from floor to ceiling. Two new display cases based on designs by Donald Janssen provide spaces to exhibit small works of art. Most of the paintings, including work by Rubens, Steen, Potter and Van Ruisdael, come from the collection of the Mauritshuis, supplemented with a few loans from the Rijksmuseum. To help visitors find their way amid

vermeld staan en bovendien extra uitleg wordt gegeven over de hoogtepunten. Ook de verdieping onder de Galerij is toegankelijk gemaakt voor publiek. Er draait een door Bobcat Media geproduceerde film over de geschiedenis van de Galerij en de Gevangenpoort. Bezoekers kunnen op twee grote touchscreens informatie vinden over prins Willem V, zijn collectie en het fenomeen schilderijengalerijen. Daarmee is de Galerij, de eerste openbare collectie van Nederland, een volwaardig museum geworden. Het is de plek waar bezoekers kunnen ervaren hoe een vorstelijke verzameling in de achttiende eeuw werd gepresenteerd.

this abundance, a special 'catalogue' has been prepared, listing all the paintings and explaining a number of highlights. The floor beneath the Gallery is now also accessible to the public, where visitors can view a film produced by Bobcat Media that explains the history of the Gallery and the Gevangenpoort building. There are two large touch screens with information about Prince William V, his collection, and the phenomenon of picture galleries. With all these additions, the Gallery, which was the first public art collection in the Netherlands, has now become a fully-fledged museum. It is the place to go in order to experience how a princely collection was presented in the eighteenth century.

Adriaen Coorte

Werkzaam in Amsterdam en Middelburg, c. 1683–1707

Stilleven met asperges en fruit

1695

Doek, 35,2 × 43,5 cm

Bruikleen particuliere verzameling

In de zomer van 2010 werd dit schilderij van Adriaen Coorte ontdekt. Het stilleven ontbreekt nog in de twee jaar eerder door het Mauritshuis uitgegeven monografie over de schilder. Sinds eind september wordt het voor de periode van een jaar als bruikleen in het museum getoond, bij de twee stillevens van Coorte uit de permanente collectie. Het bruikleen was niet eerder in het openbaar te zien. Het doek is al meer dan een generatie in bezit van dezelfde familie, maar over de vroege herkomst is niets bekend. Op het stilleven zien we de bekende motieven van de schilder: een testje aardbeien, een takje kruisbessen, een met touw bijeengebonden bos asperges en een takje rode bessen op de karakteristieke ‘Coortetafel’. Het doek is op de rand van de tafel gesigneerd en 1695 gedateerd. Uit dit jaar zijn geen andere schilderijen van Coorte bekend (zie verder Q. Buvelot, *De stillevens van Adriaen Coorte (werkzaam c. 1683–1707): Met oeuvrecatalogus*, Den Haag-Zwolle 2008 en ‘Toevoegingen aan het oeuvre van Adriaen Coorte’, *Oud Holland* 123 (2010), p. 86).

Adriaen Coorte

Active in Amsterdam and Middelburg, c. 1683–1707

Still Life with Asparagus and Fruit

1695

Canvas, 35.2 × 43.5 cm

On loan from a private collection

This still life by Adriaen Coorte was discovered in the summer of 2010, and so it was not included in the monograph on Coorte that had been published by the Mauritshuis two years earlier. It is being on loan to the museum for the period of one year (starting at the end of September 2010), where it is displayed along with the two still lifes by Coorte from the permanent collection. The painting had never been shown in public before. It has been owned by the same family for more than a generation, but its early provenance is completely unknown. This still life shows motifs that are typical of this painter's work: a small bowl of strawberries, a spray of gooseberries, a bunch of asparagus bound with string, and a spray of red currants, all on the characteristic stone ‘Coorte table’. The painting is signed and dated 1695 on the base of the table. No other paintings by Coorte are known from that year (see also Q. Buvelot, *The Still Lifes of Adriaen Coorte (1683–1707)*, The Hague-Zwolle 2008, and ‘Toevoegingen aan het oeuvre van Adriaen Coorte’ [‘Additions to the oeuvre of Adriaen Coorte’], *Oud Holland* 123 (2010), p. 86).

Unieke serie portretten

Het Arnhemse echtpaar Willem Craeyvanger en Christine van der Wart moet trots zijn geweest op hun rijke kinderschaar van zes zonen en twee dochters. In de bloei van hun leven lieten de Craeyvangers zichzelf en de kinderen portretteren. Daarbij kozen ze niet voor een groepsportret – wat bij zo'n kinderrijk gezin gebruikelijk was – maar voor afzonderlijke schilderijen. Vader Willem werd in 1651 als eerste geportretteerd, door de Haagse schilder Paulus Lesire. Enkele jaren later waren Christine en de kinderen aan de beurt. Zij werden door Gerard ter Borch en zijn leerling Caspar Netscher vereeuwigd. In de Nederlandse zeventiende-eeuwse schilderkunst zijn er geen andere voorbeelden bekend van een dergelijke omvangrijke groep afzonderlijke portretten van leden van één gezin. Deze unieke serie portretten werd meer dan 350 jaar gekoesterd in de familie. Bijna niemand kende de schilderijen totdat ze in mei 2009 werden geveild. Van 10 februari 2010

t/m 16 januari 2011 werden de portretten onder de noemer *De hele familie Craeyvanger* tentoongesteld in het Mauritshuis, dankzij de particuliere verzamelaar die de hele groep heeft verworven. Niet eerder werden de schilderijen aan het Nederlandse museumpubliek gepresenteerd (zie voor meer informatie

A. van Suchtelen, 'De hele familie Craeyvanger', *Mauritshuis in focus* 23 (2010), nr. 1, pp. 22–28).

A Unique Series of Portraits

The Arnhem couple Willem Craeyvanger and Christine van der Wart must have been proud of their large family: six sons and two daughters. When they were in the prime of life, the Craeyvangers commissioned portraits of themselves and the children. Instead of a group portrait – the usual choice where so many children were involved – they opted for separate paintings. The father, Willem, was the first to have his portrait made, in 1651, by the Hague painter Paulus Lesire. A few years later, the focus was on Christine and the children, who were immortalised by Gerard ter Borch and his pupil Caspar Netscher. There is no other known example in seventeenth-century Dutch painting of such a large group of separate portraits featuring the members of a single family. This unique series of portraits was cherished within the family for over 350 years. Almost no one knew of the paintings, until they were put up for auction in May 2009. From 10 February 2010 to 16 January 2011 the

portraits were exhibited at the Mauritshuis under the heading of *The Craeyvanger Family All Together*, thanks to the private collector who purchased the whole series. They had never been displayed to the Dutch museum-going public before (for more information, see A. van Suchtelen, 'The Craeyvanger Family All Together', *Mauritshuis in Focus* 23 (2010), no. 1, pp. 22–28).

De jonge Vermeer

Het Mauritshuis, de Gemäldegalerie Alte Meister in Dresden en de National Gallery of Scotland in Edinburgh zijn ieder in het bezit van één van de drie vroegst bekende werken van Johannes Vermeer: *Diana en haar nimfen* (Den Haag), *Christus in het huis van Martha en Maria* (Edinburgh) en *De koppelaarster* (Dresden). Besloten werd deze bijzondere collectiestukken aan elkaar uit te lenen om een internationaal publiek te laten kennismaken met een weinig bekende fase uit Vermeers loopbaan. Ieder museum kreeg de vrijheid het drietal in een zelf te bepalen context te tonen. Dit leidde tot presentaties met een uiteenlopend karakter.

In het Mauritshuis had elk schilderij een eigen wand, waardoor de bezoeker kon bepalen in welke volgorde de werken werden bekeken en vergeleken. In de aangrenzende zaal trof men in de vaste opstelling de twee andere Vermeers van het museum: *Meisje met de parel* en *Gezicht op Delft*. Dus in totaal waren er maar liefst vijf werken van

Mauritshuis, Den Haag
Gemäldegalerie Alte Meister, Dresden
National Gallery of Scotland, Edinburgh

Mauritshuis, The Hague
Gemäldegalerie Alte Meister, Dresden
National Gallery of Scotland, Edinburgh

de meester te zien. Tegelijkertijd organiseerde Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam *De valse Vermeers van Van Meegeren*. Deze tentoonstelling sloot goed aan bij de presentatie in het Mauritshuis omdat de herontdekking van de jonge Vermeer – begin twintigste eeuw – de weg had vrijgemaakt voor *De Emmaüsgangers* en andere vervalsingen van Han van Meegeren.

In de Gemäldegalerie Alte Meister maakten de drie schilderijen deel uit van een grotere tentoonstelling rondom Vermeer en de Delftse School. De vroege Vermeers werden getoond aan het einde van een monumentale zaal, met aan weerszijden – maar op gepaste afstand – werken van anderen die mogelijk als inspiratiebronnen hebben gediend of vergelijkbare onderwerpen tonen. Voorts waren er zalen met Delftse schilderkunst uit de zeventiende eeuw, oude wetenschappelijke instrumenten en een presentatie rondom de andere Vermeer van het museum – *Brieflezend meisje bij het venster* – waarvan een driedimensionale reconstructie was gemaakt.

De National Gallery of Scotland toonde de drie schilderijen in een achthoekige ruimte die vanwege het hoge plafond, de serene belichting en de

smalle ingang wel iets weg had van een heiligdom. Doordat het museum in Edinburgh zelf geen andere Vermeers bezit, ging alle aandacht uit de naar de drie jeugdwerken. Evenals in Dresden werden de schilderijen van links naar rechts gepresenteerd in de chronologische volgorde zoals die in de meest recente publicaties wordt aangehouden.

De jonge Vermeer kan worden beschouwd als een geslaagd voorbeeld van internationale samenwerking waarbij musea optimaal profiteren van elkaars kostbare collectiestukken door deze tijdelijk te verenigen tot een geheel dat de som der delen overtreft.

The Young Vermeer

The Mauritshuis, the Gemäldegalerie Alte Meister in Dresden and the National Gallery of Scotland in Edinburgh each have one of the three earliest known works by Johannes Vermeer in their collections: *Diana and Her Nymphs* (The Hague), *Christ in the House of Martha and Mary* (Edinburgh) and *The Procuress* (Dresden). It was decided to arrange a series of mutual loans of these remarkable works to enable an international public to become acquainted with a little-known phase in Vermeer's career. Each museum was at liberty to choose the context in which to display the three paintings. This led to a varied set of presentations.

In the Mauritshuis, each painting had a wall of its own, so that visitors could determine the order in which to study and compare them. In the adjoining room, they encountered the museum's other two Vermeers, in their permanent positions: *Girl with a Pearl Earring* and *View of Delft*. So five works by the master were on view in this period. At the same time, Museum Boijmans Van Beuningen in

Rotterdam mounted an exhibition on *Van Meegeren's Fake Vermeers*. This exhibition was well timed to coincide with the presentation in the Mauritshuis, because the rediscovery of the young Vermeer – in the early twentieth century – had paved the way for *Christ and the Disciples at Emmaus* and other forgeries by Han van Meegeren.

In the Gemäldegalerie Alte Meister, the three paintings were part of a larger exhibition revolving around Vermeer and the Delft School. The early Vermeers were exhibited at the end of a monumental hall, flanked – albeit at a respectable distance – by other works that may have served as sources of inspiration, or which depict similar subjects. There were also rooms containing seventeenth-century paintings from Delft, old scientific instruments, and a presentation on the museum's other Vermeer, *Girl Reading a Letter at an Open Window*, along with a three-dimensional reconstruction of this work.

The National Gallery of Scotland hung the paintings in an octagonal room which, with its high ceiling, serene illumination and narrow entrance, had the air of a sanctuary. Since the Edinburgh museum does not possess any other Vermeers, all attention focused on these youthful works. Here as in Dresden, the paintings were presented from left to right in the chronological order adopted in the most recent publications.

The Young Vermeer can be seen as a successful example of international cooperation, in which museums derive maximum benefit from the precious items in each other's collections by bringing them together temporarily, in a whole that exceeds the sum of its parts.

Restauratie Jan Gossaert

Jan Gossaert
Madonna met kind, c. 1517
Na restauratie, in nieuwe
lijst

34

Jan Gossaert
Madonna and Child, c.1517
After restoration, in its
new frame

Met het oog op de grote tentoonstelling over de zestiende-eeuwse meester Jan Gossaert in New York en Londen werd *Madonna met kind* (inv. 830) in 2010 gerestaureerd. De aanleiding voor de restauratie, uitgevoerd door hoofdrestaurator Petria Noble, vormden de sterk vergeelde vernislaag en de verkleurde retouches. De laatste restauratie van het kleine paneel vond plaats in 1957. De behandeling bood tevens de mogelijkheid uitvoerig onderzoek te verrichten naar de schildertechniek van de vroege Gossaert, een onderwerp waarover weinig bekend was. Het onderzoek werd uitgevoerd in nauw overleg met Maryan Ainsworth, tentoonstellingsconservator van het Metropolitan Museum of Art in New York. Met infraroodreflectografie werd een koolstofhoudende ondertekening zichtbaar op de witte 'imprimatura' (grondlaag). Deze uitgebreide, losse ondertekening laat een andere houding van zowel de Madonna als Christus zien. De houding van Christus in de ondertekening is direct te relateren aan een prent van Gossaert uit 1522.

De blauwe tinten van de mantel en de jurk van Maria zijn met ultramarijn geschilderd, een kostbaar pigment dat van gemalen halfedelsteen is

gemaakt. Gossaert heeft hier op uiterst efficiënte wijze nuances aangebracht door middel van verschillende tinten onderschildering. Zo zijn de donkere partijen op een zwarte of grijsbruine onderschildering neergezet die door de semi-transparante toplaag van ultramarijn heen schemert. Voor de jurk heeft hij wat rode lak toegevoegd om een paarstoon te creëren, maar door het verbleken van de rode lak in de verf ziet de jurk er tegenwoordig grijsblauw uit. Voor de inkarnaten gebruikte hij een lichtgrijze onderschildering. Vergelijkbare subtiele kleurnuances zijn te herkennen in andere schilderijen die Gossaert in deze periode vervaardigde, zoals *De aanbidding van de herders* uit omstreeks 1517 in de National Gallery in Londen.

Dankzij de steun van de American Friends of the Mauritshuis is het schilderij voorzien van een nieuwe lijst. De profilering daarvan is gebaseerd op Gossaerts beroemde Carondelet-diptiek uit 1517 in het Musée du Louvre te Parijs. De nieuwe lijst laat de intieme voorstelling beduidend beter uitkomen. De gouden binnenrand zorgt ervoor dat de overgang tussen de voorstelling en de lijst niet te abrupt is.

Jan Gossaert Conservation Treatment

In preparation for the major exhibition on the sixteenth-century master Jan Gossaert in New York and London, *Madonna and Child* (inv. no. 830) was treated in 2010 by the museum's chief conservator, Petria Noble. The restoration was needed because of the badly yellowed layers of varnish and discoloured retouching. The small panel had last been restored in 1957. The treatment also provided the opportunity to conduct a detailed examination of the painting technique of Gossaert's early work, a subject about which little was known. The research was carried out in consultation with Maryan Ainsworth, Curator of European Paintings at the Metropolitan Museum of Art in New York. Using infrared reflectography, a carbon-containing underdrawing was made visible on top of the white ground ('imprimatura'). This detailed, sketchy underdrawing displays both the Virgin Mary and Christ in different poses. This is significant since Christ's pose in the underdrawing can be linked directly to a print by Gossaert dating from 1522.

The blue hues of the Virgin's cloak and robe were painted in ultramarine, an expensive pigment made from ground semi-precious stone. With remarkable efficiency using variously tinted underpainting, Gossaert was able to achieve subtle colour nuances. Thus, the dark sections have been achieved by painting on top of a black or greyish-brown underpainting that shimmers through the semi-transparent top layer of ultramarine. For the gown he added a little red lake to create a purple tone, but the red lake in the paint has faded, so that it now looks greyish-blue. For the opaque flesh tints he used a light grey underpainting. Comparable subtle colour nuances are discernible in other paintings produced by Gossaert in this period, such as *The Adoration of the Shepherds* of about 1517 in the National Gallery, London.

Thanks to the support of the American Friends of the Mauritshuis, the painting has been provided with a new frame. Its moulding is based on Gossaert's famous Carondelet diptych from

1517, in the Musée du Louvre, Paris. The new frame enhances the qualities of the intimate scene considerably more than the old one. The thin gilded inner moulding prevents the transition from scene to frame from being too abrupt.

Educatieve projecten

In 2010 werden twee bijzondere educatieve programma's aangeboden. Het voorjaar stond in het teken van een pilotproject dat in samenwerking met de Openbare Bibliotheek Schilderswijk is opgezet. Gezinnen uit deze buurt brachten tijdens het eerste deel van dit programma een bezoek aan de bibliotheek. Daar werd voorgelezen uit *Opgesloten!*, een spannend kinderboek over een jongen die een avontuur beleeft in het Mauritshuis. Het tweede deel van het programma bestond uit een rondleiding in het museum. Ouders en kinderen kwamen oog in oog te staan met schilderijen waarover was verteld in de bibliotheek. Tijdens de rondleiding keken deelnemers niet alleen, ze mochten ook voorwerpen die betrekking hebben op de Gouden Eeuw aanraken of aanpassen. Het project bleek een succes. Door de samenwerking met de Openbare Bibliotheek Schilderswijk heeft het museum gezinnen kunnen bereiken die niet eerder over de vloer waren gekomen.

In vervolg op het succesvolle project *Stad in Zicht!* (2008–2009) is in het najaar het project *Wonen in een verzameling* van start gegaan. Dit project, ontwikkeld voor groep 5 en 6 van Haagse basis-scholen, vond plaats tijdens de tentoonstelling *Made in Holland*. Sponsor NIBC ondersteunde het project niet alleen financieel, maar ook in menskracht. Vooraf werd op deelnemende scholen een voorbereidende les gegeven door medewerkers van de bank. In het museum werden de kinderen begeleid door museumdocenten. Het eerste deel van het programma bestond uit een interactieve rondleiding door de tentoonstelling *Made in Holland*. Aan de hand van de collectie van het echtpaar De Mol van Otterloo werd het onderwerp ‘verzamelen’ geïntroduceerd. Daarnaast maakten de kinderen met behulp van een speciaal ontworpen stickerboekje kennis met verschillende genres uit de zeventiende-eeuwse Hollandse schilderkunst. De afbeeldingen in het boekje dienden als basis voor een creatieve workshop die op de rondleiding volgde. De kinderen ontwierpen een kistje om hun eigen verzameling in te bewaren, zoals voetbalplaatjes of schelpen. Ook mochten ze een plaatje van hun

favoriete schilderij in de tentoonstelling in hun kistje plakken. Natuurlijk mochten ze dit kistje mee naar huis nemen. Uit de vele positieve reacties blijkt dat leerkrachten en kinderen hebben ervaren dat het museum een prachtige leeromgeving is. Een mooi citaat van een van de deelnemers: ‘Ik vond het leuk om de schilderijen te bekijken en het doosje te maken. Er waren veel schilderijen en het schilderij van Gerrit Dou vond ik het mooist. De hond die hij gemaakt had, leek wel echt’. Niet alleen de kinderen hebben enorm genoten van het programma, ook de museumdocenten en de leerkrachten van de school waren zeer positief. In totaal hebben 21 klassen met daarin 420 kinderen aan het project deelgenomen.

Educational Projects

Two special educational projects were offered in 2010. The spring saw the launch of a pilot project set up in collaboration with the Public Library in the Schilderswijk neighbourhood of The Hague. In the first part of this programme, families from this neighbourhood visited the library, where they listened to a reading from the exciting children’s novel *Opgesloten!* (‘Locked in!’), about a boy’s adventures in the Mauritshuis. The second part of the programme consisted of a guided tour of the museum. Parents and children came face to face with paintings that had been described in the reading. The guided tour was not just an opportunity to look; participants were also allowed to touch and manipulate objects relating to the Golden Age. It proved a successful project. By cooperating with the Schilderswijk Public Library, the museum was able to reach families that had never been inside the building before.

Following on from the well-received project *Stad in Zicht!* (‘City in Sight!’; 2008–2009) the project

Wonen in een verzameling (‘Living in a Collection’) was launched in the autumn. This project, developed for local primary school pupils of eight to ten years of age, took place during the exhibition *Made in Holland*. The sponsor, NIBC, provided human resources as well as financial support to make it possible. Members of NIBC’s staff taught special classes at the participating schools to prepare them for their visit. In the museum itself, the children were given a guided tour by a museum teacher. The first part of the programme consisted of an interactive tour of the exhibition *Made in Holland*. This exhibition of the collection built up by Eijk and Rose-Marie De Mol van Otterloo served as a basis for a discussion of the concept of ‘collecting’. In addition, the children were given a specially designed book of stickers which helped to introduce them to diverse genres from seventeenth-century Dutch painting. The pictures in these booklets served as the basis for a creative workshop given after the guided tour. Each child

designed a little box in which to keep his or her own collection of items such as shells or football cards. In addition, they all chose their favourite painting in the exhibition, and pasted a picture of it into their box. Of course they took these boxes home with them at the end of the day. From the many positive reactions that were received, it was clear that teachers and pupils alike found the museum a wonderful learning environment. Take this wonderful quotation from one of the children: ‘I liked looking at the paintings and making the box. There were lots of paintings and I liked the painting by Gerrit Dou most. The dog he made looked totally real’. It was not only the children who enjoyed the programme; the museum teachers and the schoolteachers who accompanied their pupils were also very enthusiastic. Twenty-one classes with a total of 420 children took part in this project.

Nieuwe publicaties

In 2010 verschenen vele nieuwe publicaties (zie pp. 54–56).

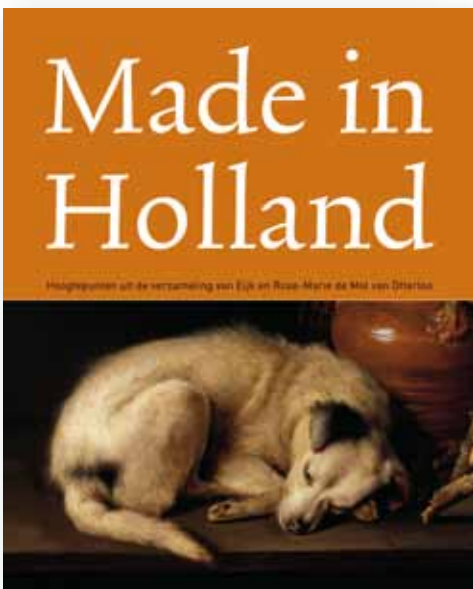
Bij de tentoonstelling *Kamers vol kunst in zeventiende-eeuws Antwerpen* zag een fraai geïllustreerde catalogus het licht, geschreven door Ariane van Suchtelen en Ben van Beneden. De uitgave werd mede mogelijk gemaakt door The Michael Marks Charitable Fund. Bij de tentoonstelling *De jonge Vermeer* verscheen een boek door Edwin Buijsen, waarvan de vormgeving aansluit bij de eerdere Mauritshuis publicaties *Jacob van Ruisdael schildert Bentheim* en *Kamers vol kunst*. Bij de tentoonstelling *Made in Holland* verscheen een bijzonder rijk geïllustreerd boek door Quentin Buvelot. De genoemde tentoonstellingscatalogi verschenen in afzonderlijke Nederlandse en Engelse edities.

In het verslagjaar werd de vormgeving van *Mauritshuis in focus* ingrijpend aangepast door André Cremer van UNA designers, Amsterdam. Dit alles was mogelijk dankzij de genereuze steun van AEGON, trouw sponsor van het Mauritshuis sinds 1987.

New Publications

Several new publications appeared in the course of 2010 (see pp. 54–56). The exhibition *Room for Art in Seventeenth-Century Antwerp* was accompanied by a handsomely illustrated catalogue, written by Ariane van Suchtelen and Ben van Beneden, a publication made possible by the support of the Michael Marks Charitable Fund. The exhibition *The Young Vermeer* was accompanied by a book by Edwin Buijsen, which was similar in design to the previous Mauritshuis publications *Jacob van Ruisdael Paints Bentheim* and *Room for Art*. The exhibition *Made in Holland* was accompanied by a magnificently illustrated book by Quentin Buvelot. All the exhibition catalogues mentioned here were published in separate Dutch and English editions.

In the past reporting year, *Mauritshuis in Focus* was completely redesigned by André Cremer of UNA designers, Amsterdam. All this was made possible by the generous support of AEGON, which has been a loyal sponsor of the Mauritshuis since 1987.

Jan Vermeer van Haarlem
Landschap aan de duinzoom,
1648 (detail)
Paneel, 52 × 68 cm
Inv. 724
Na restauratie

40

Jan Vermeer van Haarlem
Landscape on the Edge of the
Dunes, 1648 (detail)
Panel, 52 × 68 cm
Inv.no. 724
After restoration

Jaarverslag

2010

Aanwinsten en bruiklenen	42
Tentoonstellingen en presentaties	43
Onderzoek en collectiebeheer	47
Communicatie en educatie	56
Facilitair management	62
Personeel en organisatie	63
Steunstichtingen	66
Bruikleenverkeer	71
Verkort financieel verslag	78

41

Annual Report

2010

Acquisitions and Loans	42
Exhibitions	43
Research and Collection Management	47
Communication and Education	56
Facilities Management	62
Human Resources	63
Supporting Foundations	66
Loans	71
Summary Financial Report	78

Aanwinsten en bruiklenen

De collectie Hollandse schilderijen uit de Gouden Eeuw in het Mauritshuis geldt als een van de belangrijkste ter wereld. Bij de uitbreiding van de collectie richt het museum zich vooral op de invulling van een aantal lacunes. Er wordt niet naar volledigheid gestreefd maar naar de verwerving van representatieve en karakteristieke schilderijen van meesters die van belang zijn geweest voor de Hollandse en Vlaamse schilderkunst van de vijftiende, zestiende en zeventiende eeuw en die niet of ondermaats in de collectie zijn vertegenwoordigd. Gelet op de beperkte expositieruimte en de hoge kwaliteit van de reeds aanwezige schilderijen geldt ook een selectief beleid ten aanzien van schenkingen en legaten. In het verslagjaar werden geen schilderijen voor de verzameling verworven. Wel werden voorbereidingen getroffen voor de aankoop van twee schilderijen die in 2011 aan de collectie zouden worden toegevoegd. In het verslagjaar werd tevens het eigendom van tien schilderijen, die als langdurig bruikleen van het Instituut Collectie

Nederland waren ontvangen, overgedragen aan het Mauritshuis (voor een overzicht, zie p. 76).

Het museum voert een actief beleid om de vaste presentatie te versterken met bruiklenen uit particuliere en openbare collecties in binnen- en buitenland (zie pp. 28–29 en 30–31). Sinds 1948 vindt een uitwisseling op semi-permanente basis plaats met het Rijksmuseum te Amsterdam. Ook de bruiklenen van de Stichting Vrienden van het Mauritshuis werden gecontinueerd. In het museum wordt sinds enige jaren een aantal stukken uit particuliere verzamelingen in binnen- en buitenland als bruikleen getoond (zie p. 75). In het verslagjaar verwelkomde het museum de volgende bruiklenen uit particulier bezit:

Adriaen Coorte

Stilleven met asperges en fruit, 1695

Zie p. 28

Gerard ter Borch, Caspar Netscher en Paulus Lesire

Tien portretten van leden van de familie Craeyvanger, 1651–1658

Zie p. 30

Acquisitions and Loans

The collection of Dutch paintings in the Mauritshuis is one of the most important in the world. For new acquisitions, the museum seeks primarily to fill gaps in the collection. The aim is to acquire representative and characteristic paintings by important masters of the fifteenth, sixteenth and seventeenth centuries, and who are inadequately represented, or lacking, in the collection. Given the limited amount of exhibition space and the high quality of the paintings already present, the policy towards donations and bequests is also very selective. No new paintings were acquired for the collection in the year under review, but preparations were made for the purchase of two paintings to be added to the collection in 2011. In addition, the ownership of ten paintings that had been provided on long-term loan, by the Netherlands Institute for Cultural Heritage, was transferred to the Mauritshuis (for an overview, see p. 76).

The museum actively seeks to enhance the display of the permanent collection by adding

loans from private and public collections from the Netherlands and elsewhere (see pp. 28–29 and 30–31). Semi-permanent exchanges with the Rijksmuseum in Amsterdam have taken place since 1948. Loans of paintings from the Friends of the Mauritshuis Foundation have also continued. Over the past few years, a number of works have been exhibited on loan from private Dutch and foreign collections (see p. 75). In the year under review, the museum was able to show the following loans from private collections:

Adriaen Coorte

Still Life with Asparagus and Fruit, 1695

See p. 28

Gerard ter Borch, Caspar Netscher and Paulus Lesire

Ten Portraits of Members of the Craeyvanger Family, 1651–1658

See p. 30

Tentoonstellingen en presentaties

Te paard! De wereld van Philips Wouwerman

12 november 2009 t/m 28 februari 2010

Met steun van de Stichting Vrienden van het Mauritshuis, Stichting de Johan Maurits Compagnie en Rob & Ellen Vellekoop

Philips Wouwerman (1619–1668) leverde met zijn voorstellingen met paarden een belangrijke en originele bijdrage aan de Nederlandse zeventiende-eeuwse schilderkunst. Met de tentoonstelling van 33 schilderijen en 10 tekeningen schonk het Mauritshuis voor het eerst ruim aandacht aan deze tegenwoordig bij het publiek minder bekende kunstenaar (zie verder het jaarverslag over 2009, pp. 43–44).

De hele familie Craeyvanger: Een unieke serie portretten

10 februari 2010 t/m 16 januari 2011

De presentatie *De hele familie Craeyvanger* was tot en met 16 januari 2011 te zien in zaal 11 van het Mauritshuis. De tien portretten van het gezin Craeyvanger – een bruikleen van een particuliere verzamelaar in de

Verenigde Staten – gingen vergezeld van een drietal portretten door Ter Borch uit de eigen verzameling (zie verder pp. 30–31). Een zaalblad gaf informatie over de familie en hun portretten. Voorafgaand aan de presentatie werden de schilderijen uitgebreid onderzocht in het restauratieatelier van het Mauritshuis.

Kamers vol kunst

25 maart t/m 27 juni 2010

Met steun van Electrabel, groep GDF SUEZ

Een van de publieksfavorieten in het Mauritshuis is *Apelles schildert Campaspe* uit omstreeks 1630. Voor het eerst werd deze ‘kunstkamer’ van Willem van Haecht (1593–1637) getoond met twee andere schilderijen van de kunstenaar, die in het Rubenshuis te Antwerpen en in een particuliere verzameling worden bewaard. Het drietal vormde het hart van een kleine tentoonstelling die de fascinerende kunstwereld van Antwerpen in de eerste helft van de zeventiende eeuw tot leven bracht. *Kamers vol kunst* – reeds vanaf 28 november 2009 te zien in Antwerpen en vanaf 25 maart 2010 in Den Haag – was een samenwerking met het Rubenshuis. Tentoonstellingsconservatoren

Exhibitions

On Horseback! The World of Philips Wouwerman

12 November 2009 to 28 February 2010

With the support of the Friends of the Mauritshuis Foundation, the Johan Maurits Compagnie Foundation, and Rob & Ellen Vellekoop

With his images of horses, Philips Wouwerman (1619–1668) made an important and original contribution to seventeenth-century Dutch painting. With the exhibition of 33 paintings and 10 drawings, the Mauritshuis put this artist, who is today relatively unknown among the public at large, in the spotlight for the first time (see also the annual report for 2009, pp. 43–44).

The Craeyvanger Family All Together: A Unique Series of Portraits

10 February 2010 to 16 January 2011

The display *The Craeyvanger Family All Together* was on show in room 11 of the Mauritshuis until 16 January 2011. The ten portraits of the

Craeyvanger family – on loan from a private collector in the United States – were accompanied by three portraits by Ter Borch from the museum’s own collection (see also pp. 30–31). A text panel provided information on the family and their portraits. The paintings were closely examined in the conservation studio of the Mauritshuis before being exhibited.

Room for Art

25 March to 27 June 2010

With the support of Electrabel, GDF SUEZ Group

One of the most popular paintings among visitors to the Mauritshuis is *Apelles Painting Campaspe* of circa 1630. This art cabinet or ‘kunstkamer’ by Willem van Haecht (1593–1637) was shown together with two other paintings by this artist – which are preserved in the Rubenshuis in Antwerp and in a private collection, respectively – for the first time. The three paintings formed the nucleus of a small exhibition that brought to life the fascinating art world that existed in Antwerp in the first half of the seventeenth century. *Room for Art* – which

Ariane van Suchtelen (Den Haag) en Ben van Beneden (Antwerpen) maakten een fraaie publicatie bij de tentoonstelling (zie p. 38). Deze publicatie kwam mede tot stand dankzij steun van The Michael Marks Charitable Trust.

Een audiotour begeleidde de tentoonstelling. Daarnaast waren er voor het publiek grote zaalbladen beschikbaar, waarop men kon nazoeken welke schilderijen op de kunstkamers zijn afgebeeld. Voor kinderen en jongeren was er ook van alles te doen: voor individuele kinderen werd een speurpuzzel ontwikkeld. Op 24 maart werd een docentemiddag georganiseerd; deelnemers kregen een speciale handleiding uitgereikt. Tijdens *Kamers vol kunst* werden ruim 70.000 bezoekers in het museum ontvangen.

De jonge Vermeer

12 mei t/m 22 augustus 2010

Met steun van de Gemeente Den Haag en American Express

In de zomermaanden presenteerde het Mauritshuis, in nauwe samenwerking met de National Gallery of Scotland in Edinburgh en de Staatliche

Kunstsammlungen, Gemäldegalerie Alte Meister in Dresden, de drie vroegste werken van Johannes Vermeer (1632–1675). Dit drietal schilderijen uit de jaren 1653–1656, waaronder *Diana en haar nimfen* uit de collectie van het Mauritshuis, laat een kunstenaar zien die nog op zoek is naar een eigen stijl (zie verder pp. 32–33). Tentoonstellingsconservator Edwin Buijsen schreef de begeleidende publicatie, waarin niet alleen wordt ingegaan op de opleiding en artistieke ontwikkeling van de jonge Vermeer, maar ook wordt verteld hoe zijn vroege werken werden herontdekt aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. De publieksbegeleiding bestond verder uit een audiotour en tekstborden met achtergrondinformatie en afbeeldingen. Voor relaties van AVRO en ABN AMRO werd een aantal lezingen georganiseerd. Tijdens *De jonge Vermeer* bezochten ruim 70.000 mensen het museum.

Na de sluiting van *De jonge Vermeer* werd in zaal 14 een aantal pastels van Cornelis Troost (1696–1750) uit de eigen collectie gepresenteerd, die vanwege hun kwetsbaarheid niet permanent kunnen worden tentoongesteld. De befaamde Nelri-reeks van vijf pastels hing hier tot 11 oktober zoals die bedoeld

opened in Antwerp on 28 November 2009 and in The Hague on 25 March 2010 – was a collaborative venture with the Rubenshuis. Exhibition curators Ariane van Suchtelen (The Hague) and Ben van Beneden (Antwerp) produced a splendid catalogue (see p. 38). This publication was made possible by the support of the Michael Marks Charitable Trust.

The exhibition had its own audio guide. Large text panels helped visitors to identify the paintings depicted in the 'kunstkamers'. Activities for children and young people included a puzzle that children could fill in as they walked around. A teachers' afternoon was organised on 24 March; participants were given a special teachers' guide. The museum welcomed over 70,000 visitors during *Room for Art*.

The Young Vermeer

12 May to 22 August 2010

With the support of the city of The Hague and American Express

In the summer months, the Mauritshuis displayed the three earliest works by Johannes Vermeer

(1632–1675). These three paintings from the period 1653–1656, including *Diana and her Nymphs* from the Mauritshuis's own collection, reveal an artist who is still searching for his own style. The presentation was organised in close collaboration with the National Gallery of Scotland in Edinburgh and the Staatliche Kunstsammlungen, Gemäldegalerie Alte Meister in Dresden (see also pp. 32–33). The exhibition curator Edwin Buijsen wrote the accompanying publication, which not only discusses the training and artistic development of the young Vermeer, but also tells the story of the rediscovery of his early works in the late nineteenth and early twentieth century. An audio guide and text panels that provided background information and pictures were also available. A number of lectures were organised for relations of AVRO and ABN AMRO. Over 70,000 people visited the museum during *The Young Vermeer*.

After *The Young Vermeer* closed, a number of pastels by Cornelis Troost (1696–1750) from the museum's own collection, which are too delicate to be displayed permanently, were on display in room 14. The famous NELRI series of five pastels hung

is, op één wand bij elkaar. Dat deze en andere voorstellingen van Troost als een theaterstuk ogen, hoeft niet te verbazen, want de kunstenaar was zijn loopbaan omstreeks 1720 begonnen als acteur bij de Amsterdamse schouwburg. Bij deze pastels werd het fraaie stilleven van Troosts Franse tijdgenoot, de schilder Jean-Baptiste-Siméon Chardin, opgehangen: een internationaal topstuk uit het legaat van oud-directeur Bredius dat bijna niemand kent.

Made in Holland

4 november 2010 t/m 30 januari 2011

Met steun van de Turing Foundation, Stichting Vrienden van het Mauritshuis en NIBC

Vanaf 4 november was een keuze uit de bijzondere collectie van Eijk en Rose-Marie de Mol van Otterloo in Den Haag te zien. Nooit eerder werd hun verzameling in een overzichtstentoonstelling aan het publiek getoond. Het Mauritshuis maakte een keuze van 44 schilderijen van Hollandse meesters uit de Gouden Eeuw. Stuk voor stuk schilderijen van uitzonderlijke kwaliteit. *Made in Holland* toonde werken van maar liefst 42 verschillende kunstenaars,

onder wie Rembrandt, Hals, Potter, Steen en Avercamp. De tentoonstelling bood de unieke kans om kunstschaten te bezichtigen waarvan vele lange tijd niet in het openbaar te zien waren geweest of zelfs nooit eerder in het openbaar waren getoond. De presentatie maakte duidelijk dat het hier om een van de belangrijkste particuliere collecties gaat die de laatste jaren binnen dit verzamelgebied bijeen zijn gebracht. Tevens werd de veelzijdigheid van de zeventiende-eeuwse Hollandse schilderkunst nog eens benadrukt.

Tentoonstellingsconservator Quentin Buvelot schreef de publicatie bij de tentoonstelling. In plaats van een traditionele catalogus op alfabet was ervoor gekozen de schilderijen per genre te bespreken. Een nummer van *Mauritshuis in focus* bevatte een interview met het verzamelaarsechtpaar. Begin 2011 verscheen ook de Engelstalige collectiecatalogus, geschreven door Frederik J. Duparc en anderen. Al deze publicaties waren aan het eind van de tentoonstelling uitverkocht.

De publieksbegeleiding bestond verder uit een audiotour, die grotendeels werd ingesproken door het verzamelaarsechtpaar zelf. In de Gouden

here as it was intended to be seen, together on a single wall, until 11 October. It is not surprising that these and other images by Troost have an air of theatricality about them, since the artist began his working life as an actor at Amsterdam's city theatre. A splendid still life by a contemporary of Troost's, the French painter Jean-Baptiste-Siméon Chardin, was hung nearby. This international masterpiece is from the bequest of the museum's one-time director Bredius and is almost unknown.

Made in Holland

4 November 2010 to 30 January 2011

With the support of the Turing Foundation, the Friends of the Mauritshuis Foundation and NIBC

A selection from the remarkable collection of Eijk and Rose-Marie de Mol van Otterloo went on show in The Hague on 4 November. This was the first public exhibition devoted to a broad survey of works from their collection. The Mauritshuis selected forty-four paintings by Dutch masters from the Golden Age, each a work of superb quality. *Made in Holland* displayed paintings

by no fewer than forty-two artists, including Rembrandt, Hals, Potter, Steen and Avercamp. This was a unique opportunity to see treasures that had not been on public view for many years – in some cases this was the very first time. The show demonstrated that this is one of the most important private collections to have been built up in this area in recent years. It also emphasised once again the multi-faceted nature of seventeenth-century Dutch painting.

The exhibition curator Quentin Buvelot wrote the publication that accompanied this exhibition. Instead of compiling a traditional catalogue, with works listed in alphabetical order, he decided to group them by genre. An issue of *Mauritshuis in Focus* included an interview with the collectors. The English-language catalogue of their collection by Frederik J. Duparc and others appeared at the beginning of 2011. All these publications were sold out by the end of the exhibition.

Visitors to the exhibition could take an audio guide, with explanations largely recorded by the collectors themselves. A brief introductory film, in which Eijk and Rose-Marie de Mol van Otterloo

Zaal werd een korte introductiefilm vertoond waarbij Eijk en Rose-Marie de Mol van Otterloo op openhartige wijze vertelden over de totstandkoming van hun verzameling. Zowel de audiotour als de film werden hoog gewaardeerd door het publiek. Het museum ontving talrijke schriftelijke dankbetuigingen aan het echtpaar, afkomstig van enthousiaste bezoekers.

Made in Holland maakte deel uit van het thema Hollandse Meesters van Holland Art Cities. Dit cultuurhistorische evenement bracht zowel oude als jonge Hollandse meesters in Nederland onder de aandacht (zie p. 56). Op 3 november werden in een exclusieve bijeenkomst buitenlandse journalisten ontvangen. De Nederlandse pers was reeds op 2 november uitgenodigd. De tentoonstelling is zeer enthousiast ontvangen en in de gedrukte media waren vele lovende woorden te vinden. Zo kopte NRC *Handelsblad* op 10 november 'Kraakheldere meesters van superbe kwaliteit', waarbij maar liefst vijf sterren werden uitgedeeld, de hoogst mogelijke score. De *Volkskrant* schreef enkele dagen eerder over 'Een huis vol topwerken'. Voor de vele familieleden van de verzamelaars werd op maandag 8 november

een besloten ontvangst georganiseerd. Twee dagen later vond een publiekssymposium plaats in het auditorium van de Koninklijke Bibliotheek, getiteld 'Het verzamelen van oude meesters' (zie pp. 48-49).

Voor kinderen en jongeren waren er ook diverse activiteiten. NIBC sponsorde het project *Wonen in een verzameling*, ontwikkeld voor groep 5 en 6 van Haagse basisscholen (zie p. 37). Voor kinderen die met hun ouders meekwamen, was er de speurpuzzel *Speurneuzen in het Mauritshuis*. Op 17 november werd voor docenten van het primair en voortgezet onderwijs een speciale middag georganiseerd. Daar werd onder andere een speciale docentenhandleiding uitgereikt. Verder werden er in de vakantieperiode speciale workshops aangeboden.

Tijdens *Made in Holland* werd het museum door ruim 62.000 mensen bezocht. De complete verzameling schilderijen wordt in 2011 samen met een kleinere verzameling antieke meubels en kunstobjecten getoond in het Peabody Essex Museum in Salem, Massachusetts, waarna de tentoonstelling doorreist naar de Fine Arts Museums of San Francisco en het Museum of Fine Arts, Houston.

talked candidly about the way in which they had built up their collection, was shown in the Golden Room. Both the audio guide and the film were very well received by the public. The museum received numerous messages of thanks addressed to the couple, from enthusiastic visitors.

Made in Holland was part of the 'Dutch Masters' theme of Holland Art Cities. This cultural and historical event drew attention to both old and young Dutch masters (see p. 56). On 3 November, foreign journalists were invited to an exclusive press meeting, after the Dutch press had already been received the day before. The exhibition was much acclaimed and attracted considerable praise in the press. The article in the daily newspaper NRC *Handelsblad* of 10 November was headed 'Immaculate masterpieces of superb quality', along with a maximum five-star score. *De Volkskrant* wrote a few days later of 'A house full of masterpieces'. On Monday 8 November, a closed reception was held for the collectors' numerous relatives. Two days later, a public symposium was held in the auditorium of the Koninklijke Bibliotheek, on the theme of 'Collecting Old Masters' (see pp. 48-49).

A range of activities was organised for children and young people. NIBC sponsored the project *Wonen in een verzameling* ('Living in a Collection'), devised for pupils aged eight to ten attending primary schools in The Hague (see p. 37). Children who visited the exhibition with their parents could fill in the puzzle *Speurneuzen in het Mauritshuis* ('Sleuths in the Mauritshuis'). A special afternoon was organised for primary and secondary school teachers on 17 November. The teachers were given a teachers' handbook written for the occasion. Special workshops were also organised in the holiday period.

Over 62,000 people visited the museum during the show *Made in Holland*. The complete collection of paintings, along with a smaller collection of antique furniture and decorative art, is being exhibited in the Peabody Essex Museum in Salem, Massachusetts in 2011, after which the exhibition will travel to the Fine Arts Museums of San Francisco and the Museum of Fine Arts, Houston.

Onderzoek en collectiebeheer

Onderzoek voor toekomstige tentoonstellingen

In het verslagjaar is hard gewerkt aan de voorbereiding van tentoonstellingen in 2011. Voor de programmering na de geplande renovatie en uitbreiding van het museum zijn de voorbereidingen in gang gezet.

Leven in de brouwerij

Jan Steen (1626–1679) staat bekend om zijn komische voorstellingen van verlopen huishoudens, kwakzalvers en minzieke meisjes. Maar zijn oeuvre bevat ook serieuzere onderwerpen. Steen is een rasverteller met een grote voorliefde voor het leven van alledag én een uitstekend schilder met een bijzondere techniek. Op de tentoonstelling staan Steens schilderijen uit het Mauritshuis centraal, aangevuld met bruiklenen van andere musea en particuliere verzamelaars. Ook zal een tweetal schilderijen op zaal worden behandeld door restaurator Sabrina Meloni. Tentoonstellingsconservator Ariane van Suchtelen is verantwoordelijk voor de publicatie bij de tentoonstelling.

Dalí ontmoet Vermeer

In het najaar van 2011 organiseert het Mauritshuis een bijzondere tentoonstelling. Een tiental schilderijen van belangrijke kunstenaars uit de periode 1875–1960 komt dan naar het museum. Ze zullen verspreid door de vaste collectie te zien zijn, waar de moderne schilderijen paren vormen met oude meesters. *Dalí ontmoet Vermeer: Moderne meesters te gast* zal inzichtelijk maken hoe schilders in verschillende tijden met steeds weer dezelfde artistieke vraagstukken omgingen. De presentatie wordt samengesteld door gastconservator Carel Blotkamp, emeritus hoogleraar moderne kunst aan de Vrije Universiteit Amsterdam. De bruiklenen zijn afkomstig uit Nederlandse collecties.

Vorbereiding tentoonstellingen na 2011

Vanwege de renovatie en uitbreiding van het museum zal het Mauritshuis een belangrijk deel van de collectie – waaronder bekende schilderijen als *Gezicht op Delft* van Johannes Vermeer en *De anatomische les van Dr. Nicolaes Tulp* van Rembrandt – in een vleugel van het Gemeentemuseum Den Haag tonen vanaf 24 april 2012 tot aan de heropening van het stadspaleis.

Research and Collection Management

Research for Future Exhibitions

Preparations for exhibitions to be held in 2011 were underway in the year under review. Plans for the exhibition programme after the museum's renovation and expansion were also set in motion.

Spice of Life

Jan Steen (1626–1679) is known for his humorous scenes of chaotic households, charlatans and amorous young girls. But his oeuvre also includes more serious subjects. Steen was a born storyteller who was particularly fond of the details of everyday life; he was also a first-class painter with a remarkable technique. The Mauritshuis's collection of paintings by Steen forms the core of this exhibition, supplemented by a number of loans from other museums and private collections. In addition, visitors can watch two of the master's paintings being treated in the galleries by Mauritshuis conservator Sabrina Meloni. The exhibition curator Ariane van Suchtelen produced a book to accompany this exhibition.

Dalí meets Vermeer

The Mauritshuis is planning a special exhibition for the autumn of 2011. About a dozen paintings by major artists from the period 1875–1960 will be brought to the museum for this event. They will be dispersed among the works in the museum's permanent collection; each one will be paired with an old master. *Dalí meets Vermeer: Modern Masters in the Mauritshuis* will show how painters have approached the same artistic issues in different eras. The exhibition will be compiled by guest curator Carel Blotkamp, Professor Emeritus of modern art at the Free University, Amsterdam. The loans all come from Dutch collections.

Preparation for Exhibitions after 2011

A significant part of the Mauritshuis's collection – including renowned paintings such as *View of Delft* by Johannes Vermeer and *The Anatomy Lesson of Dr Nicolaes Tulp* by Rembrandt – will be on show in a wing of the Gemeentemuseum in The Hague from 24 April 2012 until the museum reopens to the public. In this way, the collection will remain accessible during the renovation and expansion of the Mauritshuis.

Het is de grote wens van het museum om de collectie aan een zo groot mogelijk publiek te laten zien. Daarom is besloten een internationaal reizende tentoonstelling samen te stellen. Omdat in Japan grote belangstelling bestaat voor het Mauritshuis, worden in de tweede helft van 2012 topstukken uit Den Haag eerst in Tokio en aansluitend in Kobe tentoongesteld. Onder de werken die op reis gaan, zijn bekende schilderijen als Vermeers *Meisje met de parel* en Rembrandts *Zelfportret* uit 1669. Een groot aantal van de geselecteerde stukken zal in 2013 doorreizen naar musea in de Verenigde Staten. In het verslagjaar is voortgang gemaakt met de voorbereiding van deze tentoonstellingsprojecten, onder andere door het maken van conditiecontroles van de geselecteerde werken.

Collectiecatalogus genrestukken

Het onderzoeken en ontsluiten van de eigen collectie schilderijen behoort tot de kerntaken van het Mauritshuis. Na de publicatie van de bestandscatalogi van de historiestukken (1993) en de portretten (2004) is inmiddels de voorbereiding gestart van het onderzoek voor de volgende deel-

catalogus waarin de genrestukken worden belicht. In het kader hiervan is reeds een aantal genrestukken uit de collectie aan een grondig kunsthistorisch en materiaaltechnisch onderzoek onderworpen, onder andere door middel van microscopie, infrarood- en röntgenonderzoek en verfmonsteranalyses.

Symposia

Op 15 april organiseerde het Mauritshuis in samenwerking met het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD) een symposium naar aanleiding van de tentoonstelling *Kamers vol kunst*. In een reeks lezingen van onder anderen tentoonstellingsconservatoren Ariane van Suchtelen en Ben van Beneden werden verschillende aspecten van de geschiedenis van het verzamelen in de zeventiende, achttiende en negentiende eeuw voor het voetlicht gebracht. Na afloop van het symposium werd gezamenlijk de tentoonstelling bezocht.

Op 10 november organiseerde het Mauritshuis – opnieuw in samenwerking met het RKD – het symposium ‘Het verzamelen van oude meesters’, naar aanleiding van de toen zojuist geopende tentoonstelling *Made in Holland*. De nadruk werd gelegd

An international travelling exhibition is also being organised that will allow the Mauritshuis to show its collection to a broad international public. In view of the great Japanese interest in the Mauritshuis, masterpieces from The Hague will be exhibited first in Tokyo and then in Kobe in the latter half of 2012. The works shown in this travelling exhibition will include well-known paintings such as Vermeer's *Girl with a Pearl Earring* and Rembrandt's *Self-Portrait* from 1669. Most of the selected works will subsequently travel to museums in the United States in 2013. In the year under review, substantial progress was made on preparing these exhibition projects; for instance by checking the condition of the selected works.

Collection Catalogue of Genre Paintings

Researching and disseminating information about the museum's own collection of paintings is one of the core activities of the Mauritshuis. Following the publication of collection catalogues of history paintings (1993) and portraits (2004), preliminary research has now begun for the next specialised catalogue, on genre paintings. As part

of this project, a number of genre pieces in the collection have already been the objects of thorough art-historical research and technical examination, involving microscopic study, infrared and X-ray examination, and paint sample analyses.

Symposia

On 15 April, the Mauritshuis and the Netherlands Institute for Art History (RKD) held a symposium in connection with the exhibition *Room for Art in 17th-Century Antwerp*. A series of speakers, including exhibition curators Ariane van Suchtelen and Ben van Beneden, highlighted aspects of the history of collecting in the seventeenth, eighteenth, and nineteenth centuries. The symposium was followed by a group visit to the exhibition.

On 10 November the Mauritshuis held the symposium ‘Collecting Old Masters’ – again with the RKD – in connection with the exhibition *Made in Holland*, which had opened not long before. This event focused on the collecting process: How does a collection take shape? Where can one find high-quality Old Master paintings? Emilie Gordenker, Jan Six, Peter Sutton, Eijk de Mol van Otterloo, and

op het proces van het verzamelen: hoe komt zo'n verzameling eigenlijk tot stand? Waar vind je oude meesters van kwaliteit? Emilie Gordenker, Jan Six, Peter Sutton, Eijk de Mol van Otterloo en Marina Aarts gingen in op de rollen die worden gespeeld door de verschillende partijen die betrokken zijn bij het verzamelen van oude meesters, waarbij Quentin Buvelot als dagvoorzitter optrad. De slotbijdrage was van Rudi Ekkart, directeur van het RKD, die de vraag stelde: hoe kunnen musea in het samenspel met particulieren hun collectie verrijken?

Studiebijeenkomsten

Op 15 februari vond naar aanleiding van de Wouwerman-tentoonstelling een besloten bijeenkomst plaats waar onder meer de resultaten werden gepresenteerd van het technisch onderzoek dat tijdens de tentoonstelling was verricht alsmede van de restauratie van enkele schilderijen van Wouwerman uit de vaste collectie. Hierbij waren onder anderen stagiairs van het restauratieatelier, Oleg Karuvits en Emma Boyce, betrokken. Lea van der Vinde sprak over de iconografie van enkele bijzondere stukken op de tentoonstelling. Quentin Buvelot en

Carol Pottasch spraken over ateliermedewerking op schilderijen. Michiel Plomp (Teylers Museum, Haarlem) stelde de eigenhandigheid van enkele in rood krijt uitgevoerde tekeningen ter discussie.

Op 20 september vond een besloten Engels-talige studieochtend plaats naar aanleiding van de presentatie *De hele familie Craeyvanger: Een unieke serie portretten* (zie p. 30). Tijdens de informele ochtend gaf Ariane van Suchtelen een korte inleiding, gevolgd door Betsy Wieseman, conservator van de National Gallery, Londen en kenner van het oeuvre van Caspar Netscher. Zelfstandige restauratoren Milko den Leeuw en Ingeborg de Jongh bespraken restauratie en technisch onderzoek van drie andere vroege portretten door Netscher in een particuliere verzameling, die voor deze bijeenkomst speciaal naar het museum waren gebracht. Rudi Ekkart besprak de mogelijke identificatie van dit drietal portretten. Hoofdre Restaurator Petria Noble ten slotte sprak over de dragers van de Craeyvanger portretten, die uit één stuk linnen blijken te zijn gesneden.

Op 17 november vond een bijeenkomst plaats naar aanleiding van het opduiken van een versie van Gerard Houckgeests *Graftombe van Willem de Zwijger in de*

Marina Aarts discussed the different parties and roles involved in the collecting of Old Masters, with Quentin Buvelot acting as chair. The final talk was by Rudi Ekkart, director of the RKD, who asked how museums can work with private individuals to enrich their collections.

Seminars

A closed seminar took place in conjunction with the Wouwerman exhibition on 15 February. This involved the presentation of the results of a technical examination that had taken place during the exhibition, as well as of the restoration of several Wouwerman paintings in the permanent collection. The participants included two interns at the conservation studio, Oleg Karuvits and Emma Boyce. Lea van der Vinde spoke about the iconography of a few exceptional pieces in the exhibition, and Quentin Buvelot and Carol Pottasch discussed the role of studio assistance. Michiel Plomp (Teylers Museum, Haarlem) called into question the attribution of drawings executed in red chalk.

On the morning of 20 September a closed English-language seminar took place in

conjunction with the display *The Craeyvanger Family: A Unique Series of Portraits* (see p. 30). During this informal gathering, Ariane van Suchtelen gave a short talk, followed by Betsy Wieseman, Curator of Dutch Paintings at London's National Gallery and expert on the oeuvre of Caspar Netscher. The independent conservators Milko de Leeuw and Ingeborg de Jongh discussed the restoration and technical examination of three other early portraits by Netscher from a private collection, which had been brought to the museum specifically for this occasion. Rudi Ekkart discussed the possible identification of these three portraits. Chief conservator Petria Noble closed with a talk on the supports for the Craeyvanger portraits, which were cut from a single piece of linen.

On 17 November, there was a meeting to discuss a version which had surfaced of Gerard Houckgeest's *Tomb of William the Silent in the New Church in Delft* (inv. no. 58). In room 2, the two paintings were compared with a third version that was then part of the exhibition *Made in Holland* (cat. no. 19).

Nieuwe Kerk in Delft (inv. 58). De twee schilderijen werden in zaal 2 vergeleken met een derde versie van de compositie, die op dat moment onderdeel uitmaakte van de tentoonstelling *Made in Holland* (cat.nr. 19).

Museale Verwervingen

In het verslagjaar is verder gewerkt aan de inventarisatie van de herkomsten van alle in de museumcollectie aanwezige objecten. Dit onderzoek wordt door het Mauritshuis gedaan in het kader van het project 'Museale Verwervingen 1933–1940 en 1948–heden' van de Nederlandse Museumvereniging, dat een vervolg is op het onderzoek 'Museale Verwervingen 1940–1948'. Het is de bedoeling te komen tot een zo volledig en definitief mogelijke inventarisatie van voorwerpen waarvan de herkomstgeschiedenis verwijst naar roof, confiscatie, gedwongen verkoop of andere verdachte omstandigheden. Het onderzoek zal in de loop van 2011 worden voltooid.

Uitreiking Frits Duparc Prijs

Op 18 mei is de eerste Frits Duparc Prijs uitgereikt. Deze stimuleringsprijs voor jonge kunsthistorici

werd in het leven geroepen door de medewerkers van het Mauritshuis, als cadeau voor Frits Duparc bij zijn afscheid als directeur van het museum in 2008. Eens in de twee jaar wordt de prijs voor de beste kunsthistorische masterscriptie op het gebied van de beeldende kunst in de Nederlanden tussen 1400 en 1800 uitgereikt aan een student van een Nederlandse universiteit. De organisatie is in handen van het Mauritshuis, in samenwerking met het RKD en de Onderzoekschool Kunstgeschiedenis. Aan de prijs is een geldbedrag verbonden van € 5.000, waarvan het Mauritshuis en de Onderzoekschool ieder de helft beschikbaar stellen. Het is de bedoeling dat dit bedrag door de winnaar wordt gebruikt voor het omwerken van de scriptie tot een wetenschappelijk artikel. De winnaar van 2010 was Sarah van Ooteghem, student van de Universiteit Utrecht, voor haar scriptie over het tekenen naar de natuur in het zestiende-eeuwse Rome.

Materiaaltechnisch onderzoek

In het verslagjaar werd door hoofdrestaurator Petria Noble een uitgebreid rapport geschreven van het voltooide materiaaltechnisch onderzoek van *Saul*

Museum Acquisitions

In the year under review, additional work took place on the inventory of the provenances of all objects present in the museum collection. This research is being conducted by the Mauritshuis as part of the Netherlands Museum Association project *Museum Acquisitions, 1933–1940 and 1948 to the present*, the successor to the research project *Museum Acquisitions, 1940–1948*. The objective is to arrive at the most complete and authoritative inventory possible of objects whose provenance suggests looting, confiscation, forced sale, or other suspicious circumstances. The research will be completed in 2011.

Presentation of the Frits Duparc Prize

The first Frits Duparc Prize was awarded on 18 May. This prize, intended to encourage young art historians, was established by the Mauritshuis staff as a gift to Frits Duparc on his departure as the museum's director in 2008. Once every two years, a prize for the best master's thesis in art history on visual art in the Low Countries between 1400 and 1800 will be awarded to a student at a Dutch

university. The organisation is in the hands of the Mauritshuis, in cooperation with the Netherlands Institute for Art History and the Dutch Postgraduate School for Art History. The prize is accompanied by a monetary award of € 5,000, half of which comes from the Mauritshuis and half from the Postgraduate School. The expectation is that the recipient will use this sum to adapt the thesis into a scholarly article. The winner in 2010 was Sarah van Ooteghem, a student at Utrecht University, for her thesis on drawing from nature in sixteenth-century Rome.

Technical Examination and Materials Research

In the year under review, chief conservator Petria Noble wrote a detailed report on the technical examination of *Saul and David* (inv. no. 621), which had taken place between 2007 and 2009 with support from NIBC. In preparation for the treatment of the painting, which was made by Rembrandt and/or his workshop, the 'Rembrandt Research Tool' was developed in collaboration with the Courtauld Institute in London for the purpose of sharing the results of the examination of *Saul and David* online with researchers involved.

en *David* (inv. 621), dat tussen 2007 en 2009 met steun van NIBC is uitgevoerd. In voorbereiding van de behandeling van het schilderij, van Rembrandt en/of zijn atelier, is in samenwerking met het Courtauld Institute te Londen de ‘Rembrandt Research Tool’ ontwikkeld, met als doel de resultaten van het onderzoek naar *Saul en David* online te delen met de betrokken onderzoekers.

Ook werd de pilotfase afgerond van de *Rembrandt Database*, een samenwerkingsproject van het Mauritshuis en het RKD met financiële steun van The Andrew W. Mellon Foundation. In het kader hiervan werd de documentatie van de Rembrandts gedigitaliseerd en werden talrijke verfmonsters opnieuw gefotografeerd. Het Mauritshuis zal in een adviserende rol betrokken blijven bij het vervolg van dit project, dat met buitenlandse partners wordt voortgezet.

In het kader van het *Thread Count Automation* project zijn de röntgenopnamen van twee Vermeers uit het Mauritshuis gescand.

Met steun van de Stichting de Johan Maurits Compagnie verrichtte natuurwetenschapper Annelies van Loon chemische analyses met

electronenmicroscopie (SEM-EDX, FOM-AMOLF Amsterdam) van geselecteerde verfmonsters van een aantal schilderijen en voerde zij werkzaamheden uit in het kader van het bovengenoemde *Rembrandt Database* project en een nieuwe publicatie over de schilderijen van Rembrandt in het Mauritshuis.

In het verslagjaar is de samenwerking met Shell Nederland voortgezet, waardoor schilderijen van Philips Wouwerman konden worden onderzocht met de electronenmicroscopie (SEM-EDX) in het Shell Research and Technology Centre Amsterdam.

Conservering en restauratie

In verband met de herinrichting van de Galerij Prins Willem V werden in 2010 de volgende schilderijen in het restauratieatelier behandeld door stagiairs Oleg Karuvits (UvA), Terje Syversen (Universiteit Oslo) en privérestaurator Erika Metz onder begeleiding van restaurator Sabrina Meloni: Van Beyeren (inv. 678), Bloemaert (17), Breenbergh (navolger, 932), Collier (810), Cuyp (trant van, 821, 829, 963), Van Dijk (28), Van der Does (31), Van Everdingen (39), Geldorp (319), Heda (936), Van Honthorst (63), Kalf (971, 972), Keil (toegeschreven aan, 825), Van Kipshaven (814), Mancadan (770), Van Mierevelt (naar, 507), Van Mieris

The pilot stage of the *Rembrandt Database* was also completed. This is a joint project of the Mauritshuis and the Netherlands Institute for Art History with financial support from the Andrew W. Mellon Foundation. As part of this project, the documentation of the Rembrandt paintings was digitised and new digital photographs were taken of numerous paint samples. The Mauritshuis will play an advisory role in the continuation of this project, which will involve partners outside the Netherlands.

As part of the *Thread Count Automation* project, X-rays of two Vermeers from the Mauritshuis were scanned to facilitate thread counting.

With the support of the Johan Maurits Compagnie Foundation, the conservation scientist Annelies van Loon conducted chemical analyses with electron microscopy (SEM-EDX, FOM-AMOLF Amsterdam) of selected paint samples from a number of paintings and carried out work for the above-mentioned *Rembrandt Database* project and a new book about the Rembrandt paintings at the Mauritshuis.

In the year under review, the partnership with Shell Research and Technology Centre in Amsterdam continued. This made it possible to study a number of paint samples from paintings by Philips Wouwerman with scanning electron microscope (SEM-EDX).

Conservation and Restoration

In connection with the renovation of the Prince William V Gallery, the following paintings were treated in the conservation studio by the interns Oleg Karuvits (University of Amsterdam) and Terje Syversen (University of Oslo) and the independent conservator Erika Metz, under the supervision of conservator Sabrina Meloni: Van Beyeren (inv. no. 678), Bloemaert (17), Breenbergh (or follower, 932), Collier (810), Cuyp (manner of, 821, 829, 963), Van Dijk (28), Van der Does (31), Van Everdingen (39), Geldorp (319), Heda (936), Van Honthorst (63), Kalf (971, 972), Keil (attributed to, 825), Van Kipshaven (814), Mancadan (770), Van Mierevelt (after, 507), Van Mieris (109), Moeyaert (115), Moreelse (118), De Moucheron (121), Neefs (1168), Netscher (125), Van Oost (circle of, 297), De Pape (130), Ragueneau (after, 498), Rosenhagen (150), Ryckhals (929), Saffleven (1123),

(109), Moeyaert (115), Moreelse (118), De Moucheron (121), Neefs (1168), Netscher (125), Van Oost (omgeving, 297), De Pape (130), Ragueneau (naar, 498), Rosenhagen (150), Ryckhals (929), Saftleven (1123), Schalcken (159, 162), Seisenegger (270), Slabbaert (410), Snijders (258), Steen (920), Van Swanevelt (291), Sweerts (657), Teniers (848), Toorenburgh (178), Verstralen (659), De Vos (259), Weenix (207), Wijck (469) en Van Wtenbrouck (1059). Tevens kreeg een aantal schilderijen voor de heropende Galerij een volledige restauratie (zie de lijst hieronder). Een dierstuk van Gijsbert Gillisz d'Hondecoeter (inv. 405) werd onderzocht en gerestaureerd door American Friends Conservation Intern Lauren Bradley (Graduate Program in Art Conservation van Winterthur/University of Delaware). Stagiair Charlotte Blachon (Masters Programme in Art Conservation and Restoration of Cultural Property, Sorbonne, Parijs) werkte aan de restauratie van Boerenherberg door Cornelis Dusart (inv. 440). Beide schilderijen zullen vanaf medio 2011 in de Galerij getoond worden.

Naar aanleiding van een door het restauratie-atelier uitgevoerde audit van alle 47 miniatures in de collectie (in langdurig bruikleen van het Rijksmuseum) werd papierrestaurator en miniatuurspecialist Alan

Derbyshire van het Victoria & Albert Museum te Londen uitgenodigd om een behandelingsvoorstel te maken en de behandeling uit te voeren.

In het verslagjaar is een aantal procedures opgesteld dan wel aangepast ter verbetering van het behoud en beheer van de collectie en het voorkomen van calamiteiten.

Gerestaureerde schilderijen

- Cornelis Dusart, *Boerenherberg*, inv. 440 (Galerij), voltooid in 2011
- Jan Gossaert, *Madonna met kind*, inv. 830 (zie p. 34)
- Gijsbert d'Hondecoeter, *Haan en kippen in een landschap*, inv. 405 (Galerij), voltooid in 2011
- Melchior d'Hondecoeter, *De raaf wordt beroofd van de veren waarmee hij zich had getooid*, inv. 59
- Karel du Jardin, *Landschap met herderin*, inv. 74 (Galerij)
- Nicolas de Largillière, *Portret van Willem Hyacinth*, inv. 294 (Galerij)
- Jan Steen, *'Wie een varken is, moet in het kot'*, inv. 736, voltooid in 2011; met steun van de Stichting de Johan Maurits Compagnie
- Jan Steen, *Sisterspelende vrouw*, inv. 779, voltooid in 2011; met steun van Johnny van Haften
- Jan Vermeer van Haarlem, *Landschap aan de duinzoom*, inv. 724 (Galerij)

Schalcken (159, 162), Seisenegger (270), Slabbaert (410), Snijders (258), Steen (920), Van Swanevelt (291), Sweerts (657), Teniers (848), Toorenburgh (178), Verstralen (659), De Vos (259), Weenix (207), Wijck (469), and Van Wtenbrouck (1059).

A few other paintings for the reopened Gallery were restored (see the list below). An animal piece by Gijsbert Gillisz d'Hondecoeter (inv. no. 405) was investigated and treated by the American Friends Conservation Intern, Lauren Bradley (Winterthur/University of Delaware Graduate Program in Art Conservation). The intern Charlotte Blachon (Master's Programme in Art Conservation and Restoration of Cultural Property, Sorbonne, Paris) worked on the restoration of *Peasant Inn* by Cornelis Dusart (inv. no. 440). The two paintings will be exhibited in the Gallery from mid-2011 onwards.

Following an audit in the conservation studio of all 47 miniatures in the collection (on long-term loan from the Rijksmuseum), paper conservator and miniature specialist Alan Derbyshire of the Victoria & Albert Museum in London was invited to draw up a treatment proposal and carry out treatment.

In the year under review, procedures were adopted or amended to improve the conservation and management of the collection as well as disaster prevention.

Restored Paintings

- Cornelis Dusart, *Peasant Inn*, inv. no. 440 (Gallery), completed in 2011
- Jan Gossaert, *Madonna and Child*, inv. no. 830 (see p. 34)
- Gijsbert d'Hondecoeter, *Cock and Hens in a Landscape*, inv. no. 405 (Gallery), completed in 2011
- Melchior d'Hondecoeter, *The Raven Robbed of the Feathers He Wore to Adorn Himself*, inv. no. 59
- Karel du Jardin, *Landscape with a Shepherdess*, inv. no. 74 (Gallery)
- Nicolas de Largillière, *Portrait of Willem Hyacinth*, inv. no. 294 (Gallery)
- Jan Steen, *'A Pig Belongs in the Sty'*, inv. no. 736, completed in 2011, with the support of the Johan Maurits Compagnie Foundation
- Jan Steen, *Woman Playing the Sistrum*, inv. no. 779, completed in 2011, with the support of Johnny van Haften
- Jan Vermeer van Haarlem, *Landscape on the Edge of the Dunes*, inv. no. 724 (Gallery)
- Philips Wouwerman, *The Riding School*, inv. no. 217 (Gallery)

- Philips Wouwerman, *De rijschool*, inv. 217 (Galerij)
- Philips Wouwerman, *De hooiwagen*, inv. 218 (Galerij)
- Philips Wouwerman, *Rust tijdens de jacht*, inv. 221 (Galerij)

Nieuwe lijsten

Teneinde de collectie zo optimaal mogelijk te kunnen presenteren, wordt bijzondere aandacht besteed aan de lijsten waarin de werken worden getoond. Voor de heropening van de Galerij Prins Willem V werden talloze lijsten behandeld. De restauratie van de lijst van Pietro Bellotti's 'Capriccio' met ruïnes werd gesponsord door de Stichting de Johan Maurits Compagnie. Dankzij de steun van de American Friends of the Mauritshuis is Jan Gossaerts *Madonna met kind* in oktober voorzien van een nieuwe lijst (zie p. 34).

Bibliotheek

De bibliotheek werd uitgebreid met ruim 150 boeken en catalogi, waarvan een groot deel in het kader van het museale ruilverkeer of als bewijsexemplaar werd ontvangen. Daarnaast werden abonnementen op tijdschriften, bulletins en veilingcatalogi gecontinueerd.

Lezingen medewerkers

Directeur Emilie Gordenker gaf op 19 mei een lezing over de verzameling Steengracht en het Mauritshuis in Kasteel Duivenvoorde, Voorschoten. Op 30 mei was zij panellid in een discussie over 'Presenting Art and History in a Historic Building' tijdens een gezamenlijke bijeenkomst van Codart en de Historians of Netherlandish Art. Verder hield zij diverse voordrachten in het museum en daarbuiten, onder meer tijdens het symposium naar aanleiding van *Made in Holland* (zie p. 48).

Quentin Buvelot verzorgde op 29 mei de openingstoespraak van de tentoonstelling *Man en paard: Het paard in de moderne kunst* in Kortenhoeve, bij de Stichting Kunst aan de Dijk. Op 15 december hield hij een voordracht over de tentoonstelling *Made in Holland* tijdens een exclusieve bijeenkomst in Koetser Gallery, Zürich.

Ariane van Suchtelen hield op 27 maart in Den Haag een lezing over *Kamers vol kunst* voor de jaardag van de Stichting Vrienden van het Koninklijk Instituut te Rome.

Lea van der Vinde hield een toespraak bij de opening van de door haar samengestelde tentoon-

- Philips Wouwerman, *The Hay Wagon*, inv. no. 218

(Gallery)

- Philips Wouwerman, *Hunting Party at Rest*, inv. no. 221

(Gallery)

New Frames

To display the collection to best possible effect, the museum devotes special attention to the frames in which the works are exhibited. Numerous frames were treated for the reopening of the Prince William V Gallery. The restoration of the frame holding Pietro Bellotti's 'Capriccio' with Ruins was sponsored by the Johan Maurits Compagnie Foundation. Thanks to the support of the American Friends of the Mauritshuis, Jan Gossaert's *Madonna with Child* was provided with a new frame in October (see p. 34).

Library

The library expanded its collection, acquiring more than 150 books and catalogues, many of which were received through reciprocal arrangements with other museums or as complimentary copies. It also renewed its subscriptions to periodicals, bulletins and auction catalogues.

Lectures by Staff Members

On 19 May, the museum director Emilie Gordenker gave a lecture on the Steengracht Collection and the Mauritshuis at Duivenvoorde Castle in Voorschoten. On 30 May, she participated in a panel discussion entitled 'Presenting Art and History in a Historic Building' for a joint session of Codart and the Historians of Netherlandish Art. She also gave numerous talks at the museum and in other forums, such as the symposium in conjunction with *Made in Holland* (see p. 48).

On 29 May, Quentin Buvelot delivered the opening speech for the exhibition *Man and Horse: The Horse in Modern Art* in Kortenhoeve, organised by the foundation Kunst aan de Dijk. On 15 December, he gave a talk on the exhibition *Made in Holland* at a select gathering at the Koetser Gallery, Zurich.

On 27 March, Ariane van Suchtelen gave a lecture in The Hague on the exhibition *Room for Art* for the annual event of the Friends of the Royal Netherlands Institute in Rome.

Lea van der Vinde gave a speech at the opening of an exhibition that she had curated, *Women Around Huygens*, at Huygensmuseum Hofwijck.

stelling *Vrouwen rondom Huygens* in Huygensmuseum Hofwijck. Verder gaf zij lezingen over de tentoonstelling.

Op 18 februari sprak Sabrina Meloni bij het symposium *Restauratiegeschiedenis* in het RKD over twee cases in het Mauritshuis. Senior restaurator Carol Pottasch sprak in september op het symposium *SEM and microanalysis in the study of historical technology, materials and conservation* in het British Museum over materiaaltechnisch onderzoek van schilderijen van Adriaen Coorte. Petria Noble gaf op 24 september een lezing over late Rembrandt schilderijen bij het ICOM-CC, *Art Technological Source Research* symposium te Wenen. In oktober werd bij de ICOM-CC *Scientific Research Working Group interim meeting* te Pisa een lezing gegeven door Annelies van Loon.

De conservatoren en restauratoren verzorgden enkele van de maandelijkse middaguurlezingen in de Gouden Zaal en hielden voordrachten bij diverse studiebijeenkomsten (zie pp. 48-49). Ook werden bij diverse gelegenheden vakgenoten in het museum ontvangen en rondgeleid.

Publicaties Mauritshuis

- *Philips Wouwerman 1619–1668*, Kassel–Den Haag–Zwolle 2009. Publicatie bij de tentoonstelling *Te paard!*, door F. Duparc, Q. Buvelot en anderen (ook in Engelse en Duitse editie)
- *Kamers vol kunst in zeventiende-eeuws Antwerpen*, Antwerpen–Den Haag–Zwolle 2009. Publicatie bij de gelijknamige tentoonstelling, door A. van Suchtelen en B. van Beneden (ook in Engelse editie)
- *De jonge Vermeer*, Den Haag–Zwolle 2010. Publicatie bij de gelijknamige tentoonstelling, door E. Buijsen, met een bijdrage van G. Broersma (ook in Engelse editie)
- *Made in Holland: Hoogtepunten uit de verzameling van Eijk en Rose-Marie de Mol van Otterloo*, Den Haag–Zwolle 2010. Publicatie bij de gelijknamige tentoonstelling, door Q. Buvelot (ook in Engelse editie)
- *Mauritshuis bouwt aan de toekomst: Voorlopig ontwerp/Mauritshuis building for the future: Preliminary design*, Den Haag 2010. Brochure over de uitbreidingsplannen van het museum, door P. Langeveld (tweetalige editie).
- *Catalogus Galerij Prins Willem V*, Den Haag 2010. Beknopte gids over de Galerij, door G.J. Borgstein m.m.v. G. Broersma (ook in Engelse editie)
- *Mauritshuis in focus 23 (2010)*, nrs. 1–3. Onder redactie van E. Runia en L. van der Vinde (tweetalige editie)
- *Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis: Galerij Prins Willem V: [Jaarverslag] 2009/Royal Picture Gallery Mauritshuis: Prince Willem V Gallery [Annual report] 2009*,

On 18 February, Sabrina Meloni discussed two case studies at the Mauritshuis at the Netherlands Institute for Art History (RKD) conservation history symposium. At the British Museum symposium *SEM and microanalysis in the study of historical technology, materials and conservation* in September, senior conservator Carol Pottasch spoke about the technical examination of paintings by Adriaen Coorte. Petria Noble delivered a lecture on late Rembrandt paintings at the ICOM-CC *Art Technological Source Research* symposium in Vienna on 24 September. In October, Annelies van Loon gave a talk at the ICOM-CC *Scientific Research Working Group interim meeting* in Pisa.

The curators and conservators also gave a number of monthly midday lectures in the Golden Room and spoke at various seminars (see pp. 48-49). On various occasions colleagues from other institutions were received and shown around the museum.

Mauritshuis Publications

- *Philips Wouwerman 1619–1668*, Kassel–The Hague–Zwolle 2009. Book accompanying the exhibition *On Horseback!*, by F. Duparc, Q. Buvelot et al. (also available in German and Dutch editions)

- *Room for Art in 17th-Century Antwerp*, Antwerp–The Hague–Zwolle 2009. Book accompanying the exhibition of the same name, by A. van Suchtelen and B. van Beneden (also available in Dutch)
- *The Young Vermeer*, The Hague–Zwolle 2010. Book accompanying the exhibition of the same name, by E. Buijsen with a contribution by G. Broersma (also available in Dutch)
- *Made in Holland: Highlights from the Collection of Eijk and Rose-Marie de Mol van Otterloo*, The Hague–Zwolle 2010. Book accompanying the exhibition of the same name, by Q. Buvelot (also available in Dutch)
- *Mauritshuis bouwt aan de toekomst: Voorlopig ontwerp/Mauritshuis building for the future: Preliminary Design*, The Hague 2010. Brochure about the museum's extension plans, by P. Langeveld (bilingual edition)
- *Prince William V Gallery Catalogue*, The Hague 2010. Brief guide to the Gallery, by G.J. Borgstein with G. Broersma (also available in Dutch)
- *Mauritshuis in Focus 23 (2010)*, nos. 1–3. Edited by E. Runia and L. van der Vinde (bilingual edition)
- *Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis: Galerij Prins Willem V: [Jaarverslag] 2009/Royal Picture Gallery Mauritshuis: Prince Willem V Gallery [Annual report] 2009*, The Hague 2010. Edited by A. Wiersma and Q. Buvelot (bilingual edition)

Den Haag 2010. Onder redactie van A. Wiersma en Q. Buvelot (tweetalige editie)

Overige publicaties medewerkers

Uitgezonderd publicaties in *Mauritshuis in focus* 23 (2010), nrs. 1-3

Q. Buvelot

- 'Vermeer: The Complete Paintings. By Walter Liedtke', *The Burlington Magazine* 152 (2010), p. 109
- 'Hendrick Avercamp: Amsterdam and Washington', *ibid.*, pp. 122-123
- 'Numbered paintings by Salomon de Bray', *ibid.*, pp. 390-392 (met F. Lammertse)
- Engelse teksten over schilderijen van Ludolf Backhuysen, Aelbert Cuyp, Jacob van Loo en navolger van Gabriël Metsu voor www.thekremercollection.com
- '[Over Mária van Berge-Gerbaud, directeur van de Fondation Custodia, Parijs]', in J. Giltaij (red.), *Mélanges pour Marie*, Parijs 2010, pp. 14-15
- 'Anthonie Waterloo tekent Bentheim', *Delineavit et Sculptis: Tijdschrift voor Nederlandse prent- en tekenkunst tot omstreeks 1850* (2010), nr. 33, pp. 29-32
- 'Jan van Kessel in Bentheim?', *ibid.*, pp. 33-34
- 'Toevoegingen aan het oeuvre van Adriaen Coorte

(werkzaam c. 1683-1707)', *Oud Holland* 123 (2010), pp. 82-86
- 'Made in Holland', *PAN Amsterdam* 2010, Amsterdam (Rai) 2010, pp. 22-29

E. Buijsen

- 'Der junge Vermeer: Ausbildung, Entwicklung und Inspirationsquellen', 'Die Wiederentdeckung des "Jungen Vermeer"', in U. Neidhardt (red.), *Der frühe Vermeer*, Dresden (Gemäldegalerie Alte Meister) 2010, pp. 12-27, 38-47

E. Gordenker

'Wil ik één land?/Do I want one land?', in T. Ang et al., *The Unwanted Land*, Scheveningen (Museum Beelden aan Zee) 2010, pp. 59-60

A. van Loon

- 'The formation of complex crusts due to the degradation of lead white and smalt in seventeenth-century oil paintings: dissolution, depletion, diffusion, deposition', *SEM and microanalysis in the study of historical technology, materials and conservation*, Londen (The British Museum), 9-10 september 2010 (poster, met P. Noble en O. Karuvits)

Additional Staff Publications

Other than publications in *Mauritshuis in Focus* 23 (2010), nos. 1-3

Q. Buvelot

- 'Vermeer: The Complete Paintings. By Walter Liedtke', *The Burlington Magazine* 152 (2010), p. 109
- 'Hendrick Avercamp: Amsterdam and Washington', *ibid.*, pp. 122-123
- 'Numbered paintings by Salomon de Bray', *ibid.*, pp. 390-392 (with F. Lammertse)
- Entries on paintings by Ludolf Backhuysen, Aelbert Cuyp, Jacob van Loo and a follower of Gabriël Metsu for www.thekremercollection.com
- '[On Mária van Berge-Gerbaud, Director of the Fondation Custodia, Paris]', in J. Giltaij (ed.), *Mélanges pour Marie*, Paris 2010, pp. 14-15
- 'Anthonie Waterloo tekent Bentheim', *Delineavit et Sculptis: Tijdschrift voor Nederlandse prent- en tekenkunst tot omstreeks 1850* (2010), no. 33, pp. 29-32
- 'Jan van Kessel in Bentheim?', *ibid.*, pp. 33-34
- 'Toevoegingen aan het oeuvre van Adriaen Coorte (werkzaam c.1683-1707)', *Oud Holland* 123 (2010), pp. 82-86
- 'Made in Holland', *PAN Amsterdam* 2010, Amsterdam (Rai) 2010, pp. 22-29

E. Buijsen

- 'Der junge Vermeer: Ausbildung, Entwicklung und Inspirationsquellen', 'Die Wiederentdeckung des "Jungen Vermeer"', in U. Neidhardt (ed.), *Der frühe Vermeer*, Dresden (Gemäldegalerie Alte Meister) 2010, pp. 12-27, 38-47

E. Gordenker

- 'Wil ik één land?/Do I want one land?', in T. Ang et al., *The Unwanted Land*, Scheveningen (Museum Beelden aan Zee) 2010, pp. 59-60

A. van Loon

- 'The formation of complex crusts due to the degradation of lead white and smalt in seventeenth-century oil paintings: dissolution, depletion, diffusion, deposition', *SEM and Microanalysis in the Study of Historical Technology, Materials and Conservation*, London (The British Museum), 9-10 September 2010 (poster, with P. Noble & O. Karuvits)

P. Noble

- 'Evaporation of fatty acids and formation of whitish deposits on the inside of the glass

P. Noble

- ‘Evaporation of fatty acids and formation of whitish deposits on the inside of the glass of microclimate frames: A case study in the Mauritshuis’, *American Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, 38th Annual Meeting, Milwaukee, WI, 11–14 mei 2010* (poster, met A. van Loon)
- ‘Evaporation of fatty acids and formation of whitish deposits on the inside of the glass of microclimate boxes: A case study in the Mauritshuis’, in E. Dahlin (red.), *EU project FP6: PROPAIN: Improved Protection of Paintings during Exhibition, Storage and Transit: Final Activity Report 2010*, pp. 154–169 (met A. van Loon)

E. Runia

- ‘The Language of Flowers’, *Hermitage 16* (2010), *NIS. 3–4*, pp. 26–33 (m.m.v. Y. Ivanenko en N. Makho)

L. van der Vinde

- *Vrouwen rondom Huygens, Voorburg 2010*
- Engelse teksten over schilderijen van Jan Miense Molenaer, Adriaen van Ostade, Egbert van der Poel, Aernout Smit en Peter Wtewael voor www.thekremercollection.com

Communicatie en educatie

Communicatie

Holland Art Cities

Het in 2009 opgestarte evenement Holland Art Cities liep tot en met voorjaar 2011. In deze periode stonden de vier grote steden van Nederland in het teken van kunst en cultuur. Tien topmusea in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht bundelden hun krachten ter promotie van Nederland als cultuurtoeristische bestemming. Het evenement kent drie thema's: in 2009 werd gestart met 'Internationale Invloeden', in 2010 kwamen de thema's 'Jong' en 'Hollandse Meesters' uitgebreid aan bod. Het Mauritshuis is een van de deelnemers van het eerste uur (zie ook p. 46).

Museum Plus Bus

De Museum Plus Bus (MPB) is een initiatief van zeven kunstmusea, waaronder het Mauritshuis. Het project wordt financieel mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij (BGL), het SNS Reaal Fonds en de Stichting RCOAK. In 2010 deed de bus het Mauritshuis bijna 50 keer aan en werden in

of microclimate frames: A case study in the Mauritshuis', *American Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, 38th Annual Meeting, Milwaukee, WI, 11–14 May 2010* (poster, with A. van Loon)

- ‘Evaporation of fatty acids and formation of whitish deposits on the inside of the glass of microclimate boxes: A case study in the Mauritshuis’, in E. Dahlin (ed.), *EU project FP6: PROPAIN: Improved Protection of Paintings during Exhibition, Storage and Transit: Final Activity Report 2010*, pp. 154–169 (with A. van Loon)

E. Runia

- ‘The Language of Flowers’, *Hermitage 16* (2010), *NOS. 3–4*, pp. 26–33 (with Y. Ivanenko & N. Makho)

L. van der Vinde

- *Vrouwen rondom Huygens, Voorburg 2010*
- Entries on paintings by Jan Miense Molenaer, Adriaen van Ostade, Egbert van der Poel, Aernout Smit and Peter Wtewael for www.thekremercollection.com

Communication and Education

Communication

Holland Art Cities

The marketing campaign Holland Art Cities, launched in 2009, continued until the spring of 2011. For its duration, the four major Dutch cities are showcasing their artistic and cultural attractions. Ten world-class museums in Amsterdam, Rotterdam, The Hague, and Utrecht are joining forces to promote the Netherlands as a destination for cultural tourism. The campaign has had three themes: 'International Influences' in 2009, and 'Young and Dutch Masters', both explored in depth in 2010. The Mauritshuis has participated since the beginning (see also p. 46).

Museum Plus Bus

The Museum Plus Bus (MPB) is an initiative of seven art museums, including the Mauritshuis. The project is funded by the BankGiro Lottery (BGL), the SNS Reaal Fund, and the RCOAK Foundation. The bus made almost 50 trips to the Mauritshuis in 2010, and a total of 110 tours were

totaal 110 rondleidingen voor deze groep minder mobiele bezoekers verzorgd. Hoogtepunt was de 555ste rit van de MPB op 8 april, met aan boord BGL-ambassadeur Harmen Siezen. Het feestelijke evenement is door RTL4 gevolgd, en heeft ook tot publicaties in dagbladen geleid.

Mauritshuis bouwt aan de toekomst

In juni werd in een zevental bijeenkomsten in het gebouw Plein 26 het Voorlopig Ontwerp gepresenteerd. Behalve de medewerkers en vrijwilligers waren ook burens, pers en externe relaties hiervoor genodigd. De presentatie bevatte naast een aantal 'artist's impressions' een korte filmclip als sfeermaker van het vernieuwde en uitgebreide Mauritshuis zoals dat er in 2014 uit gaat zien. De filmclip is aansluitend geplaatst op het eigen YouTube-kanaal van het Mauritshuis. Tijdens de persconferentie werd ook de website mauritshuisbouwt.nl gelanceerd. Een tweetalige brochure over het Voorlopig Ontwerp bevat naast bijdragen van Emilie Gordenker en architect Hans van Heeswijk ook een interview met Rijksbouwmeester Liesbeth van der Pol.

Galerij Prins Willem V

Met het oog op de opening van Galerij Prins Willem V is in samenwerking met het Haags Historisch Museum door vormgever Berry Slok een nieuwe huisstijl ontwikkeld. Het gekozen beeldmerk geeft aan dat de Galerij een opzichzelfstaande identiteit heeft, die losstaat van die van het Mauritshuis. Daarentegen is gekozen voor een samenhang met de Gevangenpoort. Het beeldmerk is terug te vinden in alle communicatiemiddelen voor de openingscampagne, van gevelbelettering tot folder, van de nieuw gelanceerde website galerijprinswillemv.nl tot tramstickers.

In de zaal onder de Galerij wordt de bezoeker getraceerd op een speelse introductiefilm over zowel de Galerij als de Gevangenpoort met veel bijzondere animaties. Ook zijn er touchscreen informatiepanelen geplaatst die qua toon op de film aansluiten. De feestelijke heropening van de Gevangenpoort en de Galerij was op woensdag 1 september in de Oude Zaal van de Tweede Kamer, in aanwezigheid van ZKH de Prins van Oranje. Na een voordracht van de heer A. van Liempt, oud-chef geschiedenis NPS, was er gelegenheid tot bezoek aan het heropende complex (zie pp. 25-27).

given for the less mobile visitors that it serves. The high point was the 555th MPB trip on 8 April, with BGL ambassador Harmen Siezen on board. This festive occasion was covered by the RTL4 broadcasting network and daily newspapers.

Mauritshuis Building for the Future

Seven meetings were held in the Plein 26 building in June to present the Preliminary Design. In addition to staff members and volunteers, other participants included neighbours, the press, and colleagues and contacts from other organisations. The presentation included artist's impressions and a short video to convey a sense of how the renovated and expanded Mauritshuis will look in 2014. The video was also posted on the Mauritshuis YouTube channel. During the press conference, the website mauritshuisbouwt.nl was launched, with information about the renovation in English and Dutch. A bilingual brochure about the Preliminary Design includes contributions by Emilie Gordenker and the architect Hans van Heeswijk, as well as an interview with Chief Government Architect Liesbeth van der Pol.

Prince William V Gallery

The designer Berry Slok developed a new corporate identity for the reopened Prince William V Gallery, in partnership with the Haags Historisch Museum. The new logo shows that the Gallery has an identity of its own, independent from the Mauritshuis but affiliated with the Gevangenpoort (Prisoner's Gate). This logo was used in all forms of communication during the opening campaign, from the sign on the façade to the brochure and including the new website galerijprinswillemv.nl and advertisements on trams.

In the room beneath the Gallery, visitors can enjoy a light-hearted introductory film about the Gallery and the Gevangenpoort, with many outstanding animated sequences. There are also touchscreen information panels that match the tone of the film. The festive reopening of the Gevangenpoort Museum and Prince William V Gallery took place on Wednesday 1 September in the Old Hall of the lower house of Dutch parliament, in the presence of HRH the Prince of Orange. After a speech by Mr A. van Liempt, the former head of historical programming at the NPS public

Museumnacht

Op 4 september beleefde Den Haag zijn eerste eigen Museumnacht. Voor het Mauritshuis werd deze avond een doorslaand succes. Bijna 3.000 bezoekers kwamen af op een programma dat bestond uit flitsrondleidingen, Braziliaanse muziek verzorgd door DJ Hekker en korte theatervoorstellingen door het duo Van Houts en De Ket in de Gouden Zaal. Van de gelegenheid deze avond te loungen op zitzakken op zaal werd dankbaar gebruikgemaakt. Voorafgaand aan de opening van de Museumnacht was er in het Mauritshuis een druk bezocht 'business event' als startpunt van de Museumnacht. De deelname van het Mauritshuis werd door de media goed opgepakt met onder andere een onderwerp in het NOS Journaal.

BankGiro Loterij

Open dag 14 februari Naar aanleiding van het Goed Geld Gala en de jaarlijkse bijdrage werd er door het Mauritshuis op 14 februari een succesvolle open dag georganiseerd om de BankGiro Loterij te bedanken. Er kwamen ruim 1100 mensen op af, waaronder veel nieuw publiek. Aan de dag werd bekendheid

gegeven door middel van advertenties in dagbladen, een persbericht, vermeldingen in de eigen media en door Ster & Uit-tips op de radio. Naast gratis entree waren er verschillende activiteiten georganiseerd, zoals familierondleidingen, instaprondeleidingen en een prijsvraag. Met name de topstukken die mede met steun van de BankGiro Loterij aangekocht konden worden, zijn hierbij in het zonnetje gezet. Rond het uitreiken van de prijs aan de winnaar werd weer een ontvangst georganiseerd.

Museum van de Maand In de maand februari heeft het Mauritshuis in de schijnwerpers gestaan als Museum van de Maand op de website van de BankGiro Loterij. Hieraan gekoppeld was een museumspel, waarbij bezoekers door middel van het beantwoorden van vragen kans maakten op gratis toegangsvouchers voor het Mauritshuis.

Bedankadvertentie Samen met de andere cultuur-beneficiënten van de BankGiro Loterij heeft het Mauritshuis in het vroege voorjaar wederom geparticipeerd in de ontwikkeling van een bedankadvertentie met bijbehorende website.

broadcasting network, the guests could visit the reopened complex (see pp. 25-27).

Museum Night

On 4 September, The Hague held its first Museum Night. The event was a runaway success at the Mauritshuis. Almost 3,000 visitors turned out for high-speed tours, Brazilian music provided by DJ Hekker, and short theatrical performances by the duo Van Houts and De Ket in the Golden Room. The beanbags available for lounging were much appreciated. Prior to the opening of Museum Night, the Mauritshuis kicked off the evening with a well-attended business event. There was substantial media coverage of Museum Night at the Mauritshuis, including an item on the national public news network, NOS.

BankGiro Lottery

Open House, 14 February In connection with the Goed Geld Gala and the BankGiro Lottery's annual contribution, the Mauritshuis organised an open house on 14 February to thank the Lottery. The event was a success, with 1,100 guests, including

many first-time visitors. The event was advertised in daily newspapers, a press release, Mauritshuis media, and radio announcements. Admission was free, and the programme of activities included family tours, introductory tours, and a contest. In particular, the event highlighted the masterpieces purchased with the support of the BankGiro Lottery. A reception was once again held for the presentation of the prize to the contest winner.

Museum of the Month In February, the Mauritshuis was featured on the BankGiro Lottery website as the Museum of the Month. A question-and-answer game with a museum theme offered visitors to the website the chance to win free admission to the Mauritshuis.

Words of Thanks In the early spring, the Mauritshuis and the other beneficiaries of the BankGiro Lottery in the culture sector once again produced an advertisement thanking the lottery for its support, with an accompanying website.

Presentation of the Preliminary Design During the June presentation of the Preliminary Design for the renovation and extension of the Mauritshuis, the museum placed special emphasis on the additional

Presentatie Voorlopig Ontwerp In juni werd tijdens de presentatie van het Voorlopig Ontwerp voor de renovatie en nieuwbouw van het Mauritshuis de extra bijdrage van de BankGiro Loterij van 2,6 miljoen euro voor de realisatie van dit plan goed onder de aandacht gebracht. De bijdrage was expliciet opgenomen in de presentaties die tijdens de bijeenkomsten voor verschillende doelgroepen gehouden zijn, en was vanzelfsprekend opgenomen in al het drukwerk, waaronder de bouwbrochure, de speciale bouwsite en de nationale en internationale persberichten.

Persaanvragen en -bezoeken

Naast de verschillende persbezoeken voor de tijdelijke tentoonstellingen en presentaties alsmede de heropening van Galerij Prins Willem V hebben 116 buitenlandse en 10 Nederlandse journalisten en/of fotografen het museum bezocht. Daarnaast zijn er gedurende het jaar 100 zeer diverse verzoeken van journalisten om informatie over de vaste collectie afgehandeld. Verschillende filmploegen hebben opnames in het museum gemaakt. Dit liep uiteen van opnames over de 555ste rit van de Museum

Plus Bus door RTL4 voor het programma *Koffietijd* en de heropende Galerij voor de serie 'Verborgene Collecties' van Avro's *Kunstuur* tot opnames van de hoogtepunten uit de vaste collectie, vooral geliefd bij diverse Japanse tv-stations.

Ontvangsten in het Mauritshuis

In het verslagjaar heeft het museum 101 exclusieve ontvangsten georganiseerd: 43 commerciële ontvangsten (11 diners, 7 recepties en 25 avondrondleidingen), 53 evenementen in het kader van relatie-marketing en 8 sponsorontvangsten.

Bijzondere bezoeken

In 2010 mocht het Mauritshuis wederom een aantal bijzondere personen verwelkomen, onder wie bondskanselier Angela Merkel van Duitsland. Zij werd door minister-president Jan Peter Balkenende en de directeur langs de collectie geleid. Ook de echtgenote van president Medvedev van de Russische Federatie, mevrouw Svetlana Medvedeva, en de voorzitter van de Europese Raad, de heer Herman van Rompuy, bezochten het Mauritshuis.

€ 2.6 million contribution from the BankGiro Lottery for the implementation of this plan. The contribution was mentioned explicitly in presentations at the meetings for different target groups and was, of course, referred to in all printed matter, including the project brochure, the special website, and international press releases.

Press Applications and Visits

Outside of several press tours of temporary exhibitions and displays and the reopening of the Prince William V Gallery, 116 foreign and 10 Dutch journalists and photographers visited the museum. In addition, the museum handled over 100 various requests from journalists for information about the permanent collection in the course of the year. A number of film crews shot footage at the museum, with subjects ranging from the 555th Museum Plus Bus trip (covered by RTL4 for the morning talk show *Koffietijd*) and the reopening of the Gallery (as part of a series on 'hidden collections' for the Dutch AVRO network's arts programme *Kunstuur*) to highlights of the permanent collection (especially popular among Japanese television stations).

Receptions at the Mauritshuis

In the year under review, the museum hosted 101 exclusive gatherings: 43 commercial receptions (11 dinners, 7 receptions, and 25 evening tours), 53 relationship marketing events, and 8 receptions for sponsors.

Special Visits

In 2010 the Mauritshuis once again received visits from several noteworthy figures, including the German Chancellor Angela Merkel, who was given a tour of the collection by then Dutch Prime Minister Jan Peter Balkenende and the museum director. The wife of Russian Federation President Dmitry Medvedev, Mrs Svetlana Medvedeva, and the President of the European Council, Herman Van Rompuy, also visited the Mauritshuis.

Friends of the Mauritshuis

A special day trip to Antwerp was organised for the Friends of the Mauritshuis Foundation. A reception at the Rubenshuis, where the group viewed the exhibition *Room for Art* (see p.43), was followed by lunch and a visit to the cathedral.

Stichting Vrienden

Speciaal voor de Stichting Vrienden van het Mauritshuis is een dagreis naar Antwerpen georganiseerd. Na een ontvangst in het Rubenshuis voor de bezichtiging van de tentoonstelling *Kamers vol kunst* (zie p. 43) en een lunch werd de kathedraal bezocht. De reis, georganiseerd in samenwerking met Labrys Reizen, specialist in cultuurvakanties, was een groot succes.

Publieksonderzoeken

Begin 2010 is een kwalitatief marktonderzoek uitgevoerd door TNS NIPO naar de belangrijkste drijfveren van een bezoek aan het Mauritshuis. Daarnaast is per mei gestart met een postcode-registratie van bezoekers. De analyse van postcodes geeft het museum belangrijke informatie bij het verder ontwikkelen van marketingplannen.

Internet

In het verslagjaar is gebruikgemaakt van het statistiekenprogramma 'Google Analytics' voor de analyse van de bezoekcijfers van de website. Uit deze gegevens blijkt dat er ruim 1,4 miljoen pagina's

bezoekt zijn. Een kwart van de bezoekers is bekend met het webadres van het museum, de overige bezoekers komen via een zoekmachine of via links op de site terecht. Ruim 63 procent van de bezoekers bezoekt de site voor het eerst. De best bezochte pagina is de Top 10-pagina met 51.000 unieke bezoekers. Een goede tweede was de pagina Bezoek en Tijden met bijna 44.000 unieke bezoekers.

De lay-out van de vaste website heeft een update gekregen. Er is een nieuwe rubriek 'Tentoonstelling' toegevoegd, waardoor bezoekers sneller inzichtelijk krijgen welke tentoonstellingen er te zien zijn. Verder zijn de lettertypes op de homepage aangepast om de leesbaarheid te vergroten.

Beeldende informatie

Het Mauritshuis heeft zich dit jaar meer verdiept in filmpjes op de website, om de bezoeker beter te kunnen informeren. Zo werden er rond de tentoonstelling *Made in Holland* filmpjes op de site geplaatst waarin het echtpaar De Mol van Otterloo vertelt over hun verzameling.

The trip – organised in cooperation with the travel agency Labrys Reizen, which specialises in cultural tours – was a great success.

Visitor Surveys

In early 2010, a qualitative market survey was conducted by TNS NIPO to determine the main reasons that visitors come to the Mauritshuis. The museum also began recording visitors' postal codes in May. By analysing postal codes, the Mauritshuis obtains important information for the further development of its marketing plans.

Internet

In the year under review, the statistical programme Google Analytics was used to analyse visitor numbers for the website. This data shows that more than 1.4 million pages were visited. One quarter of the museum's visitors know its web address; the others find it with a search engine or through links from other sites. More than 63 percent of website visitors are there for the first time. The most popular destination is the Top 10 page, with 51,000 unique visitors. The Hours &

Tickets page took a respectable second place, with almost 44,000 unique visitors.

The layout of the permanent website has been updated. A new Exhibition section has been added, which enables visitors to find out more quickly what exhibitions are taking place. The fonts on the homepage have also been modified for greater legibility.

Visual Information

The Mauritshuis has devoted more attention to videos on the website this year, so that visitors can be better informed. For instance, the website videos for the exhibition *Made in Holland* featured Mr and Mrs De Mol van Otterloo talking about their collection.

E-newsletter

Four issues of the e-newsletter were produced in the year under review and sent to almost 4,100 subscribers.

E-nieuwsbrief

De E-nieuwsbrief verscheen vier keer gedurende het verslagjaar. Het bestand van de E-nieuwsbrief bestaat uit bijna 4.100 lezers.

Educatie

Jongerenbezoek

In 2010 kon het Mauritshuis wederom een groot aantal kinderen en jongeren verwelkomen, 33.800 in totaal. Ruim 15.000 leerlingen waren vooraf aangemeld en kwamen in klassikaal verband. In totaal zijn er 501 schoolgroepen en 34 andere groepen verwelkomd.

Museumdocenten

Het team museumdocenten bestond in het verslagjaar uit 14 personen. Vier van hen werden nieuw aangenomen en opgeleid. Museumdocenten werden geïnformeerd over educatieve programma's en kregen rondleidingen van conservatoren.

Educatiefolder, nieuwsbrieven en E-nieuwsflits

Voor het primair onderwijs is een nieuwe educatiefolder ontwikkeld en verspreid. Het voortgezet

onderwijs ontving een wervende poster, en ook voor het in 2009 ontwikkelde lespakket *Goud!* werd een nieuw affiche ontworpen. Aan het begin van het kalenderjaar en aan het begin van het nieuwe schooljaar zijn er nieuwsbrieven verstuurd. De Educatie Nieuwsflits is een aantal keren verstuurd.

Zomeractiviteiten

Dankzij de genereuze steun van een anonieme sponsor kon in de zomervakantie weer een aantal activiteiten worden aangeboden. Er is een zomerse speurpuzzel gemaakt met de titel 'Op zoek naar vriendjes'. Daarnaast is op 4 en 11 augustus de workshop 'Vriendelijk portret' gegeven. Het zomerprogramma was wederom onderdeel van de Vakantiepas.

Bijzondere ontvangsten

Aan eerstejaarsstudenten van de Pabo Zwolle is voorlichting gegeven over het educatiebeleid van het Mauritshuis. In het najaar heeft het Grootoudergezelschap van de Vereniging Rembrandt een speciale rondleiding gekregen, waarbij uitleg werd gegeven over hoe je met (klein)kinderen het museum bezoekt.

Education

Young Visitors

In 2010 the Mauritshuis again received many children and young adults, 33,800 in total. More than 14,000 pupils came to the museum in school groups on pre-arranged visits. A total of 501 school groups and 34 other groups visited the museum.

Museum Educators

The team of museum educators had 14 members in the year under review. Four of them were newly selected and trained. These educators were informed about educational programmes and given tours by curators.

Educational Brochure and News Flashes

A new educational brochure for primary schools has been developed and distributed. A publicity poster was sent to secondary schools, and another new poster was designed for use with the lesson plan *Goud!* ('Gold!'), developed in 2009. Newsletters were sent out at the beginning of the calendar year and the school year. There were also several digital Education News Flashes.

Summer Activities

Thanks to the generous support of an anonymous sponsor, a number of activities could once again be offered during the summer vacation. A summer treasure hunt was designed with the title 'Op zoek naar vriendjes' ('In Search of Friends'). In addition, the workshop 'Vriendelijk portret' ('Friendly Portrait') was offered on 4 and 11 August. The summer programme was once again part of the city's Holiday Pass programme.

Special Receptions

First-year students in the programme for primary teachers in Zwolle were informed about the Mauritshuis education policy. In the autumn, the Rembrandt Society Grandparents' Circle was given a special tour with tips for visiting the museum with children and grandchildren.

Hague Museum Platform (HMP)

The museum again actively participated in the Education Working Group of the Hague Museum Platform. The lesson plan *Gezocht! Museummedewerker j/m* ('Wanted! Young museum assistant!'), developed

Haags Museumplatform (HMP)

Het museum heeft wederom actief geparticipeerd in de werkgroep Educatie van het HMP. De in 2009 binnen het Cultuurmenu ontwikkelde les ‘Gezocht! Museummedewerker j/m’ voor leerlingen van groep 3 van het basisonderwijs is geëvalueerd en aangepast. Daarnaast zijn een nieuwe folder en poster geproduceerd.

Rondleiders

Ter ondersteuning en stimulering van de diensten van de vrijwillige rondleiders organiseerde het museum wederom een studiedag die dit jaar in het teken stond van visuele analyse. In totaal hebben de rondleiders 448 rondleidingen verzorgd.

in 2009 for six-year-olds in primary school, was evaluated and modified. A new brochure and poster were also produced.

Tour Guides

To support and promote the work of the volunteer guides, the museum again organised a master class. This year's class was on the topic of visual analysis. The guides gave 448 tours in total in 2010.

Facilitair management

Uitbreiding

Het facilitair management heeft in het verslagjaar de nadruk gelegd op de verdere uitwerking van de plannen voor de uitbreiding van het Mauritshuis (zie pp. 19-24).

Beveiliging

Door middel van gerichte opleidingen hebben medewerkers de mogelijkheid gekregen zich verder in hun vakgebied te ontwikkelen. In het verslagjaar is een aantal verbeteringsprojecten afgerond rond de veiligheid en beveiliging van het museum, de collectie, de bezoekers en de medewerkers. Daarnaast heeft de veiligheid van uitgaande bruiklenen extra aandacht gekregen.

Techniek

De technische dienst heeft in het verslagjaar veel werk gehad aan het onderhoud van het gebouw. Het volle tentoonstellingsprogramma heeft ook dit jaar weer veel inzet van de afdeling gevraagd.

Facilities Management

Expansion

In the year under review, the Facilities Management Department focused on the further development of the museum's expansion plans (see pp. 19-24).

Security

Staff members received specialised training that contributed to their professional development. Several quality enhancement projects were completed this year, relating to the security of the museum, its collection, its visitors, and its staff. Special attention was devoted to security issues surrounding outgoing loans.

Technical Services

During the year under review, the Technical Services Department put a great deal of energy into the maintenance of the building. The full programme of exhibitions also made serious demands on the department again this year.

Energie

Het Mauritshuis gebruikt sinds 2010 alleen nog elektriciteit opgewekt uit duurzame energiebronnen, zogenaamde 'groene energie'.

Energy

In 2010, the Mauritshuis switched entirely to 'green energy', electricity from sustainable sources.

Personeel en organisatie

Organisatie

De Technische dienst is opgesplitst in Tentoonstellingstechniek en Gebouwbeheer en Techniek. De groei van de werkzaamheden door de heropening van de Galerij Prins Willem V en het project 'Mauritshuis bouwt aan de toekomst' maakte dit noodzakelijk. De personeelsbezetting is inmiddels aangepast.

Jubilea

Wiebe Terpstra, Groepschef Beveiliging, was op 1 mei 12,5 jaar werkzaam bij het museum.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim bedroeg in het verslagjaar 1,63%, een daling van bijna 1 procentpunt ten opzichte van het voorgaande jaar.

Opleidingen

Giovanna Martinez, Hoofd Financiële Zaken, heeft in 2010 de opleiding Master of Business Administration met goed gevolg afgerond.

Human Resources

Organisation

The Technical Services Department was split into Technical Exhibition Services and Building Management & Technical Services. This step was necessitated by the new responsibilities issuing from the reopening of the Prince William V Gallery and the Mauritshuis Building for the Future project. The staff size has been adjusted appropriately.

Anniversaries

Wiebe Terpstra, group manager in the Security Department, celebrated 12.5 years at the museum on 1 May.

Sickness Absence

Sickness absence in the year under review was 1.63%, a decrease of almost a full percentage point from the previous year.

Training and Continuing Education

Giovanna Martinez, the Head of Financial Affairs, successfully completed her studies for the Master

Bij de afdeling Facilitair Management zijn opleidingen voor het EHBO-certificaat gevolgd en heeft de jaarlijkse BHV-oefening plaatsgevonden.

Binnen de andere afdelingen zijn congressen, seminars en opleidingen op het betreffende vakgebied gevolgd.

Ondernemingsraad

De OR is als volgt samengesteld:

Pia Westgren Voorzitter

Geert-Jan Borgstein Secretaris

Kees Schoen Lid

Ariane van Suchtelen Lid

Lea van der Vinde Lid

Personeelsexcursie

Op 17 mei vond de jaarlijkse personeelsexcursie plaats. Er werd een bezoek gebracht aan museumkasteel Gravensteen te Gent, gevolgd door een boottocht door de stad. Het hoogtepunt van de dag was het bezoek aan de Baafskathedraal, waar onder de deskundige leiding van dr. Ron Spronk het beroemde altaarstuk uit 1432 van de gebroeders Van Eyck werd bekeken.

Personeelsleden (fte = full time equivalent), situatie per 31 december 2010

Directie

Gordenker, dr. Emilie Directeur

Moussault, Victor Zakelijk directeur

Fondsenwerving

Harmsen, drs. Lydia Hoofd Fondsenwerving

Personeelszaken

Ligtenberg-Meerdink, drs. Anneloes Personeelsadviseur
(0,56 fte)

Afdeling Museumsecretariaat

Straetmans, drs. Bernadette Directieassistent

Stoffers-Gombault, Eveline Directiesecretaresse

Cliné, Faye Secretariaatsmedewerker

Afdeling Financiële Zaken

Martinez, MBA Giovanna Hoofd Financiële Zaken

Kozacova-Knap Fedorkova, Liana Medewerker Financiële Zaken (0,89 fte)

Kruit-Verbiest, Marianne van der Medewerker

Financiële Zaken

of Business Administration degree. Staff members at the Facilities Management Department took first aid certificate courses, and the annual emergency services drill took place. Members of other departments attended conferences, courses, and seminars in their areas of specialisation.

Staff Council

The composition of the Staff Council is:

Pia Westgren Chair

Geert-Jan Borgstein Secretary

Kees Schoen Member

Ariane van Suchtelen Member

Lea van der Vinde Member

Staff Outing

The annual staff outing took place on 17 May and included a visit to the museum at Castle Gravensteen in Ghent, followed by a boat tour of the city. The highlight of the day was a visit to St. Bavo's Cathedral, with a viewing of the famous altarpiece painted by the Van Eyck brothers in 1432 under the expert supervision of Dr Ron Spronk.

Staff Members (FTE = full time equivalent), as at 31 December 2010

Management

Gordenker, Emilie, Ph.D. Director

Moussault, Victor Deputy Director

Fundraising

Harmsen, MAA Lydia Head of Fundraising

Human Resources

Ligtenberg-Meerdink, Anneloes Human Resources Adviser (0,56 FTE)

Administration

Straetmans, Bernadette Executive Assistant

Stoffers-Gombault, Eveline Executive Secretary

Cliné, Faye Secretarial Assistant

Financial Affairs

Martinez, Giovanna, MBA Head of Financial Affairs

Kozacova-Knap Fedorkova, Liana Financial Affairs Specialist (0,89 FTE)

Van der Kruit-Verbiest, Marianne Financial Affairs Specialist

Afdeling Collectie

Buijsen, drs. Edwin Hoofd Collectie
Jordaan, André Registrar

Conservatoren

Buvelot, drs. Quentin Hoofdconservator
Runia, drs. Epcó Conservator Presentatie (0,89 fte)
Suchtelen, drs. Ariane van Conservator (0,67 fte)
Vinde, drs. Lea van der Conservator
Broersma, drs. Geerte Assistent Conservator/Trainee (0,89 fte)

Restauratoren

Noble, drs. Petria Hoofdrestaurator
Pottasch, drs. Carol Senior Restaurator (0,67 fte)
Meloni, drs. Sabrina Restaurator (0,89 fte)
Loon, dr. Annelies van Research Scientist (0,44 fte)

Afdeling Marketing, Communicatie en Educatie

Heesbeen, drs. Ben van Waarnemend Hoofd Marketing,
Communicatie en Educatie
Borgstein, Geert-Jan Medewerker Publieksbegeleiding en
Internet (0,89 fte)
Deijk, Tessa van Medewerker Educatie (0,89 fte)

Grosfeld, drs. Patricia Medewerker Pers en Publiciteit (0,89 fte)
Heesbeen, drs. Ben van Marketeer (0,89 fte)
Hoekstra, Ivo Webmaster (0,67 fte)
Hollen-de Korte, Simone Medewerker Communicatie
(0,67 fte)
Westgren, Pia Medewerker Educatie (0,89 fte)
Wijngaarden, Roselien van Medewerker Communicatie
(0,44 fte)

Museumdocenten

Ahrend, Yvonne
Bos, Susan
Dijkstra, Marlies
Egmond, Nicoline van
Gendt, Caroline van
Heijden, Ingrid van der
Kosters-Végh, Gerda
Lustig, Marieke
Molen, Carola van der
Spaans, Delia
Vlasman, Laura
Vrancken, Anneditte
Willems, Djura
Winklaar-de Prez, Shahaila

Collection

Buijsen, Edwin Head of Collection
Jordaan, André Registrar

Curators

Buvelot, Quentin Chief Curator
Runia, Epcó Curator (0,89 FTE)
Van Suchtelen, Ariane Curator (0,67 FTE)
Van der Vinde, Lea Curator
Broersma, Geerte Assistant Curator/Trainee (0,89 FTE)

Conservators

Noble, Petria Chief Conservator
Pottasch, Carol Senior Conservator (0,67 FTE)
Meloni, Sabrina Conservator (0,89 FTE)
Van Loon, Annelies, Ph.D. Research Scientist (0,44 FTE)

Communication, Education, and Marketing Department

Van Heesbeen, Ben Acting Head of Marketing,
Communication, and Education
Borgstein, Geert-Jan Public Services and Internet
Specialist (0,89 FTE)
Van Deijk, Tessa Education Specialist (0,89 FTE)

Grosfeld, Patricia Press and Publicity Specialist (0,89 FTE)

Van Heesbeen, Ben Marketeer (0,89 FTE)

Hoekstra, Ivo Webmaster (0,67 FTE)

Hollen-de Korte, Simone Communication Specialist
(0,67 FTE)

Westgren, Pia Education Specialist (0,89 FTE)

Van Wijngaarden, Roselien Communication Specialist
(0,44 FTE)

Museum Educators

Ahrend, Yvonne

Bos, Susan

Dijkstra, Marlies

Kosters-Végh, Gerda

Lustig, Marieke

Spaans, Delia

Van der Heijden, Ingrid

Van der Molen, Carola

Van Egmond, Nicoline

Van Gendt, Caroline

Vlasman, Laura

Vrancken, Anneditte

Willems, Djura

Winklaar-de Prez, Shahaila

Afdeling Facilitair Management

Leijenaar, Michiel Hoofd Facilitair Management
 Hoekstra, Ivo Systeembeheerder (0,33 fte)
 Wit, Jacqueline de Medewerker Facilitair Management
 (0,89 fte)

Beveiliging

16 medewerkers, van wie 2 gedetacheerd

Tentoonstellingstechniek

Hoorn, Boy van den Coördinator
 Sibbing, Bibian Behoudsmedewerker (0,89 fte)

Gebouwbeheer en Techniek

Meijer, Jan Coördinator
 Kraak, Jaap Medewerker Technische Dienst
 Mahabier, Vinod Medewerker Technische Dienst

Steunstichtingen

Stichting Vrienden van het Mauritshuis

De Stichting Vrienden van het Mauritshuis heeft als doel het Mauritshuis te steunen bij aankopen en tentoonstellingen. De Stichting exploiteert de museumwinkel en is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van beeldmateriaal. Vele Vrienden zijn als vrijwilligers actief in het museum als rondleider, achter de informatiebalie of in de winkel. Dankzij deze activiteiten en de donaties van de Vrienden heeft de Stichting in het verslagjaar de tentoonstellingen *Te paard! De wereld van Philips Wouwerman* en *Made in Holland* mede kunnen steunen.

Organisatie

Het Algemeen Bestuur is op 19 maart, 18 juni, 24 september en 17 december bijeengekomen. In 2010 was het bestuur als volgt samengesteld:
 Ir. A.R. Wynaendts Voorzitter
 Jhr. mr. H.W.L. de Beaufort Vice-voorzitter
 Drs. D.F.R. Jacobovits de Szeged Penningmeester
 Mr. J.R.E. Kielstra Secretaris
 Mevrouw C. Bentinck van Schoonheten-Elink Schuurman Lid

Facilities Management

Leijenaar, Michiel Head of Facilities Management
 Hoekstra, Ivo Systems Manager (0,33 FTE)
 De Wit, Jacqueline Facilities Management Specialist
 (0,89 FTE)

Security

16 staff members, including 2 on assignment from other institutions

Technical Exhibition Services

Van den Hoorn, Boy Coordinator
 Sibbing, Bibian Conservation Technician (0,89 FTE)

Building Management and Technical Services

Meijer, Jan Coordinator
 Kraak, Jaap Technical Services Staff
 Mahabier, Vinod Technical Services Staff

Supporting Foundations

Friends of the Mauritshuis Foundation

The aim of the Friends of the Mauritshuis Foundation is to assist the Mauritshuis with purchases and exhibitions. The Foundation runs the museum shop and is responsible for providing photographic materials. Many Friends volunteer at the museum, giving guided tours, staffing the information desk, or working at the shop. Thanks to these activities and donations from the Friends, the Foundation was able to sponsor the exhibitions *On Horseback! The World of Philips Wouwerman* and *Made in Holland* in the year under review.

Organisation

The Governing Board met on 19 April, 18 June, 24 September, and 17 December. Its members for 2010 were:
 Mr A.R. Wynaendts Chair
 Mr H.W.L. de Beaufort Deputy Chair
 Mr D.F.R. Jacobovits de Szeged Treasurer
 Mr J.R.E. Kielstra Secretary
 Mrs C. Bentinck van Schoonheten-Elink Schuurman Member

Mevrouw W.A. van Beuningen-Quarles van Ufford Lid
Mevrouw L.C.E. van Tets-van Tienhoven Lid

Vrijwilligers

Op 4 oktober werd voor alle vrijwilligers een uitstapje georganiseerd naar het zeventiende-eeuwse buitenverblijf Trompenburgh in 's-Graveland. In het Nederlands Zilvermuseum te Schoonhoven werd een tentoonstelling bekeken over zilver uit particuliere verzamelingen.

Op 15 november werd voor alle vrijwilligers en de vaste museummedewerkers een algemene verkoopdag gehouden, waarbij met een flinke korting op een aantal artikelen een goede omzet werd behaald.

Activiteiten

Het jaarlijkse donateursdiner vond plaats op 22 november met een bezichtiging van de tentoonstelling *Made in Holland*. De opkomst was overweldigend.

De middaguurlezingen in de Gouden Zaal op de tweede dinsdag van de maand, verzorgd door sprekers van binnen en buiten de organisatie,

werden als vanouds druk bezocht. Door grote belangstelling werd de lezing over *Made in Holland* zelfs twee maal gegeven.

Gezelschap Jonge Vrienden

Het bestuur van het Gezelschap Jonge Vrienden heeft in 2010 wederom twee zeer geslaagde avondbijeenkomsten georganiseerd. Tijdens de avondlezing in mei ging Koos de Wilt, kunsthistoricus, journalist en scenarioschrijver, dieper in op de invloed die Vermeer heeft gehad op de huidige generatie artiesten en kunstenaars. De basis voor deze lezing was de documentaire 'Vensters op Vermeer: 10 korte verhalen' die Koos de Wilt samen met Hans Pool heeft gemaakt.

De bijeenkomst op 17 november stond in het teken van verzamelen. Fusien Bijl de Vroe van de Vereniging Rembrandt vertelde over de activiteiten van deze onmisbare steunstichting. Kunsthistorica Suzanna de Sitter vertelde vervolgens over het belang van de contacten tussen musea en particuliere verzamelaars. Aansluitend werden de Jonge Vrienden rondgeleid over de tentoonstelling door de hoofdconservator. De bundel *Bondgenoten of tegenpolen*, over de samenwerking

Mrs W.A. van Beuningen-Quarles van Ufford
Member
Mrs L.C.E. van Tets-van Tienhoven Member

Volunteers

On 4 October, there was an excursion for all the museum volunteers to the seventeenth-century country estate of Trompenburgh in 's-Graveland. This included a visit to the Dutch Silver Museum in Schoonhoven, where they viewed an exhibition of silver from private collections.

On 15 October a sale was held for all volunteers and the permanent staff of the museum, with large discounts on a number of items. The event generated considerable revenue.

Activities

The annual dinner for donors took place on 22 November, with a visit to the exhibition *Made in Holland*. The turnout was overwhelming.

The midday lectures in the Golden Room on the second Tuesday of each month, given by speakers from the Mauritshuis and elsewhere, were very well attended, as always. The talk on *Made in Holland*

attracted so much interest that it was later repeated.

Society of Young Friends

As in previous years, the Society of Young Friends organised two very successful evening events in 2010. During the evening lecture in May, Koos de Wilt, art historian, journalist, and screenwriter, delved into Vermeer's influence on the current generation of performers and artists. This lecture was based on the documentary *Vensters op Vermeer: 10 korte verhalen* ('Windows on Vermeer: 10 Short Stories'), made by De Wilt in collaboration with Hans Pool.

The meeting on 17 November was devoted to the theme of collecting. Fusien Bijl de Vroe of the Rembrandt Society talked about the activities of this indispensable supporting foundation. Art historian Suzanna de Sitter then discussed the importance of interaction between museums and private collectors. The Young Friends were then given a guided tour of the exhibition by the chief curator. *Bondgenoten of tegenpolen* ('Allies or antitheses'), a collection of essays about cooperation between art collectors and Dutch museums, was presented to all the participants.

tussen kunstverzamelaars en Nederlandse musea, werd aan alle genodigden uitgereikt.

Organisatie

Het bestuur van het Gezelschap is uitgebreid met drie nieuwe leden en is als volgt samengesteld:

Mevrouw drs. C.J. Thompson-Sepmeijer Voorzitter

Mr. J.M. Hermans Penningmeester

Ir. D.W. Beekhuis Secretaris

Mevrouw drs. A. van der Vliet

Mr. J.E. Polet

Mevrouw ir. J.H.C. Hazewinkel

Stichting de Johan Maurits Compagnie

Ten einde het Mauritshuis nu en in de toekomst blijvend te kunnen laten functioneren als een actief museum, dat meegaat met zijn tijd, beantwoordt aan de wensen van de bezoekers – zowel leken als specialisten – en voldoet aan de museale eisen van de eenentwintigste eeuw, is een degelijke financiële basis noodzakelijk. Daartoe is in 2002 de Stichting de Johan Maurits Compagnie opgericht. De opbrengsten uit dit beleggingsfonds worden primair aangewend voor het steunen van het Mauritshuis

in het algemeen en voor de volgende doelen in het bijzonder:

- educatie
- informatie
- restauratie
- publicaties
- verbetering presentatie
- kleinere tentoonstellingen en presentaties.

Organisatie

Het bestuur is als volgt samengesteld:

J.T. van Marle Voorzitter

E.A. de Mol van Otterloo Penningmeester

Drs. A.A. van Dedem Secretaris

Mr. E.N. Heerema Lid

Er vonden drie bestuursvergaderingen plaats, op 12 maart, 10 juni en 4 november, waarvan één voltallig. Het aantal begunstigers van de Compagnie bleef ongewijzigd ten opzichte van 2009.

Activiteiten

Voor het jaarverslag van de compagnie over 2009 werd een nieuwe vormgeving ontwikkeld die de komende jaren gebruikt zal worden.

Organisation

The Board of the Society was expanded to include three new members. Its members as from 2010 are:

C.J. Thompson-Sepmeijer Chair

J.M. Hermans Treasurer

D.W. Beekhuis Secretary

Mrs A. van der Vliet

J.E. Polet

Mrs J.H.C. Hazewinkel

Johan Maurits Compagnie Foundation

A solid financial foundation is essential for the Mauritshuis to remain an active, fully operational museum that keeps up with new developments, fulfils the expectations of its visitors (both the general public and specialists) and meets twenty-first-century standards. It is for this reason that the Johan Maurits Compagnie Foundation was founded in 2002. The Compagnie's investment fund is used primarily to support the Mauritshuis in general and for the following purposes in particular:

- education
- information

- restoration
- publications
- improving presentation
- smaller-scale exhibitions and displays.

Organisation

In 2010, the members of the Board were:

J.T. van Marle Chair

E.A. de Mol van Otterloo Treasurer

A.A. van Dedem Secretary

E.N. Heerema Member

Three Board meetings were held, on 12 March, 10 June, and 4 November. At one of these meetings, all members were present. The number of benefactors of the Compagnie has remained unchanged since 2009.

Activities

For the Compagnie's annual report for 2009, a new design was developed that will remain in use in the coming years.

Two dinners were organised for the benefactors in the year under review, one on 10 June in connection with the three exhibitions running

In het verslagjaar werden twee diners georganiseerd voor de begunstigers. Op 10 juni rondom de drie op dat moment lopende tentoonstellingen en presentaties en op 4 november ter gelegenheid van *Made in Holland*.

Tevens werden de eerste voorbereidingen getroffen voor de tweejaarlijkse reis van de begunstigers van de compagnie, die in 2011 zal worden georganiseerd naar Boston. Aldaar zullen diverse privéverzamelingen worden bezocht, alsmede de tentoonstelling van de collectie van Eijk en Rose-Marie de Mol van Otterloo in het Peabody Essex Museum te Salem.

De compagnie leverde financiële ondersteuning aan de volgende projecten:

- restauratie en technisch onderzoek van Jan Steens Doktersbezoek
- nieuwe sokkel voor *Buste van Johan Maurits, graaf van Nassau-Siegen (1604-1679)*
- flat-bedscanner voor het restauratieatelier
- voorstel voor kinderprogramma Klokhuis
- vitrines voor Galerij Prins Willem V
- publieksfilms voor Galerij Prins Willem V

at that time, and the other on 4 November in conjunction with *Made in Holland*.

Initial preparations were also made for the biennial trip for the Compagnie's benefactors. The destination for 2011 is Boston, with planned visits to a variety of private collections and the exhibition of the Eijk and Rose-Marie de Mol van Otterloo collection at the Peabody Essex Museum in Salem.

The Compagnie provided support for the following activities:

- restoration and technical examination of Jan Steen's *Doctor's Visit*
- a new pedestal for *Bust of Johan Maurits, Count of Nassau-Siegen (1604-1679)*
- a flatbed scanner for the conservation studio
- a proposal for the children's show Klokhuis
- display cases for the Prince William V Gallery
- films for visitors to the Prince William V Gallery
- underwriting of *On Horseback! The World of Philips Wouwerman*
- the collection catalogue of genre pieces
- fresh weekly floral decorations in the Mauritshuis.

- garantiestelling voor *Te paard! De wereld van Philips Wouwerman*
- collectiecatalogus genrestukken
- wekelijks verse bloemdecoraties in het Mauritshuis.

In het verslagjaar werd besloten geld op te sparen met het oog op de uitbreiding en renovatie van het Mauritshuis, ter gelegenheid waarvan het museummeubilair zal moeten worden vervangen. Hierbij wordt gedacht aan nieuwe vitrines, schotten en zitgelegenheid.

American Friends of the Mauritshuis

De stichting American Friends of the Mauritshuis ondersteunt het Mauritshuis op diverse terreinen. Tot de belangrijkste behoort de uitreiking van beurzen aan Amerikaanse studenten die Nederlandse of Vlaamse kunst willen bestuderen in Nederland. De American Friends zijn actief sinds 1982.

Organisatie

Mevrouw M. Mosler Voorzitter
E. Detiger Penningmeester
Dr. O. Naumann Secretaris

In the year under review, the Compagnie elected to save money in view of the expansion and renovation of the Mauritshuis, which will involve the replacement of museum furnishings such as display cases, partitions, and seating.

American Friends of the Mauritshuis

The American Friends of the Mauritshuis Foundation supports the museum in diverse ways. Among the most important is its scholarship programme for American students who wish to study Dutch or Flemish art in the Netherlands. The American Friends have been active since 1982.

Organisation

Mrs M. Mosler Chair
Mr E. Detiger Treasurer
Dr O. Naumann Secretary
Mr N. Dekking Member
Dr W. Liedtke Member
Mrs R.-M. de Mol van Otterloo Member
Mrs T. Stack Member
Mr P. Sutton Member
Mrs S. Weatherbie Member

N. Dekking Lid
Dr. W. Liedtke Lid
Mevrouw R.-M. de Mol van Otterloo Lid
Mevrouw T. Stack Lid
P. Sutton Lid
Mevrouw S. Weatherbie Lid

Activiteiten

In het verslagjaar werden de plannen voltooid voor een nieuwe beurs, de Palitz-MIT Fellowship for the Study of Dutch Art. De selectie voor deze door Bernard G. Palitz mogelijk gemaakte beurs, die Fellows in staat stelt naar Nederland te reizen, wordt verzorgd door het Massachusetts Institute of Technology (MIT), Cambridge, Mass.

Verder werd de Otto Naumann/American Friends of the Mauritshuis Fellowship opgericht. Deze beurs ondersteunt Amerikaanse of Canadese studenten die onderzoek doen naar Nederlandse of Vlaamse kunst van de zestiende tot en met de achttiende eeuw.

Dankzij het American Friends Advanced Internship kon Lauren Bradley een stage van een half jaar vervullen in het restauratieatelier van het Mauritshuis.

Dankzij de steun van de American Friends is Jan Gossaerts *Madonna met kind* voorzien van een nieuwe lijst (zie p. 34).

Het bruikleen aan het Mauritshuis van het in 1999 aan de stichting geschonken landschap van Salomon van Ruysdael werd in het verslagjaar voortgezet. Naar aanleiding van de viering van de 80ste verjaardag van Matthijs de Clercq, de schenker van het schilderij (zie ook p. 73), werd de jarige met zijn gasten op zaterdag 12 juni in het museum ontvangen. Daar kregen zij een exclusieve rondleiding door de hoofdconservator.

De Stichting leverde traditiegetrouw een bijdrage aan de vertaalkosten van het Nederlands- en Engelse talige bulletin *Mauritshuis in focus* (zie ook p. 38).

In het verslagjaar is een speciaal e-nieuwsbulletin ontwikkeld dat periodiek wordt gestuurd.

Dutch Masters Foundation

Het Mauritshuis heeft met het Nederlands Dans-theater en het Koninklijk Concertgebouworkest de krachten gebundeld in een nieuwe vriendenvereniging in Engeland: de Dutch Masters Foundation. Deze vereniging is zowel in Nederland

Activities

In the year under review, plans were finalised for a new scholarship, the Palitz-MIT Fellowship for the Study of Dutch Art. The recipients of this fellowship for travel to the Netherlands, sponsored by Bernard G. Palitz, will be selected by the Massachusetts Institute of Technology (MIT), Cambridge, Mass.

The Otto Naumann/American Friends of the Mauritshuis Fellowship was also established this year. This scholarship is for American or Canadian students doing research on Dutch and Flemish art of the sixteenth to eighteenth centuries.

The American Friends Advanced Internship enabled Lauren Bradley to complete a half-year internship at the Mauritshuis conservation studio.

Jan Gossaert's *Madonna with Child* was provided with a new frame thanks to support from the American Friends (see p. 34).

The landscape by Salomon van Ruysdael donated to the American Friends in 1999 remained on loan to the Mauritshuis in the year under review. The donor of the painting, Matthijs de Clercq (see p. 73), and his guests celebrated his 80th

birthday at the museum on Saturday 12 June and were given an exclusive tour by the chief curator.

In accordance with tradition, the American Friends contributed to the translation costs of the Dutch and English-language bulletin *Mauritshuis in Focus* (see also p. 38).

In the year under review a special digital news bulletin was developed, which is issued periodically.

Dutch Masters Foundation

The Mauritshuis has joined forces with the Nederlands Dans Theater and the Royal Concertgebouw Orchestra to form a new association for friends in England: the Dutch Masters Foundation. This is a unique fundraising initiative, in the Netherlands and internationally: an exclusive network of benefactors with a special place in their hearts for Dutch art and culture. The three participating organisations will share the revenues equally, and the Mauritshuis will use its share for the expansion of the museum building. Bob van Dijk developed a logo for the foundation. The first event, held in London in December, was a great

als daarbuiten een unieke organisatie op het gebied van fondsenwerving en bestaat uit een exclusief netwerk van begunstigers die Nederlandse kunst en cultuur en warm hart toedragen. De drie deelnemende organisaties zullen in gelijke delen profiteren van de fondsenwerving. Het Mauritshuis zal deze fondsen inzetten voor de uitbreiding van het museumgebouw. Bob van Dijk ontwikkelde een beeldmerk voor de vereniging. In december werd met veel succes het eerste evenement georganiseerd in Londen. Meer informatie over het initiatief is te vinden op www.dutchmasters.org.uk en in de speciaal uitgegeven folder.

Bruikleenverkeer

In het verslagjaar zijn 30 schilderijen en 6 portretminiaturen in kortstondig bruikleen uitgeleend aan tentoonstellingen; ruim 180 schilderijen en 10 beelden uit de vaste verzameling zijn in langdurig bruikleen afgestaan aan musea en instellingen in binnen- en buitenland.

Uitgaande kortstondige bruiklenen

Het Vredesjaar 1609

Den Haag, Haags Historisch Museum

september 2009 – januari 2010

Frans Francken de Jonge, Paul Vredeman de Vries en een onbekende miniaturist, *Bal aan een Brussels hof*, inv. 244

Oranje in miniatuur: Vier eeuwen portretminiaturen van het Huis van Oranje

Apeldoorn, Paleis Het Loo Nationaal Museum

oktober 2009 – januari 2010

Richard Gibson (toegeschreven aan), *Portret van Mary II Stuart als kind*, inv. 994

Adriaen Hanneman (naar), *Portret van stadhouder Willem Frederik*, inv. 1024

success. More information about the initiative is available on www.dutchmasters.org.uk and in the Dutch Masters Foundation brochure.

Loans

In the year under review there were 30 outgoing short-term loans of paintings and 6 of portrait miniatures; more than 180 paintings and 10 sculptures from the permanent collection have been placed on long-term loan at museums and other institutions in the Netherlands and abroad.

Outgoing Short-Term Loans

1609: A Year of Peace

The Hague, Haags Historisch Museum

September 2009 – January 2010

Frans Francken the Younger, Paul Vredeman de Vries, and an unknown miniaturist, *Ballroom Scene at a Court in Brussels*, inv. no. 244

Orange in Miniature: Four Centuries of Portrait Miniatures of the House of Orange

Apeldoorn, Het Loo Palace National Museum

October 2009 – January 2010

Richard Gibson (attributed to), *Portrait of Mary II Stuart as a Child*, inv. no. 994

Adriaen Hanneman (after), *Portrait of Stadholder Willem Frederik*, inv. no. 1024

Robert Mussard, *Portret van Willem V als kind*, inv. 1011
 Robert Mussard, *Portret van Carolina Wilhelmina, zus van Willem V*, inv. 1012
 Christian Zincke, *Portret van Anna van Hannover*, inv. 1025
 Noordelijke Nederlanden, *Portret van Frederika Sophia Wilhelmina*, inv. 1026

Sint-Nicolaas op bezoek

Utrecht, Museum Catharijneconvent

oktober 2009–januari 2010

Adriaen Hanneman, *Maria I Stuart met een dienstbode*, inv. 429

Sculpture in Painting

Leeds, Henry Moore Institute

oktober 2009–januari 2010

Caesar van Everdingen, *Trompe-l'oeil met Venusbuste*, inv. 1088

Inganni ad Arte: Meraviglie del trompe-l'oeil dall'antichità al contemporaneo

Florence, Fondazione Palazzo Strozzi

oktober 2009–januari 2010

Jan Baptist Weenix, *Dode patrijs, hangend aan een spijker*, inv. 940

Kamers vol kunst in zeventiende-eeuws Antwerpen

Antwerpen, Rubenshuis

november 2009–februari 2010

Gonzales Coques, Wilhelm Schubert van Ehrenberg en anderen, *Interieur met figuren te midden van een schilderijenverzameling*, inv. 238

Anthony van Dyck, *Portret van Peeter Stevens*, inv. 239

Willem van Haecht, *Apelles schildert Campaspe*, inv. 266

Quentin Massys (en/of atelier), *Maria met kind*, inv. 842

David Teniers naar Domenico Fetti, *De blinde leidt de blinden*, inv. 1160

David Teniers naar Paris Bordone, *Venus en Cupido*, inv. 1161

Hendrick Avercamp (1585–1634): IJspret

Amsterdam, Rijksmuseum

november 2009–februari 2010

Washington, National Gallery of Art

maart–juli 2010

Hendrick Avercamp, *Ijsvermaak*, inv. 785

Judith Leyster: De eerste vrouw die meesterschilder werd

Haarlem, Frans Hals Museum

december 2009–mei 2010

Judith Leyster, *Man die een vrouw geld aanbiedt*, inv. 564

Robert Mussard, *Portrait of William V as a Child*, inv. no. 1011

Robert Mussard, *Portrait of Carolina Wilhelmina of Orange, Sister of William V*, inv. no. 1012

Christian Zincke, *Portrait of Anne of Hannover*, inv. no. 1025
 Northern Netherlands, *Portrait of Frederika Sophia Wilhelmina*, inv. no. 1026

Saint Nicholas Comes to Town

Utrecht, Museum Catharijneconvent

October 2009 – January 2010

Adriaen Hanneman, *Mary I Stuart with a Servant*, inv. no. 429

Sculpture in Painting

Leeds, Henry Moore Institute

October 2009 – January 2010

Caesar van Everdingen, *Trompe l'oeil with a Bust of Venus*, inv. no. 1088

Inganni ad Arte: Meraviglie del trompe-l'oeil dall'antichità al contemporaneo

Florence, Fondazione Palazzo Strozzi

October 2009 – January 2010

Jan Baptist Weenix, *Dead Partridge, Hanging on a Nail*, inv. no. 940

Room for Art in 17th-Century Antwerp

Antwerp, Rubenshuis

November 2009 – February 2010

Gonzales Coques, Wilhelm Schubert van Ehrenberg, and other artists, *Interior with Figures Before a Picture Collection*, inv. no. 238

Anthony van Dyck, *Portrait of Peeter Stevens*, inv. no. 239

Willem van Haecht, *Apelles Painting Campaspe*, inv. no. 266

Quentin Massys (and/or studio), *Mary with Child*,

inv. no. 842

David Teniers (after Domenico Fetti), *The Blind Leading the Blind*, inv. no. 1160

David Teniers (after Paris Bordone), *Venus and Cupid*,

inv. no. 1161

Hendrick Avercamp (1585–1634): The Little Ice Age

Amsterdam, Rijksmuseum

November 2009 – February 2010

Washington, National Gallery of Art

March – July 2010

Hendrick Avercamp, *On the Ice*, inv. no. 785

Judith Leyster: The First Woman to Become a Master Painter

Haarlem, Frans Hals Museum

December 2009 – May 2010

In the Presence of Things: Four Centuries of European Still-Life Painting

Lissabon, Museu Calouste Gulbenkian

februari–mei 2010

Willem van Aelst, *Bloemstillevan met horloge*, inv. 2

Abraham van Beyeren, *Pronkstillevan*, inv. 1056

Rubens & Van Dyck

Stockholm, Nationalmuseum

februari–mei 2010

Anthony van Dyck, *Portret van Quintin Symons*, inv. 242

Vrouwen rondom Huygens

Voorburg, Huygensmuseum Hofwijck

april–juni 2010

Jacob van Campen, *Dubbelportret van Constantijn Huygens en Suzanna van Baerle*, inv. 1089

Vier eeuwen Nederlandse tekenkunst uit de verzameling van Matthijs de Clercq

Haarlem, Teylers Museum

juni–september 2010

Salomon van Ruysdael, *Gezicht op Beverwijk vanaf het Wijkmeer*, inv. 1117 (in langdurig bruikleen van de American Friends of the

Mauritshuis, sinds 2000)

Schoonheid op maat: De erfenis van Palladio en Scamozzi in de Gouden Eeuw

Amsterdam, Koninklijk Paleis

juli–augustus 2010

Jacob van Campen, *Dubbelportret van Constantijn Huygens en Suzanna van Baerle*, inv. 1089

Gabriël Metsu 1629–1667

Dublin, National Gallery of Ireland

september–december 2010

Amsterdam, Rijksmuseum

december 2010–maart 2011

Gabriël Metsu, *Een jonge vrouw die muziek schrijft*, inv. 94

Der frühe Vermeer

Dresden, Staatliche Kunstsammlungen, Gemäldegalerie Alte Meister

september–november 2010

The Young Vermeer

Edinburgh, National Gallery of Scotland

december 2010–maart 2011

Johannes Vermeer, *Diana en haar nimfen*, inv. 406

Judith Leyster, *Man Offering Money to a Young Woman*, inv. no. 564

In the Presence of Things: Four Centuries of European Still-Life Painting

Lisbon, Museu Calouste Gulbenkian

February–May 2010

Willem van Aelst, *Flower Still Life with a Watch*, inv. no. 2

Abraham van Beyeren, *Banquet Still Life*, inv. no. 1056

Rubens & Van Dyck

Stockholm, Nationalmuseum

February–May 2010

Anthony van Dyck, *Portrait of Quintin Symons*, inv. no. 242

Women Around Huygens

Voorburg, Huygensmuseum Hofwijck

April–June 2010

Jacob van Campen, *Double Portrait of Constantijn Huygens and Suzanna van Baerle*, inv. no. 1089

From New York with Love: The Drawings Collection of Matthijs de Clercq

Haarlem, Teylers Museum

June–September 2010

Salomon van Ruysdael, *View of Beverwijk from the Wijkmeer*, inv. no. 1117 (on long-term loan from the American Friends of the Mauritshuis since 2000)

Perfection in Proportion: The Legacies of Palladio and Scamozzi in the Golden Age

Amsterdam, Royal Palace

July–August 2010

Jacob van Campen, *Double Portrait of Constantijn Huygens and Suzanna van Baerle*, inv. no. 1089

Gabriël Metsu (1629–1667)

Dublin, National Gallery of Ireland

September–December 2010

Amsterdam, Rijksmuseum

December 2010–March 2011

Gabriël Metsu, *A Young Woman Composing Music*, inv. no. 94

Der frühe Vermeer

Dresden, Staatliche Kunstsammlungen, Gemäldegalerie Alte Meister

September–November 2010

The Young Vermeer

Edinburgh, National Gallery of Scotland

December 2010–March 2011

Johannes Vermeer, *Diana and Her Nymphs*, inv. no. 406

Willem de Rooij: Intolerance

Berlijn, Neue Nationalgalerie

september 2010–januari 2011

Melchior d'Hondecoeter, *De raaf wordt beroofd van de veren waarmee hij zich had getooid*, inv. 59**The World of Lucas Cranach**

Brussel, Bozar Paleis voor Schone Kunsten

oktober 2010–januari 2011

Lucas Cranach de Jonge, *Portret van een man met een rode baard*, inv. 890**Van Eyck tot Dürer**

Brugge, Groeningemuseum

oktober 2010–januari 2011

Dirk Bouts (omgeving van), *De opstanding van Christus*, inv. 762Hans Memling, *Portret van een man uit de familie Lespinette*, inv. 595Michel Sittow, *Portret van een man*, inv. 832**Jan Gossaert's Renaissance**

New York, The Metropolitan Museum of Art

oktober 2010–januari 2011

Jan Gossaert, *Madonna met kind*, inv. 830Jan Gossaert (toegeschreven aan), *Portret van Floris van Egmond*, inv. 841**Lust und Laster: Die sieben Todsünden von Dürer bis Nauman**
Bern, Kunstmuseum

oktober 2010–februari 2011

Gerrit van Honthorst, *Oude vrouw met munt (Avaritia)*, bruikleen particulier**Hans Holbein d. Ä.: Die Graue Passion in ihrer Zeit**
Stuttgart, Staatsgalerie

november 2010–maart 2011

Aert van den Bossche (toegeschreven aan), *Augustinus offert aan een afgod van de Manicheeërs (?)*, inv. 844**Eten en drinken in de Gouden Eeuw**

Hoorn, Westfries Museum

december 2010–maart 2011

Abraham van Beyeren, *Pronkstillevens*, inv. 1056**Objecten geleend voor tentoonstellingen en presentaties**Voor *Te paard!* werden 30 schilderijen en 10 tekeningen**Willem de Rooij: Intolerance**

Berlin, Neue Nationalgalerie

September 2010 – January 2011

Melchior d'Hondecoeter, *The Raven Robbed of the Feathers He Wore to Adorn Himself*, inv. no. 59**The World of Lucas Cranach**

Brussels, Bozar Centre for Fine Arts

October 2010 – January 2011

Lucas Cranach the Younger, *Portrait of a Man with a Red Beard*, inv. no. 890**Van Eyck to Dürer**

Bruges, Groeningemuseum

October 2010 – January 2011

Dirk Bouts (circle of), *The Resurrection of Christ*, inv. no. 762Hans Memling, *Portrait of a Man from the Lespinette Family*, inv. no. 595Michel Sittow, *Portrait of a Man*, inv. no. 832**Jan Gossaert's Renaissance**

New York, The Metropolitan Museum of Art

October 2010 – January 2011

Jan Gossaert, *Madonna and Child*, inv. no. 830Jan Gossaert (attributed to), *Portrait of Floris van Egmond*, inv. no. 841**Lust und Laster: Die sieben Todsünden von Dürer bis Nauman**

Bern, Kunstmuseum

October 2010 – February 2011

Gerrit van Honthorst, *Old Woman Examining a Coin (Avarice)*, on loan from a private collection**Hans Holbein d. Ä.: Die Graue Passion in ihrer Zeit**

Stuttgart, Staatsgalerie

November 2010 – March 2011

Aert van den Bossche (attributed to), *Augustine Sacrificing to an Idol of the Manicheans (?)*, inv. no. 844**Food and Drink in the Golden Age**

Hoorn, Westfries Museum

December 2010 – March 2011

Abraham van Beyeren, *Banquet Still Life*, inv. no. 1056

in bruikleen ontvangen van binnen- en buitenlandse musea en particulieren (zie *Philips Wouwerman 1619–1668*, Kassel-Den Haag-Zwolle 2009).

Voor *De hele familie Craeyvanger* werden 10 schilderijen in bruikleen ontvangen van een Amerikaanse particuliere verzameling (zie *Mauritshuis in focus* 23 (2010), nr. 1, pp. 24–25).

Voor *Kamers vol kunst* werden 10 schilderijen, 1 tekening, 1 gravure, 1 beeld en 2 boeken in bruikleen ontvangen van binnen- en buitenlandse musea en particulieren (zie *Kamers vol kunst in zeventiende-eeuws Antwerpen*, Antwerpen-Den Haag-Zwolle 2009).

Voor *De jonge Vermeer* werden 2 schilderijen in bruikleen ontvangen van buitenlandse musea (zie *De jonge Vermeer*, Den Haag-Zwolle 2010).

Voor *Made in Holland* werden 44 schilderijen en 1 boek in bruikleen ontvangen van een Amerikaanse particuliere verzameling (zie *Made in Holland*, Den Haag-Zwolle 2010).

In langdurig bruikleen ontvangen schilderijen

Particuliere verzamelingen

Gerard ter Borch, *Portret van Caspar van Kinschot*, inv. 1050 (sinds 1975)

Adriaen Coorte, *Stilleven met asperges en fruit* (sinds 2010)
Pieter Saenredam, *Het schip van de Utrechtse Buurkerk, gezien van noord naar zuid* (sinds 2004)

Jan Steen, *Mozes en de kroon van de farao* (sinds 2008, aangekocht in 2011)

Michael Sweerts, *Een jonge dienstmeid* (sinds 2000)

Cornelis Vroom, *Rivierlandschap gezien door bomen*, inv. 1156 (sinds 2007)

In duurzaam bruikleen van de Stichting Vrienden van het Mauritshuis

Jan Asselijn, *Gefantaseerd Italiaans landschap*, inv. 950 (sinds 1962)

Balthasar van der Ast, *Bloemen in een Wan-Li vaas en schelpen*, inv. 1108 (sinds 1996)

Jan de Bray, *De aanbidding der herders*, inv. 1110 (sinds 1997)

Jacob van Campen, *Dubbelportret van Constantijn Huygens en Suzanna van Baerle*, inv. 1089 (sinds 1992)

Albert Eckhout (toegeschreven aan), *Twee Braziliaanse schildpadden*, inv. 957 (sinds 1963)

Martinus Josephus Geeraerts (trant van), *Spelende putti*, inv. 1119 (sinds 2000)

Arent de Gelder, *Het loflied van Simeon*, inv. 1047 (sinds 1987)

Jan Davidsz de Heem, *Vaas met bloemen*, inv. 1099 (sinds 1993)

Jan van Huysum, *Arcadisch landschap met borstbeeld van Flora*, inv. 1113 (sinds 1997)

Objects Received on Loan for Exhibitions and Displays

For *On Horseback!*, 30 paintings and 10 drawings were received on loan from museums and private collections in the Netherlands and abroad (see *Philips Wouwerman 1619–1668*, Kassel-The Hague-Zwolle 2010).

For *The Craeyvanger Family*, 10 paintings were received on loan from an American private collection (see *Mauritshuis in Focus* 23 (2010), no. 1, pp. 24–25).

For *Room for Art*, 10 paintings, 1 drawing, 1 engraving, 1 sculpture, and 2 books were received on loan from museums and private collections in the Netherlands and abroad (see *Room for Art in 17th-Century Antwerp*, Antwerp-The Hague-Zwolle 2009).

For *The Young Vermeer*, 2 paintings were received on loan from museums abroad (see *The Young Vermeer*, The Hague-Zwolle 2010).

For *Made in Holland*, 44 paintings and 1 book were received on loan from an American private collection (see *Made in Holland*, The Hague-Zwolle 2010).

Paintings Received on Long-Term Loan

Private Collections

Gerard ter Borch, *Portrait of Caspar van Kinschot*, inv. no. 1050 (since 1975)

Adriaen Coorte, *Still Life with Asparagus and Fruit* (since 2010)

Pieter Saenredam, *The Nave of the Utrecht Buurkerk, Seen from North to South* (since 2004)

Jan Steen, *Moses and the Crown of the Pharaoh* (since 2008, purchased in 2011)

Michael Sweerts, *A Young Maidservant* (since 2000)

Cornelis Vroom, *River Landscape Seen through Trees*, inv. no. 1156 (since 2007)

On Long-Term Loan from the Friends of the Mauritshuis Foundation

Jan Asselijn, *Imaginary Italian Landscape*, inv. no. 950 (since 1962)

Balthasar van der Ast, *Flowers in a Wan-Li Vase, with Shells*, inv. no. 1108 (since 1996)

Jan de Bray, *The Adoration of the Shepherds*, inv. no. 1110 (since 1997)

Jacob van Campen, *Double Portrait of Constantijn Huygens and Suzanna van Baerle*, inv. no. 1089 (since 1992)

Albert Eckhout (attributed to), *Two Brazilian Tortoises*, inv. no. 957 (since 1963)

Martinus Josephus Geeraerts (manner of), *Putti at Play*, inv. no. 1119 (since 2000)

Arent de Gelder, *Simeon's Song of Praise*, inv. no. 1047 (since 1987)

Jan Davidsz de Heem, *Vase with Flowers*, inv. no. 1099 (since 1993)

Jan van Huysum, *Arcadian Landscape with a Bust of Flora*, inv. no. 1113 (since 1997)

Jan van Huysum, *Arcadisch landschap met de genezing van een verlamde door Petrus en Johannes*, inv. 1114 (sinds 1997)

Pieter Post, *Duinlandschap met hoischelf*, inv. 970 (sinds 1975)

Salomon van Ruysdael, *Rivieroever met geboomte*, inv. 941 (sinds 1960)

Johannes Thopas, *Portret van een overleden meisje, waarschijnlijk Catharina Margaretha van Valkenburg*, inv. 1159 (sinds 2008)

Cornelis Troost, *Allegorie op de oorlog met Frankrijk in 1747*, inv. 1034 (sinds 1980)

Jan Baptist Weenix, *Dode patrijs, hangend aan een spijker*, inv. 940 (sinds 1960)

Naast deze schilderijen heeft het museum ook diverse meubelen en een brief van Johan Maurits van Nassau-Siegen aan Constantijn Huygens (inv. 1130) in duurzaam bruikleen.

In bruikleen van de American Friends of the Mauritshuis

Salomon van Ruysdael, *Gezicht op Beverwijk vanaf het Wijkmeer*, inv. 1117 (sinds 2000)

Schilderijen en objecten overgedragen door Instituut Collectie Nederland (vanaf 2011: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Claes Berchem, *Allegorie op de zomer*, inv. 1091 (NK 2732)

Karel du Jardin, *Italianiserend landschap met vee*, inv. 1095 (NK 2933)

Gijsbrecht Leytens, *Winterlandschap met sprokkelaars*, inv. 1162 (NK 1882)

Frans van Mieris de Oude, *Man in oosterse kledij*, inv. 1163 (NK 1587)

Hendrick Pot, *Portret van Jean Fontaine*, inv. 1075 (C 1823)

Hendrick Pot, *Portret van Anna Hooftman*, inv. 1076 (C 1824)

Salomon van Ruysdael, *Rivierlandschap met zeilboten en een trekschuit*, inv. 1115 (NK 1678)

Pieter van Santvoort, *Duinlandschap met een landweg*, inv. 1096 (NK 2650)

Jan Steen, *De waarzegster*, inv. 1111 (NK 2727)

Moyses van Wtenbrouck, *Landschap met Salmacis en Hermaphroditus*, inv. 1097 (NK 2532)

Tegelkachel, inv. 1164 (AA 498)

Schilderijen kijker, inv. 1165 (AB 3128)

Drie glazen kroonluchters, inv. KN 38-40 (R 5712 A-C)

Jan van Huysum, *Arcadian Landscape with the Healing of the Lame Man by Saints Peter and John*, inv. no. 1114 (since 1997)

Pieter Post, *Dune Landscape with Haystack*, inv. no. 970 (since 1975)

Salomon van Ruysdael, *River Bank with Old Trees*, inv. no. 941 (since 1960)

Johannes Thopas, *Portrait of a Deceased Girl, Probably Catharina Margaretha van Valkenburg*, inv. no. 1159 (since 2008)

Cornelis Troost, *Allegory on the War with France in 1747*, inv. no. 1034 (since 1980)

Jan Baptist Weenix, *Dead Partridge, Hanging on a Nail*, inv. no. 940 (since 1960)

Along with these paintings, the museum also has assorted furniture and a letter from Johan Maurits van Nassau-Siegen to Constantijn Huygens (inv. no. 1130) on long-term loan.

On Loan from the American Friends of the Mauritshuis

Salomon van Ruysdael, *View of Beverwijk from the Wijkmeer*, inv. no. 1117 (since 2000)

Paintings and Objects Provided by the Netherlands Institute for Cultural Heritage (since 2011: Netherlands Cultural Heritage Agency)

Claes Berchem, *Allegory of Summer*, inv. no. 1091 (NK 2732)

Karel du Jardin, *Italianate Landscape with Cattle*, inv. no. 1095 (NK 2933)

Gijsbrecht Leytens, *Winter Scene*, inv. no. 1162 (NK 1882)

Frans van Mieris the Elder, *Man in Oriental Dress*, inv. no. 1163 (NK 1587)

Hendrick Pot, *Portrait of Jean Fontaine*, inv. no. 1075 (C 1823)

Hendrick Pot, *Portrait of Anna Hooftman*, inv. no. 1076 (C 1824)

Salomon van Ruysdael, *River Landscape with Sailing Boats and a Horse-Drawn Barge*, inv. no. 1115 (NK 1678)

Pieter van Santvoort, *Dune Landscape with a Country Road*, inv. no. 1096 (NK 2650)

Jan Steen, *The Fortune Teller*, inv. no. 1111 (NK 2727)

Moyses van Wtenbrouck, *Landscape with Salmacis and Hermaphroditus*, inv. no. 1097 (NK 2532)

Tile stove, inv. no. 1164 (AA 498)

Viewer for paintings, inv. no. 1165 (AB 3128)

Three glass chandeliers, inv. no. KN 38-40 (R 5712 A-C)

Loans Returned by the Mauritshuis

Gerrit van Honthorst, *Old Woman Examining a Coin* (on loan from a private collection since 2006)

Beëindigde bruiklenen

Gerrit van Honthorst, *Oude vrouw die een munt bestudeert*

(bruikleen particulier sinds 2006)

Pieter de Hooch, *Man en vrouw in interieur* (bruikleen particulier sinds 1999)

Emanuel de Witte, *Interieur van de Oude Kerk te Amsterdam tijdens een dienst* (bruikleen particulier sinds 2000)

Retour ontvangen langdurige bruiklenen

Rijksmuseum, Amsterdam (in verband met de sluiting van het hoofdgebouw ondergebracht in Enschede, Rijksmuseum Twenthe)

Philips van Dijk, *De luitspeelster*, inv. 28

Museum Het Prinsenhof, Delft

Willem Duyster, *Een officier*, inv. 408

Michiel van Mierevelt, *Portret van Louise de Coligny*, inv. 97

Michiel van Mierevelt, *Portret van Philips Willem*, inv. 98

Isack van Ostade, *Ijsvermaak*, inv. 864

Adam Pijnacker, *Berglandschap met waterval*, inv. 132

Pieter Post, *Ruitergevecht*, inv. 765

Pieter Post, *Aanval op een legertroups*, inv. 766

Naar Abraham Ragoueneau, *Portret van Willem III*, inv. 498

Jan van Ravesteyn, *Portret van Catharina Belgica*, inv. 119

Jacob Seisenegger, *Portret van Anna van Oostenrijk*, inv. 270

Jacob Seisenegger, *Portret van Maximiliaan van Oostenrijk*,

inv. 271

Jan Steen, *'Zo de ouden zongen, zo piepen de jongen'*, inv. 169

David Teniers de Jonge, *Boerenherberg*, inv. 848

Noordbrabants Museum, Den Bosch

Gonzales Coques, Wilhelm Schubert van Ehrenberg en anderen, *Interieur met figuren te midden van een schilderijenverzameling*, inv. 238

Frans Francken de Jonge, Hans Vredeman de Vries en een onbekende miniaturist, *Bal aan een Brussels hof*, inv. 244

Peter Paul Rubens, *Portret van Michael Ophovius*, inv. 252

Jacob Savery, *Sint-Sebastiaanskermis*, inv. 156

Bonnefantenmuseum, Maastricht

Hans Rottenhammer, *De ontmoeting van David en Abigail*, inv. 281

Paul de Vos en Jan Wildens, *Hertenjacht*, inv. 259

Frans Sniijders, *Stilleven met een jager*, inv. 258

Fondation Custodia, Parijs

Melchior d'Hondecoeter, *De raaf wordt beroofd van de veren waarmee hij zich had getooid*, inv. 59

Pieter de Hooch, *Man and Woman in Interior* (on loan from a private collection since 1999)

Emanuel de Witte, *Interior of the Oude Kerk, Amsterdam, During a Service* (on loan from a private collection since 2000)

Long-Term Loans Returned to the Mauritshuis

Rijksmuseum, Amsterdam (given on loan to the Rijksmuseum Twenthe, Enschede, in connection with the closure of the main building)

Philips van Dijk, *Woman Playing the Lute*, inv. no. 28

Museum Het Prinsenhof, Delft

Willem Duyster, *An Officer*, inv. no. 408

Michiel van Mierevelt, *Portrait of Louise de Coligny*, inv. no. 97

Michiel van Mierevelt, *Portrait of Philips Willem*, inv. no. 98

Isack van Ostade, *On the Ice*, inv. no. 864

Adam Pijnacker, *Mountainous Landscape with Waterfall*, inv. no. 132

Pieter Post, *Cavalry Engagement*, inv. no. 765

Pieter Post, *Attack on an Army Train*, inv. no. 766

Abraham Ragoueneau (after), *Portrait of Willem III*, inv. no. 498

Jan van Ravesteyn, *Portrait of Catharina Belgica*, inv. no. 119

Jacob Seisenegger, *Portrait of Anna of Austria*, inv. no. 270

Jacob Seisenegger, *Portrait of Maximilian of Austria*, inv. no. 271

Jan Steen, *'As the Old Sing, so Twitter the Young'*, inv. no. 169

David Teniers the Younger, *Country Inn*, inv. no. 848

Noordbrabants Museum, Den Bosch

Gonzales Coques, Wilhelm Schubert van Ehrenberg, and other artists, *Interior with Figures Before a Picture Collection*, inv. no. 238

Frans Francken the Younger, Paul Vredeman de Vries, and an unknown miniaturist, *Ballroom scene at a Court in Brussels*, inv. no. 244

Peter Paul Rubens, *Portrait of Michael Ophovius*, inv. no. 252

Jacob Savery, *The St Sebastian's Day Fair*, inv. no. 156

Bonnefantenmuseum, Maastricht

Hans Rottenhammer, *The Encounter of David and Abigail*, inv. no. 281

Paul de Vos and Jan Wildens, *Deer Hunt*, inv. no. 259

Frans Sniijders, *Still Life with Huntsman*, inv. no. 258

Fondation Custodia, Paris

Melchior d'Hondecoeter, *The Raven Robbed of the Feathers He Wore to Adorn Himself*, inv. no. 59

Verkort financieel verslag

Balans per 31 december 2010 en per 31 december 2009

Bedragen in duizenden euro's

Activa	per 31 december 2010	per 31 december 2009
Immateriële vaste activa		
1 Activa in ontwikkeling	-	-
Materiële vaste activa		
1 Gebouwen		
2 Collectie		
3 Inventarisgoederen	437	378
Totaal vaste activa	437	378
Vlottende activa		
1 Voorraden		
- Catalogi	50	40
- Onderhanden werk	-	-
	50	40
2 Vorderingen		
- Debiteuren	598	428
- Overige vorderingen en Overlopende activa	903	1.098
- Vordering 'achterstallige afschrijvingen OCW'	46	66
	1.547	1.592
3 Effecten	223	214
4 Liquide middelen	14.548	11.921
Totaal vlottende activa	16.368	13.767
Totaal activa	16.805	14.145

Summary Financial Report

Balance Sheet as at 31 December 2010 and as at 31 December 2009

Figures expressed in thousands of euros

Assets	31 December 2010	31 December 2009
Intangible Fixed Assets		
1 Assets in Development	-	-
Tangible Fixed Assets		
1 Real Property		
2 Collection		
3 Equipment	437	378
Total Fixed Assets	437	378
Current Assets		
1 Stock		
- Catalogues	50	40
- Work in Progress	-	-
	50	40
2 Accounts Receivable		
- Debtors	598	428
- Other Receivables and Accrued Income	903	1,098
- Receivable: 'Ministry Make-up Deductions'	46	66
	1,547	1,592
3 Securities	223	214
4 Liquid Assets	14,548	11,921
Total Current Assets	16,368	13,767
Total Assets	16,805	14,145

Passiva

	per 31 december 2010	per 31 december 2009
Eigen vermogen		
1 Algemene reserve	3.406	3.248
2 Bestemmingsreserves		
– Vervangingsreserve bedrijfsinstallaties	187	196
– Reserve ‘achterstallige afschrijvingen’	46	66
– Overige bestemmingsreserves	524	524
3 Vastgelegd vermogen		
– Bestemmingsfonds BankGiro Loterij	2.769	2.665
– Bestemmingsfonds OCW	1.946	1.937
– Activa doelstelling	194	198
– Activa bedrijfsvoering	289	217
Totaal eigen vermogen	9.361	9.051
Aankoopfonds	5.292	3.599
Voorzieningen		
1 Voorziening overgangsregeling prepensioen	279	270
2 Overige voorzieningen	64	81
Totaal voorzieningen	343	351
Schulden op lange termijn		
1 Kredietinstellingen	–	–
2 Overige langlopende schulden	–	–
Schulden op korte termijn		
1 Kredietinstellingen	–	–
2 Crediteuren	772	422
3 Overige schulden en overlopende passiva	1.037	722
Totaal schulden	1.809	1.144
Totaal passiva	16.805	14.145

Liabilities

	31 December 2010	31 December 2009
Own Capital		
1 General Reserve	3,406	3,248
2 Special Reserves		
– Replacement Reserve for Technical Facilities	187	196
– Reserve for ‘Make-up Deductions’	46	66
– Other Special Reserves	524	524
3 Tied-up Capital		
– Special BankGiro Lottery Fund	2,769	2,665
– Special Ministry Fund	1,946	1,937
– For Museum’s Objectives	194	198
– For Operations	289	217
Total Own Capital	9,361	9,051
Fund for Purchases	5,292	3,599
Provisions		
1 Transitional Pre-pension Provision	279	270
2 Other Provisions	64	81
Total Provisions	343	351
Long-Term Debt		
1 Credit Institutions	–	–
2 Other Long-Term Debts	–	–
Current Debt		
1 Credit Institutions	–	–
2 Creditors	772	422
3 Other Debts and Accrued Liabilities	1,037	722
Total Debt	1,809	1,144
Total Liabilities	16,805	14,145

Staat van baten en lasten 2010 en 2009

Bedragen in duizenden euro's

Baten	2010	2009
Subsidie	4.790	4.903
Entreegelden	1.774	1.524
Sponsorgelden	591	317
Schenkeningen	1.906	4.294
Opbrengst verkopen	53	53
Doorberekende kosten	84	93
Overige opbrengsten	69	95
Totaal baten	9.267	11.279
Lasten		
Personeelskosten		
Salariskosten	2.636	2.442
Inhuur derden	466	337
Opleidingskosten	18	29
Overige personeelskosten	148	33
Totaal personeelskosten	3.268	2.841
Afschrijvingen		
Inventaris bedrijfsvoering	98	81
Muscale inventaris	39	38
Totaal afschrijvingen	137	119
Overige lasten		
Huisvestingskosten	1.539	1.760
Organisatiekosten	1.496	819
Activiteitskosten	1.089	629
Totaal overige kosten	4.124	3.208
Totaal lasten	7.529	6.168

Statement of Income and Expenditure for 2010 and 2009

Figures expressed in thousands of euros

Income	2010	2009
Grant	4,790	4,903
Admission Fees	1,774	1,524
Sponsorship	591	317
Gifts	1,906	4,294
Sale Revenues	53	53
Passed-on Costs	84	93
Other Revenue	69	95
Total Income	9,267	11,279
Expenditure		
Staff Expenditure		
Regular Staff	2,636	2,442
Temporary Staff	466	337
Training Costs	18	29
Other Staff Expenditure	148	33
Total Staff Expenditure	3,268	2,841
Depreciation		
Operational Equipment	98	81
Museum Inventory	39	38
Total Depreciation	137	119
Other Expenditure		
Premises Costs	1,539	1,760
Organisational Costs	1,496	819
Activity Costs	1,089	629
Total Other Expenditure	4,124	3,208
Total Expenditure	7,529	6,168

Baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering

	2010	2009
Totaal baten	9.267	11.279
Totaal lasten	7.529	6.168
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	1.738	5.111
Financiële baten en lasten		
Rentebaten	251	376
Rentelasten	-	-
Effecten	- 14	- 56
Totaal financiële baten en lasten	265	432
Mutatie aankoopfonds	- 1.693	- 1.687
Exploitatieresultaat	310	3.856

Income and Expenditure from Ordinary Operations

	2010	2009
Total Income	9,267	11,279
Total Expenditure	7,529	6,168
Balance from Ordinary Operations	1,738	5,111
Financial Income and Expenditure		
Interest Income	251	376
Interest Charges	-	-
Securities	- 14	- 56
Total Financial Income and Expenditure	265	432
Change in Reserve Fund for Purchases	- 1,693	- 1,687
Net Operating Result	310	3,856

Toelichting behorende bij de balans van 31 december 2010

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende instellingen en de regelgeving van het Ministerie van OCW.

Vaste activa zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Voorraden handelsgoederen worden gewaardeerd tegen de laatst betaalde inkoopprijs of lagere marktwaarde. Effecten worden gewaardeerd tegen marktwaarde waarbij de effectenportefeuille als één geheel wordt beschouwd. Pensioenvoorzieningen zijn gewaardeerd tegen contante waarde. De overige posten zijn gewaardeerd tegen nominale waarde eventueel onder aftrek van een voorziening voor verliezen.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Het resultaat op een project wordt verantwoord volgens de 'percentage-of-completion' methode. Voor verliezen op projecten worden, op het moment dat deze bekend zijn, voorzieningen getroffen.

Bedragen zijn afgerond op duizenden euro's.

Activa

Materiële vaste activa

1 & 2 Gebouwen en Collectie De posten Gebouwen en Collectie zijn niet op de balans gewaardeerd. Het Mauritshuis en de Galerij Prins Willem V zijn eigendom van het Rijk. Ook de collectie is voor het grootste deel rijkseigendom. Een deel van de collectie is – onder andere van de Stichting Vrienden van het Mauritshuis – in duurzaam bruikleen verkregen.

3 Inventarisgoederen In 2010 is voor € 225.000 geïnvesteerd. Aanschaffingen boven € 1.000 worden als investeringen op de balans geactiveerd.

De waarde van Materiële vaste activa die wordt aangewend in het kader van de museumdoelstelling is € 194.000 op 31 december. De waarde van Materiële vaste activa die wordt aangewend in het kader van de bedrijfsvoering is € 289.000.

Vlottende activa

1 Voorraden Catalogi De huidige administratieve voorraad wordt gevormd door diverse tentoonstellingscatalogi zoals Philips Wouwerman, Kamers vol kunst in 17e eeuws Antwerpen en Made in Holland

Notes Accompanying the Balance Sheet of 31 December 2009

Accounting Principles

The presentation of data in the annual accounts is based on the Accounting Standards for Fund-raising Institutions and further rules issued by the Ministry of Education, Culture and Science.

Fixed assets are valued at historical cost less cumulative depreciation. The stock of merchandise is valued at the latest purchase price or, if lower, the market value. Securities are valued at market value, with the entire securities portfolio considered as a whole. Pension provisions are valued at present value. The other items are valued at nominal value, with the deduction of a provision for losses in some cases.

Income and expenditure are attributed to the year to which they relate. Profit or loss from projects is accounted for using the percentage-of-completion method. Provision is made for losses on projects at such time as those losses become known.

Figures are rounded to the nearest thousand euros.

Assets

Tangible Fixed Assets

1 & 2 Real property and Collection These two Tangible Fixed Assets have not been assigned a value on the balance sheet. The Mauritshuis and Prince William V Gallery are the property of the State. The collection too is largely State property. Part of the collection is on long-term loan to the museum from the Friends of the Mauritshuis Foundation and other parties.

3 Equipment In 2010 investments of € 225,000 were made. Purchases costing € 1,000 or more are entered as investments on the balance sheet.

The value of the tangible fixed assets used in connection with the museum objectives is € 194,000 as at 31 December. The value of the tangible fixed assets used for operations is € 289,000.

Current Assets

1 Stock Catalogues The stock currently on record consists of various exhibition catalogues such as Philips Wouwerman and Room for Art in 17th-Century Antwerp, and special publications such as the In the Mauritshuis series, and A Princely Collection. The total

en speciale uitgaven zoals de serie in het Mauritshuis en Een vorstelijke verzameling. De totale waarde van de voorraden is € 50.000.

De voorraden catalogi worden volledig aangewend in het kader van de museumdoelstelling.

2 Vorderingen Debiteuren en overlopende activa

Een groot deel hiervan bestaat uit vorderingen in verband met de aankoopbedragen van de BankGiro Loterij voor een bedrag van € 511.000, dit bedrag heeft betrekking op het 3de en 4de kwartaal en wordt in 2011 ontvangen. De rente over 2010 wordt begin januari 2011 ontvangen en is onder de overige vorderingen verantwoord.

2 Vorderingen Vordering 'achterstallige afschrijving' OCW

De vordering op het Ministerie van OCW is in 2010 verlaagd met € 20.000. Dit bedrag is begrepen in de jaarlijkse bijdrage van het Ministerie van OCW en is tevens in mindering gebracht op de Reserve 'Achterstallige afschrijvingen' (zie Eigen Vermogen).

3 Effecten In 2010 is de waarde van de aandelen toegenomen. Hierdoor is per 31 december 2010 de waarde gestegen naar € 223.000, een ongerealiseerde winst van € 9.000.

4 Liquide middelen De saldi op balansdatum van de buitenlandse valutarekeningen zijn opgenomen tegen de op dat moment geldende wisselkoers.

Passiva

Eigen vermogen

Het Eigen Vermogen van het Mauritshuis bedroeg op 31 december 2010 € 9.361.000.

Dit is een stijging t.o.v. 2009 van € 310.000 en komt voornamelijk door ontvangen bedragen voor het Bouwproject Mauritshuis bouwt aan de toekomst.

Het Bestemmingsfonds OCW bestaat uit niet besteed subsidiegeld.

Het resultaat is als volgt verdeeld:

value of the stock of catalogues is € 50,000. The stock of catalogues is used entirely in connection with the museum's objectives.

2 Accounts Receivable Debtors and Accrued Income The item consists in large part of receivables in connection with purchase funding from the BankGiro Lottery (€ 511,000), which relates to the third and fourth quarters and will be received in 2011. The interest for 2010 will be received in January 2011 and is reported under the heading of Other Receivables.

2 Accounts Receivable 'Ministry make-up deductions' This receivable from the Ministry of Education, Culture and Science was reduced by € 20,000 in 2010. The amount is included in the annual contribution from the Ministry and has also been deducted from the reserve for Ministry make-up deductions (under Own Capital).

3 Securities In 2010 the value of the shares increased slightly. As a result, by 31 December 2010, the value had risen to € 223,000, an unrealized gain of € 9,000.

4 Liquid Assets The balances on the foreign currency accounts as at the balance sheet date have

been calculated on the basis of the exchange rate for that date.

Liabilities

Own Capital

The Mauritshuis' own capital was € 9,361,000 on 31 December 2010. This is an increase of € 310,000 on 2009, which is due primarily to contributions to the Mauritshuis construction project, Mauritshuis Building for the Future. The Ministry of Education, Culture and Science special fund comprises unspent grant monies.

The result is distributed as follows:

Resultaat 2010*

Bedragen in euro's

309.500

Bestemmingsreserves

Ten laste van Activa voor de doelstelling	- 4.200
Ten gunste van Activa voor de bedrijfsvoering	72.000
Ten laste van Vervangingsreserve bedrijfsinstallaties*	- 8.900
Ten laste van Reserve Inhaalafschrijvingen*	- 20.400

Totaal dotatie/onttrekkingen Bestemmingsreserves

- 38.500

271.000

Vastgelegd vermogen

Ten gunste van Bestemmingsfonds Bouwproject Mauritshuis*	53.800
Ten gunste van Bestemmingsfonds Bouwproject Mauritshuis particulieren	50.000
Ten gunste van Bestemmingsfonds OCW betreffende niet bestede subsidies voor ¹ :	
- Veiligheid*	- 181.900
- Bouwproject Mauritshuis*	109.700
- Galerij Prins Willem V*	- 149.600

Totaal dotatie Vastgelegd vermogen

118.000

Resultaat na dotaties/onttrekkingen

389.000

Dotatie Bestemmingsfonds OCW

- 230.900

Ten gunste van de Algemene Reserve

158.100**

* Over deze bedragen wordt de berekening van het Bestemmingsfonds OCW gemaakt.

** Afrondingsverschil 2009 € 200.

1 Deze bedragen hebben betrekking op subsidiegelden die het Mauritshuis apart op het bestemmingsfonds OCW boekt, teneinde deze gelden in een later stadium voor de benoemde doelstellingen aan te wenden.

Results 2010*

Figures expressed in euros

309,500

Special Reserves

From Assets for Museum Objectives	- 4,200
To Assets for Museum Operations	72,000
From the Replacement Reserve for Technical Facilities*	- 8,900
From the Reserve for Make-up Deductions*	- 20,400

Total Transfer to Special Reserves

- 38,500

271,000

Tied-up Capital

To Special Fund for the Mauritshuis Building Project*	53,800
To Special Fund for the Mauritshuis Building Project (private individuals)	50,000
To Special Ministry Fund for Unspent Project Grants ¹ :	
- Security*	- 181,900
- Mauritshuis Building Project*	109,700
- Prince William V Gallery*	- 149,600

Total Transfer to Tied-up Capital

118,000

Result after Transfers

389,000

Transfer to Special Ministry Fund

- 230,900

To the General Reserve

158,100**

* The calculation of the special Ministry fund is based on these items.

** Rounding difference 2009-2010: € 200.

¹ These figures relate to grant funds credited separately to the Special Ministry Fund to be used at a later stage for the objectives in question.

Voorzieningen

- 1 Voorziening Overgangsregeling prepensioen
Deze voorziening is in de periode 2000–2003 opgebouwd om de overgangsregeling van VUT naar prepensioen te kunnen bekostigen. De voorwaarden van deze overgangsregeling zijn vastgelegd in de CAO voor Verzelfstandigde Rijksmusea (VRM). Het bedrag is eind 2010 door een actuaris doorgerekend en voor het juiste bedrag geboekt.
- 2 Overige voorzieningen Voor de tijdelijke tentoonstelling *De jonge Vermeer*, die in 2010 heeft plaatsgevonden, is een voorziening getroffen vanwege nog te ontvangen facturen in 2011. Het overige bedrag heeft te maken met toekomstige jubilea, diverse educatie- en restauratieprojecten.

Schulden

- 1 Schulden op lange termijn Er zijn geen schulden op lange termijn.
- 2 Schulden op korte termijn De schulden bestaan grotendeels uit vooruit ontvangen bedragen en nog te betalen pensioenpremies en belastingen. Verplichtingen ten opzichte van het personeel zijn hier eveneens onder opgenomen.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

De basissubsidie van het Ministerie van OCW over de periode 2009–2012 bedraagt € 18.266.142 conform de subsidiebrief van het Ministerie van 11 november 2008 met als kenmerk DCE\55849.

Voor de huur van het Mauritshuis en de Galerij Prins Willem V is geen verplichting in de balans opgenomen. De contractuele jaarhuur is € 548.400 en het contract loopt tot 31 december 2013.

Er wordt kantoorruimte gehuurd aan de Lange Vijverberg 12 met een jaarhuur van € 149.700. Dit contract is tussentijds herzien i.v.m. de bouwplannen en loopt tot en met 31 december 2014 met een optie voor verlenging van telkens een jaar.

Voor de jaren 2010–2012 wordt een jaarlijks bedrag van € 315.000 aan Sociëteit De Witte betaald in relatie tot de optie op Plein 26 en een bedrag van € 4.500 voor levering van diensten.

Gelet op het bovenstaande, bedragen de verplichtingen voor de komende vijf jaar in totaal € 5.020.400:

Provisions

- 1 Transitional Pre-pension Provision This provision was made in the 2000–2003 period to fund the transition from the old early retirement scheme to the new pre-pension scheme. The terms of the transitional arrangements have been laid down in the collective agreement for autonomous State museums. The amount was calculated in late 2010 by an actuary, and the correct figure is used in this report.
- 2 Other Provisions Because of invoices to be received in 2011, a provision has been made for the temporary exhibition *The Young Vermeer*, which took place in 2010. The additional sum is related to future staff anniversaries and a variety of education and conservation projects.

Debt

- 1 Long-Term Debt There is no long-term debt.
- 2 Current Debt This debt largely comprises prepaid funds and pension contributions and taxes yet to be paid. It also includes obligations to staff.

Rights and Liabilities Not Shown on the Balance Sheet

The basic grant from the Ministry of Education, Culture and Science for the 2009–2012 period is € 18,266,142, in accordance with the grant letter from the Ministry dated 11 November 2008, ref. no. DCE\55849.

The balance sheet does not reflect the rent liability for the Mauritshuis and the Prince William V Gallery. The contractual annual rent for the two museums is € 548,400, and the contract runs through 31 December 2013.

Office space is rented at Lange Vijverberg 12 for an annual rent of € 149,700. This contract has undergone an interim amendment in connection with the building plans and now runs through 31 May 2014 with an annual renewal option.

For the years 2010–2012, an annual sum of € 315,000 will be paid to Sociëteit De Witte in connection with the option on the Plein 26 building, as well as a sum of € 4,500 for services rendered.

- € 2.742.000 voor de huur van het Mauritshuis en de Galerij Prins Willem V,
- € 598.800 voor de huur van de Lange Vijverberg 12,
- € 630.000 voor de optievergoeding voor Plein 26
- € 816.000 voor de huur/erfpachtcanon van Plein 26 in de jaren 2013 en 2014.
- Vanaf 2015 zal de huur voor het vernieuwde Mauritshuis in rekening worden gebracht, een toename van € 233.600.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van de Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis

De in dit verslag op pagina 78 tot en met 86 opgenomen samengevatte jaarrekening, bestaande uit de samengevatte balans per 31 december 2010 en de samengevatte staat van baten en lasten over 2010 met bijbehorende toelichtingen, is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag over 2010. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 21 april 2011. Desbetreffende jaarrekening en deze samenvatting daarvan, bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 21 april 2011.

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Richtlijn 650 voor fondsenwervende instellingen van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving. Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening

In view of the foregoing, the total liabilities for the coming five years amount to € 5,020,400:

- € 2,742,000 in rent for the Mauritshuis and Prince William V Gallery,
- € 598,800 in rent for the Lange Vijverberg 12;
- € 630,000 for the option on Plein 26;
- € 816,000 in rent and ground rent for Plein 26 in the years 2013 and 2014.
- The rent for the Mauritshuis will increase by € 233,600 after renovation, from 2015.

Independent Auditor's Report

To: the Board of the Royal Picture Gallery Mauritshuis Foundation

The accompanying summary financial statements, as set out on pages 78 to 86 which comprise the summary balance sheet as at 31 December 2010, the summary statements of income and expenditure for the year then ended, and related notes, are derived from the audited financial statements of the Royal Picture Gallery Mauritshuis Foundation for the year ended 31 December 2010.

We expressed an unqualified audit opinion on those financial statements in our report dated 21 April 2011. Those financial statements, and the summary financial statements, do not reflect the effects of events that occurred subsequent to the date of our report on those financial statements.

The summary financial statements do not contain all the disclosures required by the Guideline for annual reporting 650 'Charity organizations' of the Dutch Accounting Standards Board. Reading the summary financial

kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van de Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in de toelichting bij de jaarrekening.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder Standaard 810, 'Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten'.

Oordeel

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent

met de gecontroleerde jaarrekening van Stichting Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis voor het jaar geëindigd op 31 december 2010 in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in de toelichting bij de jaarrekening.

Den Haag, 18 mei 2011

PricewaterhouseCoopers Accountants NV

Origineel getekend door drs. A.E. Gerritsma RA

AEG/210930/nn/3012785/jve

statements, therefore, is not a substitute for reading the audited financial statements of the Royal Picture Gallery Mauritshuis Foundation.

Board's Responsibility

The board is responsible for the preparation of a summary of the audited financial statements on the bases described in the notes to the financial statements.

Auditor's Responsibility

Our responsibility is to express an opinion on the summary financial statements based on our procedures, which were conducted in accordance with Dutch Law, including the Dutch Standard on Auditing 810 'Engagements to report on summary financial statements'.

Opinion

In our opinion, the summary financial statements derived from the audited financial statements of the Royal Picture Gallery Mauritshuis Foundation for the year ended 31 December 2010 are consistent, in all material respects with those

financial statements, in accordance with the bases described in the notes to the financial statements.

The Hague, 18 May 2011

PricewaterhouseCoopers Accountants NV

Originally signed by drs. A.E. Gerritsma RA

AEG/210930/nn/3012785/jve

Programma 2011–2014

Leven in de brouwerij: Jan Steen in het Mauritshuis

t/m 13 juni 2011

Dalí ontmoet Vermeer: Moderne meesters te gast

15 september t/m 11 december 2011

Het Mauritshuis: Een uniek museum

t/m 1 april 2012

Hoogtepunten uit het Mauritshuis

Gemeentemuseum Den Haag

24 april 2012 t/m medio 2014

Van 24 april 2012 tot medio 2014 zijn ruim 100 topstukken uit de collectie van het Mauritshuis te zien in een aparte vleugel van het Gemeentemuseum Den Haag. Hieronder bevinden zich het Gezicht op Delft van Vermeer, De stier van Potter en Rembrandts Anatomische les van Dr. Nicolaes Tulp.

Internationaal reizende tentoonstelling

eind mei 2012 t/m eind 2013

In 2012 en 2013 gaat een selectie van belangrijke schilderijen uit de collectie op wereldtournee. Ook Vermeers Meisje met de parel gaat dan op reis.

Lees meer op www.mauritshuis.nl

Data onder voorbehoud.

Schedule 2011–2014

Spice of Life: Jan Steen in the Mauritshuis

Through 13 June 2011

Dalí Meets Vermeer: Modern Masters Come to Visit

15 September – 11 December 2011

The Mauritshuis: A Unique Museum

until 1 April 2012

Highlights from the Mauritshuis

Gemeentemuseum, The Hague

24 April 2012 to mid-2014

From 24 April 2012 to mid-2014, more than 100 masterpieces from the Mauritshuis collection will be on display in a dedicated wing of the Gemeentemuseum in The Hague. These will include Vermeer's View of Delft, Potter's Bull, and Rembrandt's Anatomy Lesson of Dr Nicolaes Tulp.

International Touring Exhibition

late May 2012 to late 2013

In 2012 and 2013, a selection of major paintings from the collection will go on tour around the world. This exhibition will include Vermeer's Girl with a Pearl Earring.

Learn more at www.mauritshuis.nl

Dates may be subject to change.

Gonzales Coques, Wilhelm
Schubert van Ehrenberg en
anderen

*Interieur met figuren te midden
van een schilderijenverzameling*
1667-1672, 1706 (detail)

Doek, 176 × 211 cm

Inv. 238

Gonzales Coques,
Wilhelm Schubert van
Ehrenberg and others
*Interior with Figures before
a Picture Collection*

1667-1672, 1706 (detail)

Canvas, 176 × 211 cm

Inv. no. 238